MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

NIONDE HÄFTET.

HELSINGFORS.
J. SIMELII ARFVINGARS TRYCKERI,
1883.

Innehåll:

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica 9: 1882.)

Ornitologiska iakttagelser
under
en resa i Östra Karelen sommaren 1880

af

Hj. Schulman.

(Meddeladt den 4 mars 1882.)

Sedan jag af sällskapet »pro Fauna et Flora Fennica» erhållit ett af mig ansökt understöd i och för en forskningsresa i ornitologiskt syfte till östra Karelen, begaf jag mig i medlet af maj månad på färd samt anlände till Sordavala den 20 i samma månad. Här stadnade jag tvenne dagar och företog en exkursion i omnejden, hvarefter jag lemnade staden samt anträdde resan norrut. Den 23 anlände jag till Läskelä bruk uti Sordavala socken och sammanträffade härstädes med forstmästaren baron Gustaf Wrede, en med förhållandena på orten förtrogen person, som bistod mig med många goda råd och upplysningar samt blef min följeslagare under en del af resan, hvarföre jag här begagnar mig af tillfället att få hembära åt honom uttrycken af min uppriktiga tacksamhet.

Jag styrde först kosan till Korpiselkä kapell genom Suistamo och Ruskeala socknar samt valde till min första stationsort Kuikka skogvaktare boställe inom Ruskeala socken. Den 29 lemnade jag denna trakt med dess torftiga fogelfauna samt vandrade till Tolvajärvi by af Korpiselkä kapell, der konservering af fällda foglar uppehöll mig till den 4 juni. Härifrån företog jag en längre exkursion upp till Ilomants socken ända till Möhkö jernbruk, hvarvid jag kom att passera den för sin nordiska fauna karakteristiska trakt, hvari-

genom Tolvajoki stryker. Från Möhkö beslöt jag att återvända, emedan ögat här ej fann något nytt och mig lekte i hågen hoppet om att möjligen, genom en resa till Suojärvi socken eller ryska gränsen, finna representanter af nordliga Rysslands eller Sibiriens fogelverld, hvilka såsom sista utlöpare åt vester möjligen kunde häcka inom gränserna för vårt naturhistoriska område. Jag tog nu en annan väg och återvände längs Vieksjärvi, Lapinjärvi och Tolvajärvi sjöar till Tolvajärvi by. Här hade den gästfrie björnjägaren Ignatij Vornanen mottagit och förvarat mina samlingar, hvilka jag nu medtog och reste tillbaka till Läskelä.

Snart företogs en ny färd, hvilken hade Suojärvi socken till mål. På grund af redan vunnen erfarenhet insåg jag, att beloppet af mitt anslag icke skulle tillåta mig att företaga alltför vidsträckta exkursioner inom nämnda socken, hvilken till sin areal är ovanligt stor. Jag beslöt derföre att välja en hufvudstation, i hvars omnejder mindre utflygter skulle företagas, och ansåg rätta orten härtill vara någon punkt öster om Suojärvi sjö. Jag stadnade så mycket hellre vid detta beslut, som jag på grund af tillförlitlige personers uppgifter om ortens utseende, kunde sluta till, att naturen derstädes måste förete mångahanda olikheter med naturen i den ytterst sterila trakt jag undersökt i Korpiselkä. Genom skogar och längs vattendrag togs genaste vägen till Kuikkaniemi by på östra stranden af Suojärvi sjö. Den 29 juni passerade jag Suistamo kyrkoby och uppehöll mig en tid på gränsen emellan Suistamo socken och Korpiselkä kapell, emedan trakten här hade något rikare fauna, samt anlände den 6 juli till Vieksinki by i Korpiselkä nära gränsen till Suojärvi socken. Härifrån fortsatte jag resan vidare, hufvudsakligen följande vattendragen, hvilka alla från denna trakt rinna åt nordost och utfalla i Salonjärvi och Suojärvi sjöar.

Den 12 juli inträffade jag på Jehkilä i närheten af Kuikkaniemi, och blef genom tulluppsyningsmannen Lujanens gästfrihet i tillfälle att uppehålla mig på orten så länge jag det önskade.

Här företog jag talrika mindre utflygter samt utbytte

efter den 22 juli för en tid ifrågavarande vistelseort mot den något nordligare belägna byn Kaitajärvi invid Torasjoki. Sistnämnda ort lemnade jag först den 1 Augusti, af orsak att mina färder härifrån inom den helt och hållet folktoma ödemark, som sträcker sig in i Lindjärvi socken af Olonetsska guvernementet, togo mycken tid i anspråk. Återkommen härifrån till Jehkilä öfverlemnade jag mina samlingar i tulluppsyningsmannen Lujanens vård.

Emellertid hade de medel jag hade att förfoga öfver till den grad tillgodonjutits, att jag såg mig urståndsatt att vidare exkurrera. Intet annat återstod än att anträda återfärden, och jag valde härtill vägen genom Ryssland, för att sätta mig i tillfälle att blifva förtrogen med de trakter som närmast gränsade till det af mig undersökta området. Jag lemnade derföre redan den 2 augusti Finland och tågade söderut till Kollatselkä by af Tulomajärvi socken inom guvernementet Olonets. Härifrån öfvergick jag åter på finskt område samt reste genom Salmis och Impilaks till Läskelä, dit jag anlände den 5 i samma månad. Efter några dagar afreste jag härifrån öfver Sordavala och S:t Petersburg hem till Tavastehus, medförande större delen af mina samlingar. Resten erhöll jag senare i Helsingfors. Större delen af min exkursionstid hade jag att glädja mig åt tjenlig väderlek, hvilken omständighet isynnerhet var af vigt, då min verksamhet i fria naturen betydligt inskränktes genom att jag sjelf nödgades konservera allt, hvad jag fällde.

Då jag framkom till Sordavala, voro alla sjöar redan isfria; t. o. m. Ladoga hade redan för en tid tillbaka afkastat sitt istäcke. Enligt all sannolikhet hade redan en stor del af på flyttning stadda i den höga norden häckande fogelarter lemnat härvarande rastpunkter och ilat vidare. Det syntes mig derför vara klokast att icke stadna här, utan skynda till mitt utsedda egentliga undersöknings område. Dock må här omnämnas de flyttfoglar, som antecknades under en exkursion i Sordavala stads omnejd den 21 maj. Dessa voro: *Harelda hiemalis, Luscinia suecica* och *Charadrius aprica-*

rius. Sistnämnda fogelart syntes redan förut på vägen mellan Viborg och Sordavala i stora skaror slå ned på ljunghedarne inom Parikkala socken. Under min fortsatta resa norrut observerades denna fogel icke vidare, då deremot *Luscinia suecica* ännu de sista dagarne af maj månad fans i Ruskeala, samt af *Harelda hiemalis* den 3 juni en skock af omkring 20 stycken sågs simma på en öppen fjärd af Tolvajärvi sjö i Korpiselkä. Stundom skall det t. o. m. hända, att denna fogel dröjer ännu längre in på sommaren i härvarande träsk och vattendrag. Om fogelflyttningarne i allmänhet berättade man mig, att dessa företogos i mycket större skaror om hösten än om våren *).

Bland de trakter, i hvilka jag exkurrerade, var området närmast Ladogas norra kust utan tvifvel det rikaste, såväl hvad faunan som floran vidkom. Dock uppehöll jag mig inom nämnda gebiet jemnförelsevis kort tid, af orsak att de öfriga af mig besökta orterna voro långt mindre kända och undersökta. Nordliga gränsen för det ifrågavarande området, hvilket för korthets skull må kallas **Ladoga gebietet,** går längs Jänisjärvis norra strand genom Ruskeala, Suistamo och Impilaks socknar öfver Soanlaks, Koitonselkä och Leppäsyrjä byar ungefär i rak riktning åt Kitelä, den sydligaste ort jag beträdde. Hvad som sålunda kan anträffas söder om sistnämnda ort, hör icke till mitt undersöknings område. Ofvannämnda gebiet är äfven mest odladt af alla trakter jag besökte. Ängar, svedjeländer och åkerfält omvexla med lummiga beteshagar och täta barrskogar. En blick på Finlands höjdkarta visar oss, att terrängen starkt sluttar mot Ladogas strand, och många vattendrag, genom hvilka det längre bort befintliga morasuppfyllda höglandet afbördar sina vattenmassor, slingra sig ned genom ofta trånga och djupa dälder till Ladogas bassin, som genom sin ofantliga mängd vatten helt säkert utöfvar ett modererande inflytande på klimatet i närliggande trakter. Utan tvifvel är äfven Ladogas nordkust i någon mån skyddad för

*) Angående *Alauda alpestris, Cygnus musicus, Anser segetum* och *Oedemia fusca,* se förteckningen.

skarpa nordliga vindar genom den förmur, som Salpausselkä och dess förgreningar genom Korpiselkä och Suojärvi socknar bilda mot norr. Traktens brist på vidlyftiga kärr och sumpmarker i förening med dess redan nämnda starka sluttning åt söder måtte väl dessutom äfven i sin mån bidraga till att göra dess klimat mildt och behagligt, hvarför åtskilliga sydligare häckande foglar här bygga och bo.

I de skuggiga, saftiga dälderna med sina l ö f s k o g a r, hvarest träd af mångahanda slag frodas och t. ex. linden jemte *Lonicera* och *Viburnum* bilda täta snår samt häggen och rönnen utbreda sina kronor, uppträder *Luscinia philomela* stundom så talrikt, att man kan blifva i tillfälle att på en gång höra flere hanar täfla med hvarandra i sång. Vidare träffas här alltid ymnigt *Turdus pilaris, Sylvia hortensis* och *Phyllopseustes trochilus.* Mer eller mindre allmänt förekomma:

Luscinia rubecula,
,, phoenicurus,
Turdus iliacus,
Sylvia cinerea,
Chloropeta hippolais,
Muscicapa grisola,
,, atricapilla,
Oriolus galbula.

Alauda arborea och *Picus canus* äro sällsynta, men fordra dock ifrågavarande lokalitet. I l å g l ä n d a f u k t i g a b l a n d s k o g a r fann jag dessutom i närheten af Koitonselkä i Suistamo *Surnia ulula* och *Syrnium funereum.*

Af ofvannämnda foglar föredrager dock en del annorlunda beskaffade lokaler, i det de hellre uppsöka h ö g l ä n d a b l a n d s k o g a r eller smärre skogsdungar med buskbevuxen mark. Detta gäller främst *Luscinia rubecula* och *phoenicurus,* men äfven *Turdus iliacus, Muscicapa grisola* och *atricapilla.* Tillika med dessa förekomma:

Saxicola rubetra,
Sylvia curruca,
Tharraleus modularis,
Garrulus glandarius,
Emberiza citrinella,
Scolopax rusticula,
Iynx torquilla,
Cuculus canorus,
Tetrao tetrix.

På sådana ställen förekommer äfven *Acredula caudata,* hvilken af dr Backman blifvit funnen, ehuru sällan, t. o. m. om sommaren.

Bland buskar eller häckar längs åkrar, ängar, landsvägar och sjöstränder vistas, utom *Saxicola rubetra* och *Sylvia cinerea,* äfven *Lanius collurio, Carpodacus erythrinus* och *Emberiza schœniclus.*

Uteslutande på odlade marker uppehålla sig:

Saxicola oenanthe,
Motacilla alba,
„ *flava,*
Anthus pratensis,
Corvus cornix,
„ *monedula,*
Cleptes pica,
Sturnus vulgaris,
Alauda arvensis,
Columba palumbus,
Ortygometra crex,
Starna perdix,

(den sistnämnda sparsamt). Äfven *Nucifraga caryocatactes* är en gång anträffad. Vid hus och boningar vistas jemte *Passer domesticus* och *montanus,* af hvilka sparfarter den förstnämnde är afgjordt öfvervägande, *Hirundo rustica* och *urbica. Cypselus apus* häckar sparsamt i kyrktorn.

I sandiga branter och afsatser anlägger *Hirundo riparia* bon i stora kolonier.

Bland foglar, hvilka icke välja någon skarpt utpräglad lokalitet till sin vistelseort, intager *Fringilla coelebs* främsta rummet. *Anthus trivialis* och *Phyllopseustes trochilus* följa troget dennes exempel, ehuru dock den sistnämnda synes föredraga löf- och blandskogar framför barrskog.

Allmänna inom barrskog äro förnämligast:

Turdus musicus,
Phyllopseustes collybita (granskog),
Parus borealis,
Garrulus glandarius,
Fringilla spinus,
Picus major,
» *martius* (grof barrskog).

Mer eller mindre allmänna, utom *Sylvia curruca, Muscicapa grisola* och *atricapilla* samt *Emberiza citrinella,* äro:

Turdus viscivorus,
Parus major,
„ *cristatus,*
Corvus corax,
Loxia curvirostra,
Pyrrhula rubicilla,
Fringilla linaria,
Picus minor,
Caprimulgus europæus.

äfvensom *Falco subbuteo* och *tinnunculus*, *Astur palumbarius* och *nisus*, *Pandion haliaëtus* och *Buteo vulgaris;* ty, ehuru dessa sistnämnda liksom andra roffoglar påträffas allestädes, hvarest lif blott gifves, som kan tillfredsställa deras roflystnad, välja de dock helst barrskogstrakter till häckningsplats. Vidare träffas här temmeligen allmänt *Tetrao urogallus* och *Tetrastes bonasia,* ehuru denna sednare lika väl tvifves i blandskogar. Sparsammare förekomma:

Garrulus infaustus,	*Aquila chrysaëtus,*
Fringilla montifringilla,	*Pernis apivorus,*
Picus leuconotus,	*Strix bubo* och

Tetrao tetrix, hvilken egentligen vistas inom löf- och blandskogar. Sällsynta äro: *Regulus cristatus, Anorthura troglodytes, Parus ater, Certhia familiaris* och *Loxia pityopsittacus.*

I skogbevuxna kärr vistas *Lagopus albus,* men äro kärren mera öppna, skoglösa eller odlade påträffar man *Numenius arcuata* och *phaeopus, Totanus glareola* samt *Grus communis.*

Längs stränderna af vattendrag äfvensom på våta ängar bland starrbevuxna tufvor gömma sig *Telmatias*-arter och bland fräken någon gång *Ortygometra porzana.* Äro stränderna steniga eller sandiga, skall man snart upptäcka *Actitis hypoleucus.* Vid Ladogas stränder påträffas dessutom *Charadrius hiaticula* och *curonicus.*

På Ladogas många vikar, sund och fjärdar finna äfven flere arter simfoglar en omtyckt fristad liksom på öfriga sjöar och floder inom området. Här förekomma:

Anas boschas,	*Larus canus* *),
,, *penelope,*	,, *fuscus* **),
,, *crecca,*	*Podiceps cristatus,*
Glaucion clangula,	,, *cornutus,* rar,
Mergus merganser,	,, *rubricollis* d:o,
,, *serrator,*	*Colymbus arcticus,* allmän,
Sterna hirundo *),	,, *septentrionalis,* sparsammare.

*) Blott på Ladoga och Jänisjärvi.

**) Vid alla större sjöar.

Förr än jag öfvergår att beskrifva någon annan trakt inom mitt undersökningsområde jemte dess fogelfauna, vill jag ännu kasta en öfverblick på det nyss anförda gebietet, samt uppräkna de former, som äro karakteristiska för detsamma. Främst i detta afseende hafva vi *Luscinia philomela,* emedan nordliga gränsen för ifrågavarande fogels utbredning inom denna del af vårt land i det närmaste sammanfaller med gebitets norra gräns. Längre upp mot norr än vid stränderna af Jänisjärvi träffade jag ej denna fogel, och dr Backman, som ofta gjort resor inom ifrågavarande trakter, har aldrig iakttagit densamma längre från Ladogas kust än vid Soanlaks by i nordöstra hörnet af Jänisjärvi. Åtskilliga andra för området egna fogelarter hafva icke blifvit anträffade så nordligt som näktergalen, t. ex. *Oriolus galbula, Carpodacus erythrinus, Picus canus, Charadrius hiaticula* och *curonicus* samt *Ortygometra porzana,* hvilka alla hålla sig närmare Ladogas kuster. Af öfriga ensamt inom detta område anträffade foglar vill jag omnämna:

Turdus viscivorus,
Regulus cristatus,
Lanius collurio,
Anorthura troglodytes,
Parus ater,
Acredula caudata,
Certhia familiaris,
Corvus monedula,
Nucifraga caryocatactes,
Loxia pityopsittacus,
Fringilla cannabina,
Hirundo riparia,
Alauda arborea,
Picus leuconotus,
Starna perdix,
Scolopax rusticula,
Telmatias major,
„ *gallinula,*
Podiceps cristatus,
„ *cornutus,*
„ *rubricollis.*

Sannolikt är dock, att åtskilliga af senast uppräknade foglar förekomma äfven annorstädes inom mitt undersökningsområde, ehuru jag under min korta resa ej blef i tillfälle att iakttaga dem. —

Det gebiet jag i det följande går att beskrifva utgöres af trakterna på och närmast omkring Salpausselkä och dess förgreningar jemte den gren af Maanselkä, som från Liusvaara och Megri stryker söderut förbi Unusjärvi inåt ryska Karelen; för korthets skull vill jag kalla detta område

Salpaus-Maanselkä gebietet. De begge högplatåer, hvilka tillsammans bilda detta gebiet, likna hvarandra mycket, så i geologiskt, som botaniskt och zoologiskt samt specielt i ornitologiskt afseende. Södra gränsen för området går från Korpiselkä kyrka öfver Vuotjärvi och Säynälampi nedanom Tolvajärvi till Vieksinki by af Korpiselkä kapell, samt härifrån öfver Heinälampi, norr om Salonjärvi och Suojärvi, förbi Kaitajärvi by inom Suojärvi socken i Ryska karelen. Gränsen mot vester och norr går från Korpiselkä kyrkoby söderom Viiksinselkä till Syrjävaara och vidare genom Kuolismaa ödemark i riktning åt Pahkalampi kloster i Ilomants socken.

Inom detta gebiet träffade jag endast ödsliga, sterila och föga kultiverade trakter. Marken är vågig af parallelt med hvarandra från nordvest åt sydost löpande smala och låga, från blott några få fot till 200 fot höga sandåsar. Mellan dessa befinna sig vattenfyllda kärr eller smärre insjöar och träsk. Matjorden är ytterst tunn och vegetationen klen. På åsarne är marken ofta betäckt med endast renlav, men äfven ofta med ljung. Glest stående furor, af hvilka en del äro totalt, en annan del till hälften torra, sprida en klen skugga. På kärren framsläpa nödvuxna tallar en ömkelig tillvaro, och stränderna af de små skogsträsken äro ofta kantade med ymnigt gungfly. Vid de större sjöarnes stränder, ifall dessa ej äro sandiga, träffas stundom, ehuru sällan, björkkärr, hvarest under de smala björkarne videbuskar, *Ledum palustre*, *Betula nana* och *Myrica gale* betäcka marken. Stundom uppträda tätare skogar af tall, gran, björk och asp eller uteslutande af gran.

Detta gebiet eger en ytterst torftig, ehuru för sin nordiska prägel dock intressant fauna. Inom b l a n d s k o g a r n e finna vi allmännast:

Phyllopseustes trochilus,
Muscicapa grisola,
,, *atricapilla,*
Anthus trivialis,
Fringilla coelebs,
Emberiza citrinella,
Picus major.

Sparsamt förekomma här flere inom det förra gebietet allmänt anträffade foglar, såsom:

Luscinia phoenicurus,
Saxicola rubetra,
Turdus iliacus,
„ *pilaris*,
Sylvia hortensis,
Motacilla alba,
Picus minor,
Iynx torquilla,
Cuculus canorus,
Tetrao tetrix,
Tetrastes bonasia.

I följd af brist på odlade marker äro:

Saxicola oenanthe,
Motacilla alba,
„ *flava*,
Corvus cornix och
Cleptes pica

temmeligen sällsynta, *Motacilla alba* dock icke i så hög grad, af orsak att denna fogel äfven nöjer sig med blandskog, isynnerhet om vatten finnes i närheten. Vid hus och boningar anträffas, ehuru mera sällan, *Passer domesticus* och *montanus* (den förstnämnda var t. o. m. sällsynt) samt *Hirundo rustica* och *urbica*, af hvilka den sistnämnda förekom ytterst sparsamt.

Inom björkkärren uppehålla sig *Sylvia cinerea*, (hvilken i brist på så beskaffade marker, som erbjöds densamma inom Ladoga gebietet, här åtnöjer sig med ifrågavarande lokalitet), *Emberiza schoeniclus* och *Lagopus albus*; på tallkärren med gungfly finnas *Totanus glottis* och *Grus communis*, samt vid mindre vattenputtar *Totanus glareola*. *Numenius*-arter anträffade jag mera sällan inom ifrågavarande gebiet, ty dessa foglar tyckas hellre hålla sig till något mera kultiverade trakter.

Inom barrskogen förekom allmännast *Anthus trivialis, Fringilla coelebs* och *montifringilla* (stundom t. o. m. talrikare än föregående art, i motsats mot förhållandet inom öfriga gebiet), *Parus borealis* och *Cypselus apus* (som här valt helt och hållet annan lokal än inom Ladoga gebietet). Det torde dessutom förtjena att omnämnas, det nyssnämnda inom barrskogsregionen häckande fogelarter äfven voro så godt som de enda, hvilka man på de mest sterila trakterna inom Korpiselkä anträffar, ifall vi tillägga *Ampelis garrulus*, och om vi icke taga i betraktande foglar, hvilka förekomma vid insjöar

och kärr i dessa trakter, nemligen *Totanus glottis, Grus communis, Cygnus musicus, Anser segetum, Anas boschas, penelope* och *crecca, Glaucion clangula, Mergus merganser* och *serrator* samt *Colymbus arcticus.*

Det gifves dock inom gebietet lokaliteter med något rikare vegetation, än den nyssbeskrifna, hvars växtlighet karakteriseras af renlav och spridda, till stor del uttorkade furor. Man påträffar nemligen trakter, der skogen är tätare och marken betäckes af ljung, såsom flerstädes i Korpiselkä, men isynnerhet i Suojärvi inom den ostligare belägna hög platån. Här är äfven faunan rikare. Bland härstädes vistande former, utom de redan uppräknade, må nämnas såsom temmeligen allmänt förekommande:

Turdus musicus,
Sylvia curruca,
Phyllopseustes trochilus,
Muscicapa grisola,
,, *atricapilla,*
Garrulus infaustus,
Loxia curvirostra,
Fringilla spinus,
Picus major,
,, *martius,*
Aquila chrysaëtus *),
Tetrao urogallus,
Tetrastes bonasia.

Sparsammare förekomma:

Lanius excubitor,
Parus major,
,, *cristatus,*
Garrulus glandarius **),
Picus minor,
,, *tridactylus,*
Caprimulgus europæus,
Astur palumbarius,
Buteo vulgaris,
Falco tinnunculus,
Strix bubo,
Tetrao tetrix.

Uti sjöarne anträffas, utom de förut uppräknade, *Anas acuta* och *Colymbus septentrionalis.* Företrädesvis inom granskog uppehöllo sig *Phyllopseustes collybita, Pyrrhula rubicilla* och *Fringilla linaria.*

Inom den östra platån anträffades några foglar, hvilka

---

*) Förekom inom öfriga gebiet sparsamt.

**) Denna arts förhållande till dess samslägting är sålunda här motsatt emot hvad fallet var inom Ladoga gebietet.

jag antingen icke fann i Korpiselkä, eller om hvilkas förekomst derstädes jag saknar uppgift. Dessa voro:

Passer montanus,
Picus tridactylus,
Falco tinnunculus,
„ *vespertinus* (temm. allmän),
Numenius phaeopus *),
Anas acuta.

Sterna hirundo var den enda fogel, hvilken deremot saknades inom Maanselkä platån, ehuru densamma iakttogs vid Paastojärvi, en sjö belägen invid Salpausselkä. Den vestra platån jemförd med den östra gifver sålunda intrycket af att ega en torftigare fauna. Dessutom torde böra omnämnas, att *Passer domesticus*, som inom Korpiselkä förekom ensam vid gårdarne, var mera sällsynt här, än *P. montanus* inom det östra området, samt att *Muscicapa atricapilla* deremot inom Korpiselkä förekom talrikare i förhållande till sin samslägting *M. grisola*, än hvad som var fallet inom Suojärvi.

Karakteristiska för gebietet i dess helhet äro:

Lanius excubitor,
Ampelis garrulus,
Picus tridactylus,
Cygnus musicus,
Anser segetum farvensis.

Områdets södra gräns utgör tillika gränsen för sädgåsens (*Anser arvensis*) utbredning åt söder. Egendomligt nog inträffar här det säregna förhållandet, att sädgåsens södra och näktergalens nordliga gräns närma sig på trenne mil nära. Man kan nästan säga, att de ifrågavarande gränserna här beröra hvarandra, hvilket icke torde inträffa annorstädes, åtminstone ej inom vårt naturhistoriska område. —

Den trakt, som är belägen emellan Ladoga gebietets nordliga och Salpaus-Maanselkä gebietets södra gräns, eger utan tvifvel med den trakten af Ilomants socken, som jag under resan besökte, en gemensam fauna, i fall man undantager nejderna öster om Suojärvi sjö, hvilka i detta afseende sluta

*) Anträffades besynnerligt nog blott en gång inom gebietet.

sig till trakterna omkring Petrosawodsk; jag har benämnt detta område **Ilomants-Suistamo gebietet.**

Trakten mellan Vuotjärvi och Jänisjärvi är bevuxen med grof och fuktig granskog. Närmare Suistamo och Suojärvi gräns blir naturen mera omvexlande, i det att moar och blandskog vexelvis uppträda jemte granskogen. I allmänhet fylles sträckan mellan Ladoga och det senast anförda nordligare belägna gebietet af vidsträckta, öde skogsmarker med en mängd öppna och sanka kärr. Nedåt Kitelä och Koivuselkä i Impilaks uppträda vidlyftiga sandmoar, fullströdda med små sjöar samt bevuxna med ljung och enstaka stående furor. Öster om Suojärvi sjö börjar en gladare trakt. Alskogskullar omvexla med videkärr, skuggiga löfskogar och tät, lägre barrskog. Samma natur råder fortsättningsvis äfven vid Hautuvaara och Hyrsylä samt i Veskelys äfvensom vidare, om man får tro olika personers samstämmiga uppgifter, längs hela Suojoki till Petrosawodsk. Inom Tulomajärvi träffas åter dyster skogsmark, äfvensom i norra Salmis, ända tills Uomais stora skogslösa mo i Impilaks vidtager.

Detta område eger egentligen inga för detsamma karakteristiska former, utan träffade jag härstädes häckande fogelarter äfven annorstädes inom mitt undersökningsområde, i fall man icke vill sätta alltför stor vigt vid den omständigheten, att *Spatula clypeata* i slutet af Juni blef skjuten af en bonde i Saarijärvi sjö af Suojärvi socken. Hvarken dr Backman eller jag har observerat nämnda fogelart häckande inom Ladoga gebietet. Det är dock möjligt, att fogeln häckar derstädes. Åtskilliga former saknas inom området, hvilka förekomma inom någotdera af de förut omnämnda gebieten. Så är äfven fallet med Viiksinselkä-Möhkö-Vieksjärvi trakten af Ilomants socken, hvilken jag likaledes under resan besökte. Naturen, hvilken här var ganska omvexlande, egde jemte faunan, trots ortens nordligare läge, en sydligare prägel, än hvad fallet var i Korpiselkä. Här anträffades *Luscinia rubecula, Chloropeta hippolais, Telmatias gallinago* och *Larus canus,* hvilka jag icke observerat inom Salpaus-Maanselkä gebietet, men väl inom Ladoga gebietet samt inom ett områ-

de, bildadt af östra och södra Suojärvi, norra Suistamo, Tulomajärvi, Impilaks och Salmis. Utom dessa af mig med säkerhet observerade foglar vill jag omnämna, att jag vid Jehkilä förgäfves sökte fälla en för mig okänd sångare, hvilken jag förut observerat vid Koitonselkä, och hvilken jag antager vara *Tharraleus modularis*, en fogel, hvilken helt säkert förekommer inom Ladoga gebietet, ty dr Backman har ett par gånger observerat densamma. Dessutom berättade man mig, att *Sturnus vulgaris* och *Ortygometra crex* tillfälligtvis uppenbarat sig i Kuikkaniemi trakten. Gemensamt med Salpaus-Maanselkä gebietet ega dessa begge områden i *Totanus glottis* en allmän och stadigvarande häckfogel. Och för öfrigt kan man säga, att de fogelarter inom Salpaus-Maanselkä gebietet, hvilka icke äro uppräknade såsom ensamt karakteristiska för detsamma, förekomma här i större antal, *Fringilla montifringilla* dock undantagen, ty öfver denna fogel höll dess samslägting *Fr. coelebs* här afgjordt herravälde. *Numenius phaeopus*, hvilken endast en gång observerades inom det förra gebietet, förekom här allmännare, än *N. arcuata*.

Dessutom bör framhållas, beträffande fogelfaunan uti östra Suojärvi, att en invandring från öster gör sig märkbar. Här förekommer nemligen *Falco vespertinus* ganska allmänt och *Passer montanus* tilltager i förhållande till sin samslägting *P. domesticus* allt mera, så att densamma i Veskelys och Tulomajärvi tyckes vara den herrskande. Med Maanselkä platån hade Kuikkaniemi trakten, utom i *F. vespertinus*, en gemensam form i *Anas acuta*, hvilken här var allmännare än *A. penelope* samt förekom i ungefär lika antal, som *A. boschas*. —

Slutligen vill jag ännu kasta en kort öfverblick öfver hela mitt undersökningsområde.

Ilomants-Suistamo gebietet ger intryck af att vara ett vildt och okultiveradt område, hvilket besitter en för sådana trakter typisk fauna. Visserligen ser det ut, om vi t. ex. taga i betraktande den omständigheten att *Totanus glottis* här förekommer allmänt häckande, som om orten dessutom

skulle stå under ett nordligt luftstreck, men härvid skola vi icke förglömma dess ostliga läge, hvilket i väsendtlig mån bidrager till att framkalla samma verkningar, som ett nordligt klimat *).

Ladoga gebietet åter besitter former, hvilka karakterisera ett odladt område. Måhända bidraga äfven dessutom några gynnsamma naturförhållanden till omhuldandet af en, i betraktande af ortens läge något sydlig fauna. I det föregående har jag redan antydt, hvilka faktorer jag härvid ansett vara de verksammaste.

Salpaus-Maanselkä gebietet eger en fauna af ovanligt nordisk prägel. På grund af traktens egendomliga konfiguration och yttre beskaffenhet, skjuter området som en kil in uti Ilomants-Suistamo gebietet, hvilket härigenom delas i tvenne områden. Om icke de former ur fogelverlden, hvilka nyss blifvit anförda såsom karakteristiska för detta högland, tillräckligt belysa traktens nordiska karakter, torde det hafva sitt intresse att äfven uppräkna några sådana från den högre djurverlden. Här förekomma märkvärdigt nog hela året om renen, *Rangifer tarandus,* jerfven, *Gulo luscus,* och fjällräfven, *Canis lagopus.* Äfven långsvansade skogssorken, *Arvicola glareola* Schreb., och gråsidiga skogssorken, *A. rufocanus* Sundev., blefvo funna af mig i Korpiselkä.

Uti efterföljande förteckning har jag sammanställt anteckningar om arternas förekomst uti de af mig besökta trakterna. Beträffande ordningsföljden och nomenklaturen har jag anslutit mig till A. J. Melas arbete: Vertebrata fennica; Suomen luurankoiset, Helsingfors 1882.

---

*) Hvad för öfrigt vidkommer häckningsområdet för *Totanus glottis* är jag af den åsigt, att södra gränsen för detsamma kan dragas betydligt sydligare, än hvad hittills blifvit gjordt. Tills dato har den (se Finlands foglar, II, p. 144) blifvit anträffad tillfälligtvis häckande så sydligt som i Birkkala och Uskela, och jag har mig bekant, att fogeln sommaren 1881 häckat i Hauho socken nära gränsen mot Tyrväntö och Hattula socken i södra Tavastland. Denna fogel väljer till häckningsplats långt i ödemarken befintliga kärr- och sumpmarker, och derföre har densamma icke blifvit tillräckligt noga observerad.

Utom de på orten begagnade finska fogelnamn har jag anfört äfven några, som användas uti Tavastland.

Luscinia philomela Bechst. (Satakieli Tav.) Temmeligen allmän, der yppig vegetation råder, från Ladogas kust ända till Jänisjärvis norra strand, hvarest jag fann denna fogel häckande i mängd.

L. rubecula L. Blef ej af mig anträffad inom S.-M. g. *), men väl inom Ilomants, Suistamo, Tulomajärvi och Impilaks.

L. suecica L. Gästar blott under flyttningstiderna orten, samt antecknades af mig vid Sordavala (den 21 maj), vid Läskelä (d. 24 maj), samt vid Soanlaks i Ruskeala socken (d. 25 och 26 i samma månad).

L. phoenicurus L. (Kuolemalintu Tav.) En allmän fogel inom de delar af både Finska och Ryska karelen jag besökte. U. F. M. **) eger från dessa trakter en ♂ skjuten af mig vid Läskelä (d. 27 juni).

Saxicola oenanthe L. (Hiistakka Tav.) Allmän der odlad mark förefanns.

S. rubetra L. Temmeligen allmän i busk- och ungskog.

Turdus musicus L. (Yöratoi Öst. Kar., Palorastas Tav.) Allmän öfverallt och oftare anträffad, än någon annan trastart.

T. iliacus L. (Korpirastas Tav.) Observerad af mig i Ilomants och Suojärvi socknar på svedjemark, samt i ung blandskog. I Suistamo, Salmis och Tulomajärvi hörde jag dessutom dess välbekanta läte.

T. viscivorus L. Denna fogel blef jag ej i tillfälle att anteckna under min resa, men dr Backman anför densamma som allmänt förekommande i trakter kring Ladogas norra kust.

T. pilaris L. (Ratoi Ö. Kar., Rastas Tav.) Allmän öfverallt, der lämpliga lokaler för dess förekomst förefunnos.

Hydrobata cinclus L. (Kosken kana Ö. Kar.) Är om vintern allmän vid forsar och strömmar, men flyttar bort till sommaren.

---

*) S. M. g. = Salpaus-Maanselkä gebietet; L. g. = Ladoga gebietet; I. S. g. = Ilomants-Suistamo gebietet.

**) Universitetets Finska Museum.

Regulus cristatus Koch. Jag blef ej i tillfälle att under min resa observera denna fogel, ehuru den enligt all sannolikhet förekom i af mig besökta trakter. Enligt Backman häckar densamma temmeligen allmänt i östra Karelen.

Sylvia hortensis Gmel. Finnes öfverallt, hvarest tätare löfskogar förekomma. Tvenne exemplar skötos, det ena i ungdrägt (d. 13 juli i Suojärvi), det andra en gammal ♂ (d. 29 maj i Korpiselkä). U. F. M.

S. curruca L. Denna lifliga sångare observerade jag ofta. Vid Tolvajärvi sköt jag ett par (d. 1 och 3 juni). U. F. M.

S. cinerea Lath. Ännu oftare än *S. hortensis* anträffades ifrågavarande art, troligen af orsak att flere för denne sångare passliga lokaler förefunnos, då densamma ej är så beroende af vegetationens yppighet i trakten, hvarest den vistas. Äfven från de ängsligaste, med vide- och björkbuskar bevuxna marker, hörde jag dess fåtaliga, men ofta upprepade och temmeligen starkt ljudande toner. Af denna art fälldes likaså tvenne exemplar, hvardera ♂ i vårdrägt. U. F. M.

Phyllopseustes trochilus L. Allmän öfverallt. U. F. M.

Vid tal om denna fogel vill jag vidare omnämna, att jag i Impilaks de första dagarne af augusti månad sköt en ung fogel, för hvilken karaktererna ganska väsendtligt afveko från karaktererna för *Ph. trochilus* i allmänhet. Hvad som mest utmärker exemplaret är första handpennans ovanliga längd 6 $^{2}/_{3}$ mm. mot 3 $^{1}/_{2}$ mm. i vanliga fall. Längden passar in med *Ph. trochilus,* de på den första handpennan följande pennornas förhållanden också till en del, men drägten eger ovanligt bjerta färger. Undertill, d. v. s. både på strupe, bröst och mage, är fogeln klart gul, t. o. m. undre stjerttäckarena äro svagt gula. Ofvantill är fogeln matt gräsgrön, t. o. m. kanterna på de sista vingpennorna äro gröna. Under vingen äro fjädrarne äfven klart gula, och fotsulorna voro före döden vackert saffransgula.

Ph. collybita Vieill. (Seppälintu Ö. Kar.) Under mina vandringar i det grankärr, som bildar södra delen af Korpiselkä och Soanlaks kronopark, observerade jag ofta denna

fogel. Senare träffade jag enstaka exemplar af densamma vid Melaselkä i Ilomants, vid Kuurnalampi i Suojärvi, vid Käsnäselkä i Salmis samt vid Kondro i Suistamo. En ♂ skjuten vid Kuikka skogvaktareboställe i Ruskeala (d. 28 maj) är inlemnad till U. F. M.

Chloropeta hippolais L. I en skog med höga björkar ej långt från Koitonselkä i Suistamo smög jag mig förgäfves efter denna skygga och försigtiga fogel, hvilken högt från topparne af träden lät höra sin mägtiga sång. Detsamma hände äfven i Ilomants nära Möhkö jernbruk. Vid Karatsalmi i Suojärvi hörde jag äfven dess sång.

Muscicapa grisola L. (Hiistakka Tav.) Denna fogel anträffades af mig spridd öfverallt. Dock tycktes densamma vara allmännare i Suojärvi, än i Korpiselkä, i motsats mot följande art. En ♂, skjuten vid Montaanjärvi (d. 5 Juni) Korpiselkä, är inlemnad till U. F. M.

M. atricapilla L. Denna art förekom inom ödemarkerna i Ruskeala och Korpiselkä ungefär lika talrikt, som *Fringilla coelebs, F. montifringilla* och *Parus borealis*. I Suojärvi socken och Ladoga gebietet var densamma betydligt sparsammare. I Ruskeala sköt jag (d. 27 maj) en ♂, hvilken är inlemnad till U. F. M.

Lanius excubitor L. (Metäharakku Ö. Kar.) I närheten af Kaitajärvi by i Suojärvi socken uppehöll sig en kull af denna fogelart, bestående af fem stycken ungar åtföljda af föräldrarne, på en af skogseld härjad mo, der de flögo från den ena torra furan eller brända stubben till den andra, beständigt jagande hvarandra, under det de läto höra ett ofta upprepadt hväsande läte. D. 28 juli lyckades jag på samma mo nära Ruittavaara by fälla en af dessa foglar, en sannolikt ganska gammal ♂, att döma af dess ovanligt små testes. Det konserverade exemplaret, som bär en mer än vanligt sliten drägt, är inlemnadt till U. F. M. På vingarna bär detsamma tvenne tydliga hvita fläckar och armpennorna under täckarena äro hvita; fogeln är således en sannskyldig *L. excubitor*.

Enligt all sannolikhet lärer den anträffade *Lanius* arten icke vara så alldeles sällsynt inom Östra Karelen, åtmin-

stone ej inom Salpaus-Maanselkä gebietet, ehuru jag under min resa blott en gång var i tillfälle att observera densamma. Ty en jägare från Vieksinki by i Korpiselkä sade sig flere gånger hafva sett en fogel, hvilken på beskrifning borde hafva varit denna. Han kallade densamma »pien metäharakku» — och samma namn användes äfven af befolkningen i Suojärvi, när jag visade fogeln. Backman har meddelat, att fogeln engång blifvit skjuten vid Läskelä i Sordavala socken, men anför ej datum. Har detta skett om hösten, så har fogeln väl varit stadd på flyttning; äfven jag har för några år sedan observerat fogeln i september månad i Hauho socken af södra Tavastland.

L. collurio L. Observerad af mig i Impilaks, vid Läskelä och Rautalaks inom Sordavala socken samt vid Soanlaks by af Ruskeala socken.

Tharraleus modularis L. Denna fogel har någon gång blifvit observerad af dr Backman. Det är möjligt och enligt min åsigt ganska sannolikt, då jag tager denna fogels lefnadssätt i betraktande, att äfven jag påträffat densamma. Vid Koitonselkä i Suistamo sökte jag förgäfves fälla en för mig okänd utomordentligt skygg sångare, hvilken blott höll sig i topparna af låga granar, hvarifrån densamma, t. o. m. om natten, lät höra sina märkvärdiga toner. Samma fogelart spelade mig ett liknande spratt vid Jehkilä i Suojärvi. Jag tror att jag begge gångerna hade för mig Tharraleus modularis.

Anorthura troglodytes L. Gärdsmygen fann jag ej under min resa. Enligt Backman förekommer den dock, men är sällsynt.

Parus major L. (Tiiainen Ö. Kar., Tintti Tav.) Är allmän, ehuru den icke observerades ofta.

P. borealis De Selys. (Tiiainen Ö. Kar.) Allmän öfverallt.

(*P. cinctus* Boddaert. Jag tror mig hafva sett fogeln i slutet af juli öster om Unusjärvi inom Lindjärvi socken af Ryska Karelen, men kan ej yttra mig med bestämdhet, då jag ej erhöll något exemplar af densamma. Skocken var stadd på vandring genom ett kärr, bevuxet med ymnig *Ledum palustre* och smala, tättstående, temmeligen höga tallar.)

P. cristatus L. Funnen af mig vid Lapinlampi, Hintinlampi och Kuurnalampi i Suojärvi. Enligt Backman sällsynt.

P. coeruleus L.
P. ater L.
Acredula caudata L.
och
Certhia familiaris L.
} Förekomma alla norr om Ladoga, enligt Backman, ehuru sparsamt

Motacilla alba L. (Väästäräkki Tav.) Allmän i närheten af menniskoboningar. Inom Salpaus-Maanselkä gebietet förekom den äfven inom blandskog, isynnerhet om vatten fanns i närheten.

M. flava L. Allmän i de mera odlade trakterna närmast intill Ladogas kust, men förekom sparsamt inom ödemarken.

Anthus pratensis L. Iakttagen af mig vid Kuikkaniemi och i Impilaks, hvarest den enligt Backman är allmän.

A. trivialis L. Är en mycket allmän fogel inom den del af vårt naturhistoriska område jag under min resa genomvandrade, samt förekom på hurudana lokaler som helst. En ♀, skjuten i Suistamo d. 25 Maj, är inlemnad till U. F. M.

Corvus corax L. (Vorona Ö. Kar., Korppi Tav.) Sedd vid Sordavala, Tolvajärvi och Möhkö jernbruk i Ilomants.

C. cornix L. (Varoi Ö. Kar., Varis Tav.) Härstädes liksom öfverallt i vårt land en allmän fogel.

C. monedula L. (Njoakku Ö. Kar., Naakka Tav.) Under vistelsen i Sordavala stad var jag i tillfälle att observera denna fogel, hvilken bebor kyrkorna derstädes. Enligt Backman häckar kajan äfven i Laidiois by inom Suistamo socken.

Cleptes pica L. (Harakku Ö. Kar., Harakka Tav.) Allmän under hela resan.

Nucifraga caryocatactes L. Doktor Backman har skjutit ett exemplar på sitt landtställe i Impilaks.

Garrulus glandarius L. (Närhi Ö. Kar., Paskonärri Tav.) Förekom spridd, öfverallt temmeligen allmän.

G. infaustus L. (Kuukšoi Ö. Kar., Ryssänpyy Tav.) Denna art förekom inom Salpaus-Maanselkä gebietet talri-

kare, än den förstnämnda. Inom Ilomants-Suistamo gebietet ungefär i samma antal, som dess samslägting, men inom L.-gebietet observerade jag den icke. Enligt Backman finnes den dock äfven härstädes. Sydligast iakttog jag fogeln i Tulomajärvi. Vid Vieksinki i Korpiselkä sköt jag den 6 juli en ung fogel, hvilken är inlemnad till U. F. M.

Oriolus galbula L. (Kuhankeittäjä, Kuhakiehuu Tav.) Hördes vid Rautalaks, Kirjavanlaks och Läskelä. Enligt Backman kommer fogeln först i juli till Impilaks.

Sturnus vulgaris L. Förekom häckande inom L.-gebietet, men icke annorstädes. Jag observerade fogeln vid Sordavala stad och Läskelä såg. Engång lärer en skock starar hafva förvillat sig upp till Kuikkaniemi i Suojärvi, enligt uppgift af hr A. Tojkander.

Loxia pityopsittacus Bechst. (Pien Koltoi Ö. Kar.) Förekommer, ehuru sparsamt, enligt Backman. Mig veterligen anträffade jag icke fogeln.

L. curvirostra L. (Suur Koltoi Ö. Kar.) Denna är en i ödemarken allmänt förekommande fogel, ehuru jag ej ofta anträffade densamma. Inom Suojärvi såg jag den dock mera än annorstädes. Jag vill likväl i sammanhang härmed omnämna, att alla, hvilka jag tillfrågade angående denna fogels förekomst i trakten, uppgåfvo, att de innevarande sommar sett densamma i betydligt mindre antal, än förr. Orsaken härtill bör antagligen sökas i den omständigheten, att året ej var ett gynsamt froår för tallen, helst vanliga ekorren *(Sciurus vulgaris* L.) samtidigt förekom i så ringa antal, att jag ej anträffade mera än ett exemplar under hela sommaren.

Pyrrhula rubicilla Pallas. (Ruislindu Ö. Kar., Leipojainen Ilomants, Pielis). Blef ofta anträffad under resan, så länge jag uppehöll mig inom jemnförelsevis okultiverade trakter. En gammal ♂, skjuten d. 20 juli vid Kaitajärvi i Suojärvi, bar den karakteristiska röda fläcken på sista armpennan. Stjertpennorna saknade de stundom förekommande hvita fläckarna vid basen. En fogel i ungdrägt, som fälldes den 19 i samma månad vid Lapinlampi, är inlemnad till U. F. M.

Carpodacus erythrinus Pallas. Förekom temmeligen

allmän i närheten af Ladogas kust, der den uppehöll sig i häckar längs landsvägen, uti ängsbackar eller i närheten af odlade ställen. Vid Rautalaks i Sordavala socken sköt jag d. 22 juni en gammal ♂, hvilken konserverad inlemnades till U. F. M.

Passer domesticus L. (Tirkku Ö. Kar., Varpunen Tav.) Allmän i städer, byar och gårdar, ifall dessa sistnämnda icke befinna sig i ödemarken, ty derstädes är denna fogel ytterst sparsam. I allmänhet ersättes arten mot öster allt mer och mer af *P. montanus*. En ♂ i vårdrägt från Ruskeala är inlemnad till U. F. M.

P. montanus L. (Pien tirkku Ö. K.) Förekom, likasom *P. domesticus*, i grannskapet af menniskoboningar, under hvilkas åsar denna art lika litet, som vår vanliga sparf fruktar att inreda sitt näste. I staden Sordavala fann jag blott *P. domesticus*, men inom socknen af samma namn anträffade jag redan *P. montanus;* likaså i Impilaks. Här var dock *P. domesticus* öfvervägande, likasom i Soanlaks och Koirinvaara byar af Ruskeala socken. I Suistamo kyrkoby fann jag begge arterna i lika antal. I Koitajärvi by af Suojärvi socken sammalunda, men inom Veskelys och Tulomajärvi hade ifrågavarande art nästan ersatt *P. domesticus*. Till sitt sinnelag tyckes *P. montanus* vara ofördragsam och argsint. Jag såg mången het dust mellan begge dessa sparfarter; och svalorna ega i *P. montanus* en mycket farligare fiende, än i *P. domesticus*, ehuru denna sednare är betydligt större. En ♂ i vårdrägt från Sordavala socken, skjuten vid Läskelä (d. 23 maj) äfvensom en fullvuxen unge från Suojärvi, skjuten d. 24 juli i Koitajärvi by, äro inlemnade till U. F. M.

Fringilla coelebs L. (Peippo, Vilukieli Korpiselkä). Iakttogs öfverallt samt är öfverhufvudtaget den allmännast förekommande fogeln i Karelens skogar. Endast ett slag af skogsmark räknade icke denna fogel som sin förnämsta inkräktare; det var den redan nämnda, inom Salpaus-Maanselkä gebietet förekommande lokaliteten, hvarest renlafven *(Cladina rangiferina)* och furan beherrskade vegetationen. Här uppträdde *Fr. montifringilla* som en öfverlägsen rival.

Under min vistelse i dessa trakter blef jag i tillfälle att konstatera, det *Fr. coelebs* besitter förmågan att frambringa ett ljud, som liknar det mest karakteristiska lätet hos *Fr. montifringilla*, ehuru det låter något svagare.

F. montifringilla L. Förekom talrikt inom vildmarkerna i Korpiselkä och Suojärvi. Den 3 juni fann jag vid Säynälampi i Korpiselkä en gammal ♂, totalt blind, ty begge ögonen voro utstuckna. Sannolikt hade fogeln redan länge suttit på platsen, ty matsmältningskanalen innehöll vid dissektion endast högst litet af en svartaktig blandning. Det konserverade exemplaret är inlemnadt till U. F. M.

Fr. cannabina L. Häckar enligt Backman norr om Ladoga, ehuru jag ej observerade fogeln.

Fr. linaria L. Anträffad då och då mellan Jänisjärvi och Tolvajärvi äfvensom ganska ofta vid ryska gränsen ej långt från Kaitajärvi by i Suojärvi socken.

Fr. spinus L. Förekom isynnerhet talrikt inom Ilomants socken äfvensom på sträckan mellan Jänisjärvi och Tolvajärvi, men anträffades för öfrigt spridd öfverallt i ganska ansenligt antal. En ♂, skjuten vid Kuikka skogvaktareboställe (d. 28 maj), är inlemnad till U. F. M.

Emberiza citrinella L. (Suur tirkku Suojärvi, Jouhilintu Tav.) Förekom spridd öfverallt temmeligen allmän, utom inom S.-M.-gebietet, hvarest den var sparsammare.

Emberiza schoeniclus L. (Morkkakagla tirkku Ö. Kar.) Anträffad temmeligen allmän i videbuskar längs Jänisjärvis och Soanjokis stränder (Ruskeala) samt isynnerhet talrikt inom de täta ung- och buskskogar, hvilka betäckte öfversvämmade slättmarker kring Koidanjoki (Ilomants). För öfrigt observerad då och då vid kärrkanter och sumpmarker öfver hela Östra Karelen. Tvenne exemplar äro inlemnade till U. F. M., det ena en gammal ♀, skjuten (d. 30 Maj) vid Lehmävaara i Korpiselkä, det andra en ungfogel, fälld på Salonsaari holme i Salonjärvi af Suojärvi socken.

Plectrophanes nivalis L. (Pulmune Ö. Kar.) Dr Backman har sett fogeln i skockar vid Ladogas kuster endast på

vårvintern. Enligt uppgift af bönder från Suojärvi gästar denna fogel hvarje vinter deras hembygd.

Hirundo rustica L. (Peätköi Ö. Kar., Pääskönen Tav.) Denna menniskokulturen troget åtföljande fogel svek ingalunda sin natur i detta hänseende inom den trakt jag undersökte. Till och med vid temmeligen tarfliga menniskoboningar i ödemarken fann jag densamma häckande.

H. riparia L. (Ranta pääskönen Tav.) Häckade i stora kolonier i de höga och branta strandvallarna af Läskelä å, några verst från dess inlopp i Ladoga. För öfrigt icke anträffad under resan.

H. urbica L. Mindre allmän än *H. rustica*, men förekom dock spridd öfverallt. Anträffades mera talrik inom de stora byarne i Ryska Karelen, än inom de jemförelsevis mindre befolkade byarne inom vårt land.

Ampelis garrulus L. Anträffades flere gånger i Korpiselkä och Suojärvi. Vid Tolvajärvi fann jag uti ett bo af *Fr. montifringilla* fjädrar af denna fogel, hvilket fynd gaf anledning till misstanken om, att densamma skulle häcka i trakten. Den 3 juni hörde jag vid Hirvasjärvi lätet af fogeln och såg tre individer flyga öfver mig, dock utom skotthåll. Den 6 juni sågs ett enstaka exemplar vid stranden af Tolvajoki nära dennas utlopp ur Montaanjärvi. På återvägen från Ilomants, då jag (d. 14 juni) i båt närmade mig Ristosalmi (Korpiselkä), observerade jag tvenne individer flyga öfver ett närbeläget sund. Jag förföljde dem, men fick ej skott på dem. Vid Uunsjärvi, på gränsen mellan Suojärvi och Lindjärvi socknar, lyckades jag (d. 26 juli) fälla såväl ♂ som ♀ af denna fogel. Att detta par redan hade utflugna ungar kom jag senare underfund med, ty ifrån den talldunge, hvarest jag skjutit foglarne, hördes från olika ställen samtidigt ungarnas hvisslande läte (fullkomligt likt de gamlas). Jag sökte få rätt på dessa, men förgäfves. Förr än jag skjutit de gamla, var jag i tillfälle att observera deras flinka rörelser, då de från någon hög tall rusade mot vattenytan, fångande insekter, och derefter i snabb flygt återvände till skogen. Dessutom blef jag i tillfälle att se den ena af

foglarne bete sig ungefär som *Oriolus galbula,* i det densamma, under utstötande af ett egendomligt skärande ljud, ifrigt förföljde en *Garrulus infaustus,* hvilken tyst sänkte sig från det ena trädet till det andra. De orter nämnda fogel väljer för sitt tillhåll äro, utom dystra och ödsliga, tillika så mycket som möjligt omgifna af vatten — åtminstone fann jag aldrig fogeln annorstädes än i närmaste grannskap till vatten. Dr Backman har funnit sidensvansen häckande vid Ägläjärvi (Suojärvi), en trakt fullkomligt liknande nejderna kring Tolvajärvi, inom hvilket område, såsom nämndt är, fogeln af mig många gånger observerades. Han säger sig hafva funnit en unge sittande på en gärdesgård nära vägen. De af mig skjutna och konserverade exemplaren äro inlemnade till U. F. M.

Alauda arborea L. Blef ej af mig anträffad under hela resan. Enligt Backman förekommer densamma norr om Ladoga.

A. arvensis L. (Kirriäinen Tav.) Ofta observerad inom socknarne närmast Ladogas kust. Förekom jemförelsevis sparsamt i Korpiselkä och Suojärvi, hvarest dock de odlade trakterna kring Salonjärvi och Suojärvi sjöar göra ett undantag, ty här var lärkan en allmän fogel.

A. alpestris L. Anträffades endast under flyttningstiden. I Hottinen gård nära Koitajärvi by uppfödde en jägare i bur en fogel, hvilken enligt hans beskrifning omöjligen kan vara någon annan än *A. alpestris.*

Picus martius L. (Palokärgi Ö. Kar., Palokärki Tav.) Anträffades då och då i grof barrskog.

P. canus Gmel. Jag blef ej i tillfälle att anteckna denna fogel. Enligt Backman har den likväl en gång blifvit skjuten vid Läskelä.

P. leuconotus Bechst. Observerad af mig endast en gång vid Läskelä.

P. major L. (Tikku Ö. Kar., Tikka Tav.) Är den allmännaste *Picus*-art och träffas spridd öfverallt.

Picus minor L. (Pien tikku Ö. K., Pikku tikka Tav.) Anträffad fyra gånger under resan. Tvenne gånger i Korpi-

selkä nära Paastojärvi, der ett exemplar sköts d. 10 juni vid Häälampi (d. 9 juli, Suojärvi), samt vid Lapinlampi (d. 23 juli, Suojärvi).

P. tridactylus L. Under en utflygt från Koitajärvi by i Suojärvi till ryska gränsen sköt jag (d. 26 juli) vid Unusjärvi tvenne ungfoglar. Den ena af dessa är inlemnad till U. F. M.

Iynx torquilla L. (Käenpiika Tav.) Förekom spridd öfverallt, hvar jag tågade fram, ehuru mera sparsamt i mindre odlade trakter.

Cuculus canorus L. (Kägöi Ö. K., Käki Tav.) Allmän här liksom annorstädes i vårt land.

Caprimulgus europæus L. Den 4 juni skjöt jag en ♂ emellan Muntajärvi och Valkealampi sjöar i Korpiselkä samt hörde vid Kivijärvi i Suojärvi dess surrande läte. Det skjutna exemplaret är inlemnadt till U. F. M.

Cypselus apus L. (Meṭäpeäṭköi Ö. Kar., Tervapääskönen Tav.) Var för den vilda ödemarken en mycket karakteristisk fogel. Sitt bo reder densamma i springorna af gamla uttorkade furor. Ett exemplar, skjutet vid Lapinlampi i Suojärvi i slutet af juli månad, är inlemnadt till U. F. M.

Falco subbuteo L. Några gånger observerad under resan, såsom t. ex. vid Sordavala, Läskelä, Soanlaks äfvensom i Impilaks. En ♂ hemfördes konserverad, hvilken sköts på vägen till Sordavala i Jääskis socken. Inlemnad till U. F. M.

F. vespertinus L. Denna falk, hvilken är en helt och hållet ostlig form, anträffades flere gånger i östra delen af Suojärvi socken. Vid Kuikkaniemi observerade jag för första gången fogeln, sittande i toppen af en torr pil nära stranden af en liten sjö. Dess ljusgråa drägt med de skarpt rostbruna skenklarne förrådde, hvilket intressant species jag hade för mig, hvarföre jag på allt sätt sökte komma åt fogeln. Detta blef dock omöjligt. Vid Ylisenjärvi, något norrut från Suojärvi kyrka, blef jag i tillfälle att en afton i juli månad observera flere af dessa behagliga foglar, fångande trollsländor, ledigt flyga af och an tätt ofvanom topparne af den rika säf och vass, som utbreder sig längs stränderna af nämnda sjö.

Under tiden, jag uppehöll mig i Kaitajärvi by, hände sig, att denna falk i skymningen besökte sjelfva byn. Ledsamt nog hemfördes ej något exemplar af fogeln. I Veskelys såg jag densamma sista gången.

F. tinnunculus L. (Hiiri haukku Ö. Kar.) Den 19 juli skjöts en ♂ vid Riuttavaara i Suojärvi. Dessutom observerades fogeln trenne gånger under resan: vid Möhkö, Soanlaks och Läskelä. U. F. M.

Astur palumbarius L. (Haukku Ö. K., Haukka Tav.) Sågs tvenne gånger i Impilaks samt en gång vid Kuikkaniemi och Melaselkä byar.

A. nisus L. Iakttagen vid Läskelä, Jehkilä och Oinassalmi.

Aquila chrysaëtus L. (Kokko Ö. K., Kotka Tav.) Observerad af mig i Korpiselkä kapell vid Veiksinki by samt vid Vuotjärvi, i hvars närhet samma örnpar, enligt uppgift af min vägvisare, en fiskare, uppehållit sig hela sommaren och gjort stor skada bland de kullar af sädgäss, som vistades vid nämnda sjö. I Suojärvi observerade jag flera exemplar af samma fogel, såväl nära Lindjärvi sockens gräns, som i närheten af Kaitajärvi. Ett exemplar fälldes här af en bonde från Koitajärvi by, hvars får eller lam blifvit rifna af örnar. Samma skada hade äfven af dessa foglar blifvit tillfogad bönder i Tokki by af Korpiselkä kapell.

Pandion haliaëtus L. (Kalaseäskoi Ö. Kar., Kalahaukka Tav., Sieksa Korpiselkä). Ej långt ifrån Paastojoki's inlopp i Tolvajoki hittades d. 10 juni ett bo i toppen af en hög fura nära stranden. Anmärkningsvärdt är, att inga ägg funnos i boet. Fogelparet kretsade oroligt i närheten. Inom Ilomants observerades fogeln vid Viiksinselkä och Vieksjärvi. Vidare fann jag fogeln vid Torasjoki i Suojärvi samt vid Uunsjärvi, der Suojärvi socken af Viborgs län och Lindjärvi socken af Olonets'ska guvernementet sammanstöta.

Pernis apivorus L. En ♀ sköts i närheten af Suojoki ej långt från Pusoisvaara by den 15 juli. U. F. M.

Buteo vulgaris Bechst. (Poutahaukka Tav.) Observerades i Impilaks, äfvensom vid Honkavaara i Korpiselkä.

Strix bubo L (Huhkai Huhkaja Tav.) Observerades den 11 juni helt nära stranden af Montaanjoki af baron G. Wrede.

Surnia ulula L. (Tarhapöllö Tav.) Den 5 juli sköt jag tvenne flygfärdiga ungar på vägen mellan Koitonselkä och Hudjakka i Suistamo socken. Ett exemplar inlemnades till U. F. M.

Surnia passerina L. *Asio otus* L. och *A. accipitrinus* Pallas.	Äro alla enligt Backman sällsynta norrom Ladoga, den sistnämnda t. o. m. blott en enda gång anträffad.

Syrnium funereum L. En helt nyligen ur boet utflugen unge sköts den 4 juli af mig nära Koitonselkä (Suistamo) uti en mycket tät skog af unga björkar och granar. U. F. M.

Columba palumbus L. (Kyyhkyuen Sordavala, Kyhkynen Tav.) Skjuten af mig vid Läskelä (d. 20 juni) samt iakttagen i Tulomajärvi och Impilaks.

Tetrastes bonasia L. (Pyy Ö. K. och Tav.) Förekom inom Suistamo, Ilomants och Suojärvi allmännare än i Korpiselkä, ymnigast i Veskelys socken af Olonets'ska guvernementet.

Tetrao urogallus L. (♂ Metoi, ♀ Koppalu, Ö. Kar.; ♂ Metso, ♀ Koppelo, Norra Tav.; ♂ Koiras Mettäs, ♀ Naaras Mettäs, Södra Tav.) Förekom, ehuru icke synnerligen allmänt, i de mörka granskogar, hvilka höra till Soanlaks-Korpiselkä kronopark, men anträffades ej af mig i trakten mellan Tolvajärvi och Ilomants gräns. Här vandrade jag i början af juni månad och fann öfverallt klasarne af *Vaccinium vitis-idaea* från fjolåret orörda af skogsfogel. Inga roffåglar observerades heller i dessa nejder, hvilken omständighet kraftigt talar för, att här råder stor brist på vildt. Af befolkningen hörde jag dock, att trakten, ehuru fattig på skogsfogel, dock icke skall vara alldeles utblottad på detta nyttiga villebråd. I Ilomants och Suojärvi förekom tjädern allmännare. Nära ryska gränsen temmeligen ymnigt samt synnerligen talrikt inom Veskelys socken i Ryska Karelen.

T. tetrix L. (Tetri, Korpiselkä; Tedri, Suistamo, Suojärvi; Töyri, Veskelys; Terri, södra Tav., Teeri n. v. Tav.) Anträffad spridd öfverallt, utom inom den på skogsfogel fattiga trakt kring Tolvajoki jag redan beskrifvit. Blef allmännare ju mer jag närmade mig ryska gränsen, samt anträffades särdeles ymnigt häckande inom Veskelys. — Rackelhanen, *Tetrao urogallides* Nilss. (Musta Meto, Kata Meto, Korpiselkä). I Korpiselkä berättade man mig, att för något decennium tillbaka rackelhanar ej voro synnerligen sällsynta inom kapellet, men deremot på senare tider icke blifvit anträffade.

Lagopus albus Gmel. (Metäkana, Ö. Kar.; Mettäkana, södra Tav., Mettikana, Hauho, Tuulois). Iakttagen vid Läskelä, Ristosalmi, Muuanto (Suistamo) samt Unusjärvi.

Starna perdix L. (Peltopyy, Ryssänpyy, Turkinpyy, Ranskanpyy Tav.) Förekommer enligt Backman från Kides till Salmis, ehuru sparsamt.

Charadrius hiaticula L. och *Ch. curonicus* Beseke. } Häcka enligt Backman ehuru sparsamt vid Ladogas kuster.

Ch. apricarius L. Träffas endast under flyttningstiderna. Den 21 maj såg jag en mindre skock nära Sordavala stad och i Parikkala socken stora svärmar den 19 i samma månad.

Numenius arcuata L. (Kurmoi, Suokurmoi, Suojärvi; Kuiri, Suur Kuiri, Korpiselkä; Kuikko, Tav.) Anträffades flerstädes under resan samt är en inom hela mitt undersökningsområde temmeligen allmänt förekommande fogel. Öfverhufvudtaget var denna art talrikare representerad, än *N. phaeopus,* ifall vi undantaga östra delen af Suojärvi socken, der förhållandet var omvändt.

N. phaeopus L. (Pien kuiri Ö. K.) I ett kärr, här och der beströdt med uttorkade tallar och granar, vid stranden af Salonjärvi uti Suojärvi socken anträffade jag denna fogel (d. 10 juli) i mängd tillsammans med *Totanus glottis* och *Larus canus.* Då jag beträdde platsen, flöga alla oroligt omkring utstötande ängsliga skrik. De voro ganska

skygga samt flyttade sig från den ena trädtoppen till den andra, blott sällan satte de sig på marken. En af sällskapet lyckades jag fälla och inlemnade exemplaret till U. F. M. I närheten af Kuikkaniemi äfvensom i Hintinsuo två mil åt nordost från Koitajärvi anträffade jag äfven fogeln.

Totanus glareola L. (Pien Vigli Ö. Kar.) Denna art, hvilken utan tvifvel var den allmännaste vadare i Östra Karelen, anträffade jag kanske icke så ofta, som *T. glottis*, af orsak, att jag vistades större delen af min exkursionstid på de minst kultiverade orterna af mitt område. Mest förekom denna fogel i östra delen af Suojärvi och var här allmännare än *T. glottis*. Samma förhållande egde rum i de mera odlade delarne af Ruskeala och Suistamo socknar. Inom Korpiselkä och isynnerhet Ilomants anträffades fogeln ej så ofta, som *T. glottis*.

De enskilda fyndorterna äro följande:

R u s k e a l a den 24—28 maj: Jänisjärvi, Soanjoki och Kuikkajärvi.

K o r p i s e l k ä den 30—31 maj: Lehmävaara och Varisvaara.

I l o m a n t s den 5 maj: Melaselkä by vid Viiksinselkä.

S u i s t a m o den 29 juni—5 juli: Suistamojärvi och Muuanto.

S u o j ä r v i den 8—25 juli: Häälampi, Salonjärvi, Hintinlampi och Soltinjärvi.

L i n d j ä r v i den 26 juli: Unusjärvi.

I början af Augusti såg jag denna snäppa i ganska ansenligt antal springa längs ängsstränderna vid Impilahti vik af Ladoga. Sannolikt voro dessa redan stadda på flyttning. Ett exemplar, hvilket jag fällde, var en ungfågel med temmeligen mörk och vacker drägt. Ett par af denna fogelart är inlemnadt till U. F. M.

T. glottis L. (Vigli, Suur Vigli Ö. K.) Anträffades af mig ofta under resan. Till sin vistelseort valde denna fogel sjöstränder samt kärr- och sumpmarker, helst så aflägset från menniskoboningar som möjligt. Föräldrarne äro

mycket rädda om sina ungar. Nalkas man stället hvarest dessa ligga gömda, flyga föräldrarne ofta rakt emot en, eller kila ängsligt skrikande tätt förbi samt sätta sig ofta i toppen af något torrt träd, hvarifrån de fortsättningsvis låta höra sina klagosånger. Fyndorterna äro följande:

Ruskeala den 25—27 maj: Soanjoki och Särennysjärvi.

Korpilaks den 29 maj—16 juni: Säynälampi, Tolvajärvi, Hirvasjärvi och Vuotjärvi.

Ilomants den 5—9 juni: Viiksinselkä, Oinassalmi, Koidanjoki, Vieksjärvi, Syrjävaara.

Suistamo den 5 juli: nära Hudjakka.

Suojärvi den 10—25 juli: Salonjärvi, Suojoki och Soltinjärvi.

Veskelys den 3 augusti: Suojoki.

Impilaks den 6 augusti: Uomais mo.

En ♂, skjuten vid Tolvajärvi, är inlemnad till U. F. M. Samma fogel visade mig prof på färdighet i simning.

Actitis hypoleucus L. (Randatibi, Randutibi, Ö. K.; Ranttaraukka, Tav.; Strandstritschilun, Qveflax eller Vasatrakten.) Förekom spridd öfverallt. Sparsammare i ödemarken än vid sjöar med odlade stränder. U. F. M.

Scolopax rusticula L. Anträffades af mig icke nordligare, än på gränsen mellan Sordavala och Impilaks socknar.

Telmatias major Gmel. Förekommer i trakten af Ladoga, ehuru sparsamt enligt Backman; jag fann den alls icke.

T. gallinago L. (Ukonoinas, Korpiselkä; Ukonpukki, Ukonpässi, Ruskeala; Taivaan vuohi Tav.; Vanha piika, Anjala enligt G. Wrede.) Den 15 juli sköt jag vid stranden af Suojoki en ungfogel, hvilken inlemnades till U. F. M. Arten observerades inom Suojärvi socken äfven vid Hanhioja (d. 8 juli). Inom Ilomants socken såg jag densamma vid Koidanjoki, inom Sordavala socken vid Rautalahti vik af Ladoga samt inom Impilaks socken vid Impilahti vik af nämnda sjö.

Ortygometra crex L. (Ruisrääkkä, Tav.) Är uti de odlade trakterna kring Ladoga sjö en allmän fogel, men sak-

nas i Korpiselkä och Suojärvi. En kornknarr, hvilken tillfälligtvis förvillat sig till Suojärvi socken och derstädes i en rågåker uppstämt sin skärande sång, uppskrämde ortens vidskepliga befolkning, som häri såg ett olycksbringande förebud.

O. porzana L. Är enligt Backman icke bofast på orten, utan förekommer då och då. Sommaren 1881 vistades denna fogel i närheten af hans landtgods i Impilaks och lät nätterna igenom höra sitt entoniga och skarpa läte.

Grus communis Bechst. (Kurgi Ö. Kar.; Kurki Tav.) Denna fogel, hvilken söker ensamheten, eger ypperliga tillflyktsorter i de vidsträkta och vattensjuka kärrmarker, hvilka några mil norr om Ladoga uppfylla skogarne och gifva naturen i Finlands ostligaste socknar en så ödslig och dyster prägel. Vid Paastojoki fann jag (d. 10 juni) ett bo af nämnda fogel. Platsen för boet var vald i ändan af en udde just vid flodmynningen, så att stället genom de videbuskar, hvilka bekransade stranden, var undanskymdt. Boet bildade en hög bale, gjord af torkad säf och vass samt qvistar af *Ledum palustre*. Det innehöll endast några blodfärgade äggskal. Öfvertygad derom att äggen voro utkläckta, undersökte jag trakten kring boet närmare och fann snart, vägledd af ett svagt pipande, en dununge i vattnet omkring 10 à 15 alnar från boet. Huru densamma blifvit hitkastad kan jag ej säga. Vi togo den lefvande med oss. Den dog dock snart och har konserverad jemte en gammal ♂ blifvit inlemnad till U. F. M. — I närheten af Unusjärvi såg jag äfven tranor både på finska och ryska sidan om gränsen. Flerstädes såg jag dessutom spår af dessa foglar i kärren samt hörde deras mäktiga skri på afstånd.

Cygnus musicus Bechst. (Jouten, Ö. Kar.; Joutten, Tav.) Häckar inom Korpiselkä och Suojärvi socknar. Den 4 juni såg jag en svan i Koverojärvi, en liten skogssjö i Korpiselkä långt aflägsen från menniskoboningar. Den ståtliga fogeln simmade af och an på vattenytan, omkring 500 à 600 steg från mig. Från ett på motsatta sidan af sjön beläget kärr hördes makan svara med ett långdraget, dämpadt, men dock temmeligen starkt ljud. Sedan jag en stund ostörd be-

traktat fogeln, blef jag bemärkt och den höjde sig snart till flygt, sedan densamma först sprungit på vattnet cirka 40 alnar. Flygten liknade mest vanliga lommens (*Colymbus arcticus*).

Ifrån Kaitajärvi by i Suojärvi företog jag tvenne exkursioner, i hopp om att finna fogeln, först till Hintinlampi och derefter till Unusjärvi och Soltti. Begge färderna aflupo utan resultat i detta afseende. Vid Soltinjärvi slogs jag dock af förvåning öfver den mängd svanefjädrar, som betäckte vattenspegeln i dess lugna vikar. Vid inloppen af Irsta och Kuimo åar i nämnda sjö fann jag, utom fjädrar och exkrementer af svanar och gäss, äfven gräset längs stränderna afbetadt af nämnda foglar. Vid en liten insjö inom Lindjärvi socken nära Unusjärvi observerade jag äfven detsamma. I Kaitajärvi tillhandlade jag mig tvenne ägg af fogeln, hvilka jag inlemnade till U. F. M. Det ena af dessa var funnet mellan Salmijärvi och Kaitajärvi byar af Suojärvi socken och det andra inom Lindjärvi socken. Tullfiskalen A. Hall på Kaksinais egde äfven uti sin äggsamling ett svanägg, hvilket han erhållit af en bonde från Kivijärvi by. I Kaarijärvi och Unusjärvi hade svanar ofta blifvit sedda af bönder under samma sommar. Vid Hirvasjärvi hade en fiskare hört svansång alla nätter. Sommaren år 1879, hade enligt uppgift, svanar häckat i Pinisjärvi, Paastojärvi och Hintinlampi. De i de tvenne sistnämnda sjöarne häckande foglarne hade blifvit plundrade på sina ungar, af hvilka en uppföddes på Möhkö jernbruk, en hos herr A. Tojkander på Kuikkaniemi samt en på Valamo.

Anser segetum Gmel. *arvensis* Naum. (Metähanhi, Metyhanhi, Ö. Kar.) Ömtålig för att blifva oroad, uppsöker denna fogel till häckningsplats sådana ställen, hvilka sällan eller aldrig under hela sommaren af menniskofot beträdas. Ehuru han är skygg, är han dock jemförelsevis lätt att upptäcka, alldenstund han lemnar tydliga spår och lemningar efter sig, hvar han än vistas. Innebyggare i ödemarken kunna äfven derföre med temmelig bestämdhet uppgifva, i hvilka nejder han håller till; och jag har såväl af hvad jag sjelf erfor, som

ock af de uppgifter, jag af befolkningen erhöll om denna fogels utbredning i trakten, fått ett, som jag tror, temmeligen riktigt begrepp.

Redan i det föregående, vid behandlingen af S.-M. gebietet, angåfvos gränserna för det område fogelarten tagit i besittning för häckningstiden; följande fyndorter jemte data må ännu tilläggas. Allmännast anträffades fogeln i trakten af Tolvajoki (Korpiselkä) samt Šoltinjärvi (Suojärvi). På det ställe, der Paastojoki utfaller i Tolvajoki, sköt jag d. 9 juni en ♀, tog tvenne dunungar och uppskrämde genom mitt skott en hel skock fullvuxna gäss, sannolikt hanar, hvilka uppehöllo sig i närheten. Under fortsatt färd längs Tolvajoki, nattetid och under stark dimma (sådan tidpunkt är lämpligast att uppsöka gässen), såg jag ännu tvenne individer, men hörde än flere flyga upp från stränderna. Då de höja sig till flygt, gifva deras vingpennor ifrån sig ett knastrande ljud. Den 11 juni träffade jag på en öppen tallmo omkring 1000 steg från en liten insjö, belägen i Tolvajoki trakten, en hel familj af gäss, gömd bland ljungen. Föräldrarne flögo under starkt kacklande till sjön, hvarest de slogo sig ned och lockade ungarne, hvilka voro sju till antalet. Den 27 juli träffade jag ej långt från Šoltinjärvi i en liten skogssjö omkring 30 st. gäss, merendels fullvuxna ungar jemte gamla hanar, hvilka alla voro oförmögna till flygt, emedan de nyligen fällt vingpennorna. Flere togos som byte. Vid en annan närbelägen insjö samt vid Irsta och Kuimo åars inlopp i Soltinjärvi sågos rikliga lemningar isynnerhet af armpennor. Detsamma observerades äfven i en liten kärrputt på ryska sidan om Unusjärvi; likaså vid Hintinsuo, på en holme i Paastojärvi samt vid Valkealampi, Muntajärvi och Muntajoki, hvarest dessutom gräset från stränderna var afbetadt.

Sydligast träffade jag fogeln vid Vuotjärvi i Korpiselkä, der jag af en fiskare tillhandlade mig en tam unge. Dock skall sädgåsen sommaren 1879 hafva häckat än sydligare i Säynälampi, hvarest skogvaktaren Rejonen tagit en unge. I Kivijärvi trakten, hvilken ligger vid ungefär samma breddgrad, berättade man mig, att gäss fordom häckat, men blif-

vit bortskrämda, till följe hvaraf de dragit sig norrut från insjö till insjö samt häcka nu närmast vid Heinlampi. Af forstmästaren S. Hallberg i Möhkö erhöll jag uppgift derom, att vildgäss skola häcka i Kuolismaa ödemark af Ilomants, samt af bönder i Melaselkä by att något par då och då blifvit anträffadt häckande vid insjöar mellan sistnämnda by och Syrjävaara i samma socken. På Honkavaara förvarades ägg, tagna från en liten skogssjö mellan Haukivaara och Yläjärvi byar. Dessutom var jag ofta i tillfälle att se gåsägg begagnade som prydnader i bönehus (ţasovna), såsom t. ex. i byarna Tolvajärvi, Kaitajärvi samt Kangasjärvi (Veskelys).

De ungar, hvilka jag hade tama och skickade till Läskelä, uppsökte sjelfva sin föda. Såsom små förtärde de nästan uteslutande fruktkapslarne af *Polytrichum commune*, hvilka de behändigt afknepo. Som större höllo de sig mera till *Gramineer*. De växa temmeligen hastigt. Efter att de sista dagarne af maj eller första dagarne af juni hafva blifvit kläckta, äro de fullvuxna redan i början af augusti. I början af maj månad reder sädgåsen, enligt uppgift af bönder, sitt bo på någon bar tufva. Ofta händer att marken för resten är alldeles snöbetäckt. Till sin natur är denna fogel temmeligen vig och rörlig. Den springer med ganska stor hastighet och träffas ofta långt från vatten; då den icke kan rädda sig genom flygt, dyker den utomordentligt snabbt, men dröjer ej länge under vatten samt kommer vanligtvis upp på samma ställe, der den gått ned. För att höja sig till flygt, behöfver den ej springa på vattenytan, utan kan stiga tvärt, om så fordras.

Under flyttningstiderna gör sädgåsen stor skada på de odlingar, der den slår ned. I Kaitajärvi berättade man mig, att stora skaror komma längs Torasjoki vattendraget och slå sig ned till nätterna på de små åkertäppor, som finnas i närheten, der de ofta på en liten stund kunna åstadkomma stor förödelse. Vid Ladogas stränder och skär, isynnerhet kring Mantsinsaari och närbelägna öar, rasta i stor mängd gäss och svanar om höstarne (enligt uppgift af tullfiskalen Hall och bönder i trakten). Från Ladoga fortsätta de längs Vuoksen

och Auräpäänjärvi till Finska viken. Isynnerhet i Äyräpäänjärvi skola gäss slå ned i ofantliga skaror, enligt uppgift af forstmästaren Th. Cannelin, och här invänta dem jägare i mängd isynnerhet från den stora kejsarstaden. Till U. F. M. inlemnade jag en ♂, en ♀, en fogel i unddrägt och en dununge konserverade samt tvenne dunungar inlagda i sprit.

A. bernicla L. (Romisku, Ö. Kar.) Skjutes ofta under flyttningarne vid Ladoga.

Spatula clypeata L. Skjuten af en bonde i slutet af juni månad i Saarijärvi sjö belägen i södra Suojärvi.

Anas boschas L. (Kräkki, Suur sorzu, Suojärvi. Selentta, Bul'bakku, Suistamo. Toukattu, Korpiselkä. Ohrasorsa, Tav.) Temmeligen allmän öfverallt. En ♂ i vårdrägt, skjuten vid Ristosalmi (d. 4 juni) är inlemnad till U. F. M.

A. penelope L. (Piurottu, Hoabalo Ö. Kar., Heinäsorsa Tav.) Sedd flere gånger under resan mest i Ilomants.

A. acuta L. (Vilkkuna, Braahkana, Ö. Kar.) På en andjagt längs Suojoki nedgjordes omkring 20 individer, alla ungfoglar. Vid ett tillflöde till Suojoki såg jag d. 15 juli trenne hanar i sommardrägt. En ungfogel, skjuten i Unusjärvi d. 27 juli är inlemnad till U. F. M.

A. crecca L. (Tavi Ö. Kar. Pikku sorsa, Tav. Nappisorsa, Hauho). Var den allmännast förekommande *Anas* arten samt var föga nogräknad med sin vistelseort. Till och med vid så smala åar att man kunde stiga öfver dem, träffade jag denna fogel. Af nära 70 änder, som fälldes vid en andjagt i Suojärvi, tillhörde omkring 40 *A. crecca,* ungefär 20 *A. acuta* och resten *Glaucion clangula, A. boschas* samt *A. penelope.* En konserverad ♂ i vårdrägt, skjuten d. 3 juni, jemte en dununge inlagd i sprit äro inlemnade till U. F. M.

Oidemia fusca L. (Meri tedri, Suojärvi). Förekommer blott under flyttningstiderna. Omkring den 15 juli flytta, enligt uppgift af bönder från Kaitajärvi by, svärthanarne längs Torasjoki vattendraget söderut. Då de om nätterna flyga helt nära vattenytan i små skockar och passera Kaita-

järvi bro, mötas de med skott af byns jägare, hvilka veta att här invänta dem.

Fuligula cristata Stephens. Är enligt Backman skjuten vid Ladoga, men mot våren, så att man ej med säkerhet kan veta, huruvida fogeln varit stadigvarande på orten eller stadd på flyttning.

Glaucion clangula L. (Telkkä, Sotka, Ö. Kar.; Upposorsa, Tav.) Är allmän öfverallt samt vistas med förkärlek i de många forsar och strömmar, hvarpå östra Karelen öfveflödar. Befolkningen beskattar sorgfälligt fogelns ägg. Till och med långt från sina hem anbringa de åt densamma konstgjorda nästen i träd längs stränderna af vattendrag. En dununge inlagd i sprit samt ett ägg, taget d. 24 maj i Korpiselkä, äro inlemnade till U. F. M.

Harelda hiemalis L. (Alli Ö. Kar. och Tav.) Passerar endast under flyttningstiderna Karelen och skjutes i mängd af befolkningen för husbehof. Jag såg d. 21 maj vid Sordavala sju st., i slutet af maj i Kuikkajärvi 40 st., samt i Tolvajärvi den 4 juni omkring 20 st. af denna fogel.

Mergus merganser L. (Koskelo Ö. Kar.) I Korpiselkä tog jag d. 29 maj ägg af denna fogel samt såg densamma vid Särennysjärvi i Ruskeala. Äggen äro inlemnade till U. F. M.

M. serrator L. (Tukkel' sorzu, Ö. Kar.) Sedd i Vieksjärvi, Muntajärvi, Tolvajärvi, Jänisjärvi och Suojärvi.

Sterna hirundo L. (Tiirikaijakka, Tav.) Sedd i Salonjärvi, Karatsalmi, Suojärvi och Suojoki samt i Jänisjärvi, Paastojärvi och Ladoga.

Larus canus L. (Lokki, Kalalokki, Ö. Kar. Kaijakka, Kalakaijakka, Tav.) Sågs endast vid Ladoga, Jänisjärvi, Salonjärvi och Suojärvi, dit den troligen stigit längs Suojoki från Onega. Två exemplar, en gammal ♂ och en ungfogel, skjutna i Suojärvi sjö, äro inlemnade till U. F. M.

L. fuscus L. (Lokki, Kalalokki, Ö. Kar. Kaijakka, Kalakaijakka, Tav.) Var den allmännaste *Larus* arten, ehuru äfven den förekom sparsamt vid sjöarne i ödemarken.

Podiceps cristatus L. (Kaakrona, Kangasala Tav.) *P. auritus* L. och *P. rubricollis* Gmel.	Förekomma enligt Backman, ehuru sparsamt, vid Ladoga.

Colymbus arcticus L. (Kuikka Ö. Kar.; Kakari Hauho; Kaakko, vestra Tav.) Den 27 maj fann jag i Kuikkajärvi ett bo med ägg af denna fogel, af hvilka ett är inlemnadt till U. F. M. För öfrigt var denna art en allmän bebyggare af Ö. Karelens träsk och sjöar.

C. septentrionalis L. (Pien kuikka Ö. Kar.) Förekom på långt när ej så allmänt, som föregående art. Jag såg den blott en gång i Paastojärvi.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, 9: 1882.)

Symbolae ad Mycologiam fennicam.

Auctore

P. A. Karsten.

IX.

(Societati exhibita die 13 Maji 1882.)

Lyophyllum leucophaeatum Karst. Hymen. Fenn. enum., p. 1.

Agaricus (Collybia) leucophaeatus Karst. in Not. ur Sällsk. pro F. et Fl. fenn. Förh. Nionde h. 1868, p. 336. Fr. Hym. eur., p. 111.

Collybia leucophaeata Karst. Hattsv., p. 142.

Pileus obtusus, adpresse fibrillosus, glabrescens, argillaceus, demum in alutaceum vergens, usqve ad 10 cm. latus. Stipes tenax, basi curvatus, aeqvalis, sordidus, adpresse fibrilloso-sericeus, glabrescens, fibroso-striatus, 5—15 mm. crassus. Lamellae liberae, tandem sordidae vel fumoso-pallidae, tenues, usqve ad 8 mm. latae. Sporae ellipsoideae, longit. 6—8 mmm., crassit. 3—4 mmm. Margo pilei saepe remote rugosus, caro mollis, aqvosa, sordida. Odor et sapor nulli.

Mense Sept. anni praeterlapsi denuo haud parce circa Mustila provenit.

Lepista extenuata (Fr.) Karst. Hymen. Fenn. enum. p. 1, locis graminosis uliginosis in pinetis prope Mustiala m. Aug. 1882 passim proveniens.

Tricholoma raphanicum Karst. Hattsv.

Pileus carnosus, compactus, primitus convexus saepeqve gibbus, dein explanatus, subinde depressus, obtusus, vulgo inaeqvalis, laevis, ex adpresse sericello glabratus, margine

demum superficie leviter rugoso-costatus, albus, tandem, praecipue disco, in alutaceum vergens, 7—15 cm. latus. Stipes cavus aut solidus, inaeqvalis, radicatus, superne flocculosus, glabrescens, 5—10 cm. longus, 1—2 cm. crassus. Lamellae subconfertae, tenues, rotundato-adnexae, latiusculae, albae. Sporae sphaeroideae, diam. 3—4 mmm. Gregarium. Odor Raphani fortissimus. Sapor acerbus.

In silvis frondosis et mixtis, circa Mustiala, multis locis Sept.

Haec species, antea a nobis pro Trich. stiparophyllo habita, ab omnibus congeneribus odore gravissimo saporeqve acri mox tuteque dignoscitur. Icon hujus Societati Scientiarum Fenniae tradita.

Tricholoma carneolum Fr. ad margines sylvarum prope Mustiala m. Aug. 1881 parcius lectum. — Pileus e convexo applanatus, rubroincarnatus, 3—6 cm. latus. Stipes sursum incrassatus, circiter 3 cm. altus.

Tricholoma melaleucum (Pers.) var. *alutaceopallens* Karst.

Pileus carnosus, mollis, e convexo planus, obsolete umbonatus, laevis, glaber, alutaceopallens, vix hygrophanus, circ. 7 cm. latus. Stipes farctus, rigidofragilis, strictus, aeqvalis, basi incrassatus, primitus sqvamuloso-fibrillosus, glabrescens, apice pruinosus, albidus, demum nigrescens, 6—7 cm. longus, 4—5 mm. crassus. Lamellae emarginatae, planae, horizontales, rectae, lineares, sat angustae, admodum confertae, integerrimae, albae, 4—5 mm. latae. Caro alba, mollis, non hygrophana.

In clivis sterilibus prope Mustiala, m. Sept. 1882.

Tricholoma microcephalum Karst. in Hedwigia, 1881, n. 12, in silva mixta, loco muscoso, aprico, prope Mustiala, semel, m. Augusto anni praeterlapsi, haud parce lectum.

Statura Collybiae protractae, Trich. melaleuco proximum. Icon hujus Societati Scientiarum Fenniae tradita.

Tricholoma subpulverulentum (Pers.) in abiegno campestri in paroecia Alandiae Jomala die 2 m. Aug. 1881 observavimus.

Clitocybe nebularis (Batsch.) var. *stenophylla* Karst.

Clitocybe stenophylla Karst. in Hedwigia, 1881, n. 12.

Differt a Clit. nebulari pileo nudo, stipite superne pulverulento-sqvamuloso lamellisqve angustissimis, demum lutescentibus.

Clitocybe macrophylla Karst. in Hedwigia, 1881, n. 12, semel prope Mustiala m. Aug. lecta. Sterilis, maxime insignis.

Clitocybe dothiophora Fr. * *Cl. depressa* Karst.

Pileus disco carnosus, caeterum tenuis, planiusculus, late umbonatus, glaber, laevis, aqvose albidus, siccus subcandicans, circiter 2 cm. latus. Stipes aeqvalis, vulgo curvatus, interdum subexcentricus, albus, circiter 2 cm. longus et 2 mm. crassus. Lamellae confertae, decurrentes, angustae, albae.

Locis graminosis circa Mustiala bis lecta.

Pleurotus limpidus Fr. in prato Myllyperä prope Mustiala ad ramos Tiliae m. Aug. 1881 nobis visus. — Pileus margine pellucide striatulus, 1,5—2,5 cm. longus, 1,5—3 cm. latus.

Mycena galericulata (Scop.) var. *nana* Karst.

Vulgari multo minor (pileus 0,5—1 cm. latus, stipes 2—3 cm. altus), densissime caespitosa. Stipes curvatus.

In trunco Betulae putrescente, prope Mustiala m. exeunte Februario 1882, copiose lecta.

Omphalia leucophylla Fr. inter ramenta lignea in regione Mustialensi passim m. Aug. et Sept. 1881 obviam venit. — Pileus e convexo et profunde umbilicato infundibuliformis, repandus, virgatus subindeqve sqvamulosus, e fuscescente lividopallidus, 4—7 cm. latus. Stipes aeqvalis, flexuosus, pallidus, 4—7 cm. altus. Lamellae longe decurrentes, distantes, albidae.

Collybia fodiens Kalchbr. Icon. sel. Hym. Hung., p. 62, t. XXXVI, f. 2, verisimiliter formam tantum Collybiae maculatae sistens, in pineto Haarankorpi prope Mustiala, m. Sept. 1882, parcissime obvia.

Lactarius subumbonatus Lindgr. Rarum hunc fungum in insula Runsala locis arenosis die 4 m. sept. 1881 copiose legimus. Pileus demum late umbilicatus vel subinfundibuliformis, usqve ad 7 cm. latus. Stipes circiter 4 cm. longus et 4 mm. crassus. Sporae sphaeroideae, papillatae s. subaculeolatae, diam. 8—9 mmm. Odor gravis Ligustici.

Lactarius flexuosus Fr. **L. roseozonatus* Post. in paroecia Alandiae Jomala die 2 m. Sept. 1881 nobis est visus. — Pileus laete incarnatus, zonis obscurioribus, obsoletis notatus.

Russula xerampelina (Schaeff.) Fr. in dumeto prope Mustiala, die 5 m. Oct. 1881, inventa. — Pileus in roseopurpureum vergens, margine virescente, disco albicante. Caro alba. Lamellae albae, crassae.

Collybia incomis Karst. Hattsv. I, pag. 164 varietatem Camarophylli pachyphylli (Fr.) Karst. sistere videtur, sed maxime insignis, ut pro specie propria facillime sumitur. — Pileus depressus, umbilicatus, rufescente pallidus, circiter 3 cm. latus. Stipes deorsum attenuatus, curvatus, pallescens, 2—2,5 cm. longus. Lamellae albae.

Camarophyllus grumatus Fr. var. *albidus* Karst. denuo ad Mustiala m. Aug. 1881 lectus. — Pileus convexus, margine deflexo, demum irregularis centroque depressus vel umbilicatus, laevis, subinde demum diffracto-sqvamosus, 1—2,5 cm. latus. Stipes validus, valde tenax, difformis, nudus, striatus, usqve ad 6 cm. longus et 5 mm. crassus. Lamellae adnatae, subdecurrentes, 2—7 mm. latae. Totus albus, vix hygrophanus.

Camarophyllus streptopus Fr. circa Mustiala iterum iterumqve lectus est. — Pileus omnino siccus, fuligineolividus, dein siccitate fusco- vel isabellinolividus. Lamellae demum distantes et ventricosae.

Camarophyllus irrigatus (Pers.) Fr. in silvis juxta vias locis graminosis prope Mustiala m. Sept. 1882 occurrit.

Hydrocybe obrussea Fr. m. Augusto 1881 pluries circa Mustiala lecta est a filio nostro Onni ipsoque. — Stipes totus aureosulphureus, basi solum tactu subfulvescens. Lamel-

lae concolores, rubentes. Sporae ellipsoideae, utroqve apice obtusae, medio fere constrictae, longit. circ. 7 mmm., crassit. circ. 3 mmm.

Volvaria virgata Fr. e paroecia Paltamo a cl. O. Lönnbohm reportata est.

Pluteus cervinus (Schaeff.) **Pl. alandicus* Karst. Hattsv. Pileus e fuliginoso cinereus, glaber, nudus, margine striatus, siccus, circiter 2,5 cm. latus. Stipes curvatus, glaber, candidus, demum tactu coerulescens, circiter 3 cm. altus.

In paroecia Jomala Alandiae ad truncum Mali, fine m. Aug. 1882, parcissime lectus.

Pluteus sororiatus Karst. ut species propria bona est considerandus.

Roumeguerites elatellus Karst. Hattsv.

Glaberrimus. Pileus carnosulus, hemisphaericus, laevissimus, fuscescente pallidus, interdum guttatomaculatus, siccus lividolutescens, circiter 3 cm. latus. Stipes elatus, aeqvalis, basi leviter incrassatus, subundulatus, substrictus, nudus, albidus vel albus, circiter 14 cm. altus et 4 mm. crassus. Annulus inferus, membranaceus, integer, persistens, fuscescente pallens. Lamellae adnatae, dente decurrentes, admodum confertae, argillaceopallidae, lineares. Sporae ellipsoideae, flavidae (sub micr.), longit. 8 mmm., crassit. 4—5 mmm. Odor nullus.

In pineto Syrjöås prope Mustiala, m. Sept. Icon hujus Societati Scientiarum Fenniae tradita.

Inocybe deglubens Fr. var. *trivialis* Karst.

Pileus carnosus, tenuis, e conico campanulatus vel convexus, demum explanatus, vulgo depressus, obtuse umbonatus, longitudinaliter fibroso-laceratus et rimosus, disco nunc laevi, nunc lacerato-sqvamoso, pallescens vel murinus, in fuscoluteum vel spadiceum vergens, usqve ad 5 cm. latus. Stipes solidus, aeqvalis, firmus, strictus vel subflexuosus, fibrillosus, dein glabrescens, apice albidopallens subfarinaceusqve, demum extus intusqve obscuratus, subrufescens, ebulbis, usqve ad 6 cm. altus, 3—4 mm. crassus. Lamellae adnexae vel subadnatae, confertae, ventricosae, ex albido argillaceae, de-

mum fuscescentes, 2—3 mm. latae. Sporae cymbaeformes, laeves, longit 10—12 mmm., crassit. 4—5 mmm.

In graminosis juxta vias circa Mustiala m. Aug. et Sept. certis annis haud rara.

Saepe caespitosa. Caro pallescente alba, inodora et insipida.

Inocybe proximella Karst. Hattsv.

Pileus carnosus, tenuis, e conico-convexo expansus, umbonatus, laevigatus, dein longitudinaliter fibroso-laceratus subrimosusque, pallescens, disco vulgo, praecipue umbone, in fuscoferrugineum seu spadiceum vergens, carne alba, 2—4 cm. latus. Stipes farctus, sursum leviter attenuatus, ebulbis, basi vulgo adscendens, interdum flexuosus, subfibrillosus, apice vix furfuraceus, pallescens, intus albus, 6—8 cm. altus, medio 3—4 mm. crassus. Lamellae adnatae, confertae, ventricosae, e pallido argillaceae, demum fuscescentes, 2—3 mm. latae. Sporae angulosae, longit. 8—9 mmm., crassit. 5—6 mmm.

In silva acerosa, inter muscos, prope Mustiala, m. Aug. 1881.

Ab affini Inocybe asterospora Quél. in Bull. soc. botanique de France, t. XXVI, 1879, p. 50; Champignons observ. en Normandie etc. 1880, Pl. II, f. 6, qvantum ex icone dijudicare possumus, differre videtur stipite ebulbi, subfibrilloso, pallescente, lamellisqve ventricosis. Quoqve cum Inocybe angulosospora Schulz. Mykol. Beitr. III, p. 426, 1878, similitudinem ostendit, sed multo minor coloreque recedens. Facile omnes tres ad unam eandemqve speciem spectant. Icon hujus Societati Scientiarum Fenniae tradita.

Inocybe descissa Fr. in silva Syrjöås m. Aug. 1881 hinc inde obviam venit. — Sporae ellipsoideae, longit. 9—10 mmm., crassit. 4—5 mmm.

Cortinarius delibutus Fr. sporas habet sphaeroideas vel ovoideosphaeroideas, subpapillatas, 7 mmm. longas et 6 mmm. crassas aut diam. 6—7 mmm.

Cortinarium traganum Fr. autumno 1881 ubique circa Mustiala odore tantum grato, pyri, pollentem legimus; hinc odor ejus ab indole tempestatis pendere videtur, qvare Cor-

tinarius finitimus Weinm. vix ut varietas ejusdem, minime ut species propria, censendus est.

Cortinarius calopus Karst. in Hedwigia, 1881, n. 12 pluries circa Mustiala lectus.

Icon hujus Societati Scientiarum Fenniae tradita est.

Cortinarius rusticus Karst. Hattsv.

Pileus carnosus, margine tenui, fere membranaceo, convexus, obtusus, argillaceus, undiqve fibrillis densis canescentibus obductus, margine e velo primitus floccoso-sqvamosus, usqve ad 10 cm. latus, carne molli, aqvose albida, disco 1—2 cm. crassus. Stipes farctus, cylindraceus vel sursum leviter attenuatus, basi vulgo pyriformi-incrassatus, saepe curvatus, rigidus, e velo canescente albido undiqve floccoso-sqvamosus, peronato-cortinatus subannulatusqve, usqve ad 13 cm. altus, basi usqve ad 4, apice 1,5 cm. crassus. Lamellae emarginatae vel postice truncatae, subliberae, subdistantes, primitus pallido-cinnamomeae, dein obscuriores, usqve ad 8 mm. latae, crenulatae. Sporae ellipsoideae, uniguttulatae, laete flavae (sub micr.), longit. 8—10 mmm., crassit. 5—6 mmm.

Prope Mustiala, in silva abiegna, Haarankorpi, locis umbrosis muscosis, udis, m. Sept.

Ad Cortinarium testaceocanescentem Weinm. proxime accedit.

*Cortinarius anthracinus *C. purpureobadius* Karst. Hattsv.

Pileus disco carnosus, caeterum tenuis, e convexo expansus, subumbonatus, mox glaber, nitens, laevis, purpureobadius, carne alba, sub cute propeqve lamellas purpurascente, circiter 2,5 cm. latus. Stipes e farcto cavus, aeqvalis, flexuosus, fibrillosus, pallide sangvineus, circiter 5 cm. longus, 2—3 mm. crassus. Lamellae sinuato-adnatae, distantes, latae, croceo-cinnamomeae, 3 mm. latae. Sporae ellipsoideae, uniguttulatae, flavidae (sub micr.), longit. 8—10 mmm., crassit. 4 mmm.

In silva acerosa, Haarankorpi, prope Mustiala, m. Sept.

Cortinarius hinnuleus Fr. sporas habet ovoideas, subpapillatas, 8 mmm. longas et 6 mmm. crassas.

Naucoria Jennyae Karst. in Hedwigia, 1881, n 12 in silva acerosa, Syrjöås, locis arenosis, m. Aug. et Sept. 1866 et 1881 post multas pluvias gregariter provenit.

Interdum segmentum circuli format.

Crepidotus applanatus Fr. circa Mustiala bis lectus, sed semper albus, siccus candidus. Sporae ejus sphaeroideae, diam. 4—5 mmm.

Agaricus sangvinarius Karst. Hattsv.

Pileus carnosus, mollis, e campanulato expansus, obtusus, vulgo repandus, laevis, fuscopallens, superficie in sqvamulas adpressas, minutas diffractus, demum sqvamoso-fibrilloso-laceratus, 6—7 cm. latus. Stipes medulla tenui farctus, aeqvalis vel deorsum incrassatus, curvatus, fragilis, sericeo-flocculosus, glabrescens, albus, annulus superus, pendulus, fixus, persistens, versus marginem extus areolato-sqvamosus, albus. Lamellae liberae, confertae, vix ventricosae, albae, dein roseae, demum umbrinae. Sporae ovales, flavidae (sub micr.), longit. 5—7 mmm., crassit. 3—4 mmm. Caro fracta illico sangvinea.

In pineto Syrjöås prope Mustiala, locis arenosis stercorosisqve, m. Aug. 1881 legit Onni Karsten.

Odor et tapor fungini. Caespitosa. Affinis A g a r i c o h a e m o r r h o i d a r i o Schulz.

Stropharia albonitens Fr. in graminosis circa Mustiala, m. Julio et Augusto, passim observata. Sporae ejus ovoideae, pellucidae (sub micr.), longit. 6—8 mmm., crassit. 4—5 mmm. Pileus albus, siccus candidus, circ. 2 cm. latus. Stipes albus, glaber, tantum e velo primitus sericeus, subpelliculosus.

Stropharia semiglobata (Batsch.) **Str. siccipes* Karst. Hattsv.

Pileus carnosulus, ex hemisphaerico expansus, obtusus, orbicularis, nudus, laevis vel tandem margine pellucide striatulus, viscidus, argillaceo-albus, siccus lutescens, 2—3 cm. latus. Stipes farctus, subinde demum cavus, flexuosus vel strictus, laevigatus, subtiliter fibrilloso-flocculosus, supra annulum incompletum, siccum, distantem subflocculosus vel pruinosus, pallescens, siccus, 4—7 cm. altus, 2 mm. crassus. La-

mellae adnato-subdecurrentes, argillaceae, subfusconebulosae, demum fuscae, usqve ad 9 mm. latae. Sporae ellipsoideae, fuscescentes et pellucidae (sub micr.), longit. 12—15 mmm., crassit. 7—9 mmm.

In stercore bovino circa Mustiala, passim, m. Jul.—Sept.

Media inter Stroph. stercorariam et Stroph. semiglobatam, ab illo differens stipite sicco, breviori, colore, ab hoc stipite farcto, sicco, flocculoso nec non colore.

Stropharia Caput-Medusae Fr. var. *alba* Karst. Hattsv.

Pileus carnosus, primitus ovoideus, dein convexo-expansus, ex apice stipitis obtuse umbonatus, fragilis, siccus, junior e velo densissime sqvamoso-sqvarrosus, demum denudatus, laevis vel margine obsolete striatus, sordide vel cinereoalbidus, siccus albus, umbone demum subfuscescens, margine tenuis demumqve rimoso-fissus, 3—5 cm. latus. Stipes cavus, subaeqvalis, fragilissimus, adpresse sericeo-flocculosus, basin versus primitus sqvamoso-sqvarrosus, supra annulum albofarinaceus, albidus, circiter 9 cm. longus, 3—5 mm. crassus. Velum universale floccoso-sqvamosum, album, primum totum fungum cingens, in sqvamis stipitis persistens, e pileo demum secedens, discretum a partiali seu annulo supero laxo, membranaceo, pendulo, fugaci, albo, margine tumido, lacero, floccoso, concolori. Lamellae adnexae, liberae, confertae, marginem versus attenuatae, argillaceae, demum fuscescentes vel dilute umbrinae, 5 mm. latae. Sporae fusco-purpureae, ovoideo-oblongatae vel ellipsoideae, 1—2-guttulatae, semipellucidae (sub micr.), saepe inaeqvilaterales, longit. 9-11 mmm., crassit. 4—5 mmm.

Caespitosa. Odor alcalinus.

Stropharia spintrigera ad truncos in Syrjöås, die 14 m. Sept. 1881, semel lecta. — Pileus siccus rugosus. alutaceoargillaceus. Sporae oblongato-ellipsoideae vel ellipsoideae, utrinqve vulgo attenuatae, semipellucidae (sub micr.), uniguttulatae, longit. 9—12 mmm., crassit. 4—6 mmm.

Psathyra obtusa (Pers.) Karst.

Agaricus (Pratella) obtusus Pers. Syn. p. 428.

Agaricus (Psathyra) obtusata Fr. Hym. eur. p. 306.

Pileus siccus vulgo corrugatus et griseoalbidus. Stipes nitens, albus.

Ad truncos putridos in paroecia Tammela, m. Augusto et Septembri, haud rara.

Psathyra urticaecola Berk. et Br.

Pileus membranaceus, tenerrimus, primitus obovoideo-sphaeroideus, laevis, demum campanulatus margineqve striatulus, cinereo-albidus, dein griseus, siccitate disco fuscescens, furfuraceo-flocculosus, 2—5 mm. latus. Stipes glabrescens, hyalino-albus, 1 cm. altus. Lamellae demum atrae. Sporae late ellipsoideae, flavae diaphanaeqve (sub micr.), longit. 6—8 mmm., crassit. 3,5—4,5 mmm.

In ollis, ubi Cannae colebantur, m. Maji anni praeterlapsi paucis speciminibus lecta.

Coprinus lagopides Karst.

Pileus tenerrimus, campanulatus, radiato-sulcatus, dein fissus, subrevolutus, cinerascens, disco lividus, 4—7 cm. latus. Stipes fistulosus, sursum leviter attenuatus, albus s. candidus, floccosus, apice flocculoso-pruinosus, usqve ad 17 cm. altus et 3 cm. crassus. Lamellae confertae, remotae, lineares, atrae. Sporae ovoideo-sphaeroideae, atrae, sub micr. impellucidae. Fragilissimus, gregarius. Pileus sqvamis liberis, albis, pilis conjunctis eleganter ornatus.

In populetis prope Mustiala, m. Augusto.

Coprinus nycthemerus Fr. m. Septembri 1880 circa Mustiala haud raro obvenit. — Pileus lividus vel cinereus vel fumosus, disco depresso, minuto, rufescente, 0,5—2 cm. latus. Stipes sursum attenuatus, glabrescens, hyalinoalbus, pellucidus, siccus candidus, 2—10 cm. altus, 1—3 mm. crassus. Sporae ellipsoideae, sub micr. impellucidae, longit. 12—15 mmm., crassit. 6—8 mmm.

Coprinopsis phaeospora Karst. Hym. Fenn., p. 27.

Pileus tenerrimus, conoideo-cylindraceus, demum applanatus et revolutus, laceratus, fere totus subtiliter striatulus,

velo universali flocculoso, rufescente, primo contiguo, dein in sqvamulas vel areolatim rupto tectus, mox nudus, candidus, tandem disco minuto, laevi, plano, pallescente, circiter 2 cm. longus, demum 1,5—3 cm. latus. Stipes fistulosus, primitus basi subincrassatus, dein aeqvalis, candidus, nudus, glaber, 3—12 cm. longus, 2 mm. crassus. Lamellae attingentes, lineares, albae, demum brunneonigrae. Sporae ellipticae, brunnae, sub micr. impellucidae, longit. 9—15 mmm., crassit. 4—9 mmm.

In horto Mustialensi, locis stercoratis, saepe ad radices putrescentes graminum, m. Augusto.

Densissime caespitosa. Margo pilei hinc inde cinereoviolaceus. A Coprino albo Quèl. Quelques éspèces critiques in Assoc. Franc., p. 4, 1880, pileo non flocculoso-farinaceo, stipite glabro, sporis ellipsoideis optime distincta.

Physisporus molluscus **Ph. epiphyllus* (Pers.) Karst.

Poria epiphylla Pers. Obs. myc. 2, p. 15.

Boletus molluscus β? Poria epiphylla Pers. Syn., p. 547.

Membranaceus, albidus, ambitu niveus, sterilis glabrescens. Pori exigui, rotundi, lutescente albi.

In ligno putrido Betulae ad Mustiala, m. Nov. 1881, legimus.

Polystictus circinatus (Fr.) Karst. prope praedium Brödtorp Nylandiae m. Oct. 1881 leg. nob. E. Hisinger. — Sporae late ellipsoideae, hyalinae (sub micr.), longit. 3—4 mmm., crassit. 2—3 mmm.

Inonotus Hisingeri Karst. Hattsv.

Pileus suberosus, coriaceus, dimidiatus, sessilis, applanatus, primitus velutinus, fulvus, dein glabratus, ferrugineus, azonus, laevis, intus fuscoferrugineus, margine submembranaceo, deflexo, 3—5 cm. latus. Pori minuti, longi, rotundi, umbrini vel subfusci, argenteo-micantes.

Ad truncum erectum emortuum Populi tremulae prope Mustiala, fine m. Aug. 1881.

Inonoto radiato proximus, pileo vero laevi, subhirsuto porisqve obscurioribus recedens. In honorem nobil. *Edvard Hisinger* nominatus.

Inonotus radiatus (Sow.) var. *scrobiculatus* Karst. Hattsv.

Pileus suberosus, lignescens, dimidiatus, sessilis, basi saepe effusus, convexus, sqvamoso-scrobiculatus, rufobrunneus, margine tenui, patente, repando, pallidiore, intus ferrugineofulvus fibrosusqve, 5—6 cm. latus. Pori minuti et medii, inaeqvales, curti, testacei, albo-irrorati, laceri. Sporae sphaeroideo-ellipsoideae, dilutissime flavae (sub micr.), longit. 4—5 mmm., crassit. 3—4 mmm.

Ad truncos Alni et Syringae emortuos prope Mustiala m. Februario et Aprili 1882 deprehensus.

Inonotus rutilans (Pers.) Karst. ad ramos Pruni Padi in Mustiala, hieme 1882, a nobis lectus.

Inonotus rutilans (Pers.) var. *ribicola* Karst. in ramis putrescentibus Ribis circa Mustiala passim obvius.

Hydnum crinitum Karst. Hattsv. 11, p. 99.

Receptaculum effusum, membranaceum, tenuissimum, secernibile, glabriusculum, albidum. Aculei sat conferti, aeqvales, gracillimi, crinales, flexuosi, sicci lutescentes seu subrufescentes, vix 2 mm. longi, basi circiter 60 mmm. crassi. Sporae oblongatae vel ellipsoideae, hyalinae, longit. 6—9 mmm., crassit. 3—4 mmm.

Supra lignum Pini putridum in regione Aboënsi, Merimasku, m. Majo 1859, parcissime lectum.

Hydnum subgelatinosum Karst. Hattsv.

Receptaculum maculari-innatum, tenerrimum, glabrum, aqvosocaesium, siccitate rufescens. Aculei subgelatinosi, distantes, subulati, aeqvales, integerrimi, glabri, primitus albidi, dein lutescentes, siccitate rufescentes, 0,3—0,8 mm. longi, basi vix 0,1 mm. crassi. Sporae sphaeroideo-ellipsoideae, longit. 6 mmm., crassit. 4 mmm.

Ad lignum Betulae et Pini putridum prope Mustiala aliqvoties lectum.

Grandinia deflectens Karst. Hattsv.

Receptaculum lutescente pallidum, in isabellinum vel luridum vel sordidum plus minus vergens, late effusum, indeterminatum, adglutinatum, ceraceum, siccitate indurescens et minute rimosum, ambitu primitus adpresse flocculosus albi-

diorqve. Granula distantia, papillaeformia, minima, subaeqvalia, glabra. Sporae late ellipsoideae, longit. 3 mmm., crassit. 2 mmm.

Supra corticem Populi tremulae vetustum haud procul ab Mustiala semel, m. Sept. 1872. obvia.

Receptaculum vulgo per plagas amplas sterile.

Grandinia exsudans Karst.

Receptaculum longitudinaliter effusum, indeterminatum, contiguum vel membranaceum, adglutinatum, albidum vel lividum, ambitu similari. Granula distantia, conoidea, sicca lutescentia vel subrufescentia, integra, apiculo conoideo-elongato, heterogeneo, subgelatinoso aut guttula limpida terminata, brevissima (altit. 0,2—0,3 mm.). Sporae cylindraceae, vulgo curvulae, longit. 4—6 mmm., crassit. 1—2 mmm.

Ad lignum Abietis excelsae in regione Mustialensi, m. Julio, Octobri et Novembri, bis terve lecta.

Odontia lactea Karst. Hattsv.

Receptaculum effusum, indetermatum, farinoso-crustosum, tenuissimum, arcte adnatum, lacteum, ambitu similari. Verrucae subdistantes, elongatae vel conoideae, obtusae, granuliformes, subfimbriatae, siccitate contractae vulgoqve acutissimae, aculeiformes, concolores. minutissimae, sub lente tantum exacte visibiles.

Supra corticem Juniperi communis ad Mustiala, m. Martii 1882 unica vice reperta.

Odontiae stipatae (Fr.) Quél. proxima et forsitan ejus varietas.

Odontia ambigua Karst.

Albida, sicca in flavescentem vergens, late effusa, indeterminata, demum membranacea, tenerrima, arcte adnata, subtus floccosa, ambitu flocculosum. Verrucae distantes, conoideae vel elongatae, granuliformes, apice primitus flocculosae. demum nudatae, exiguae, nudo oculo vix visibiles, concolores aut siccitate lutescentes. Sporae sphaeroideae vel subsphaeroideae, uniguttulatae, diam. 3—5 mmm.

Supra ligna vetusta Pini et Salicis prope Mustiala, nec non ad corticem Alni in regione Jakobstadensi, m. Octobri—Decembri.

Stereum evolvens Fr. ad varias arbores frondosas sat freqventer circa Mustiala, autumno—vere, obvenit. Valde polymorphum, nunc (ad corticem laevem) effuso-reflexum, nunc (ad lignum) omnino resupinatum, nunc (ad corticem crassiorem, hieme) totum in floccos solutum. Forma resupinata nobis sub nomine C o r t i c i i l a e v i s iterum iterumqve missa.

Stereum subcostatum Karst. in Hedwigia. 1881, n. 12 ad ramos B e t u l a e et S a l i c i s dejectos rarius circa Mustiala autumno seriori deprehensum.

Xerocarpus violaceolividus (Somm.) * X. *Syringae* Karst. Hattsv.

Receptaculum late effusum, saepe ambiens, coriaceo-grumosum, arcte adnatum, subdeterminatum, fuscidulum, ambitu primitus saepe rufoalbum. Hymenium tuberculosum, caeruleonigrescens, ad purpureum vergens, adultius siccumque rigescens, rimosissimum pruinaqve sat densa albida sev cana conspersum. Sporae sphaeroideae, diam. 1—2 mmm.

Ad truncos ramosqve vivos et emortuos S y r i n g a e v u l g a r i s m. Martio et Aprili 1882 observatus. Exoletus pro C o r t i c i o c i n e r e o facillime sumitur, sed ab hoc toto coelo diversus, X e r o c a r p o v i o l a c e o l i v i d o Somm. affinior varietatemqve ejusdem forte sistens. Etiam cum X e r o c a r p o t u m u l o s o Karst. similitudinem maximam ostendit, sed modus crescendi alius. Huc forte pertinet T h e l e p h o r a c a l c e a c) S y r i n g a e Dietr. Blicke in d. Kryptogam. Ostseeprov. p. 119.

Xerocarpus lacticolor Karst. Hattsv. II, p. 137.

Receptaculum elongato-effusum, confluens, flocculoso-grumosum, adglutinatum, tenue, ochraceum, ambitu similari, raro substrigosulo. Hymenium aridum, laeve, contiguum, flocculoso-pulveraceum, concolor. Sporae oblongatae, saepe curvulae, flavescentes, longit. 6—7 mmm., crassit. 2—3 mmm.

Ad lignum P i n i vetustum in regione Mustialensi, Näkiä, rarissimus.

Ad C o n i o p h o r a m vergit.

Xerocarpus farinellus Karst. Hattsv. II, p. 139.

Receptaculum late effusum, indeterminatum, farinulen-

tum, arcte adnatum, tenuissimum, ambitu primitus subbyssinum, argillaceo-album. Hymenium farinaceum, glabrum, siccum rimosum, album. Sporae minimae.

Ad corticem Abietis excelsae in pineto Haarankorpi haud procul ab Mustiala, m. Octobri.

A Corticio calceo sat simili substantia farinosa statim dignoscendus.

Corticium myxosporum Karst. Hattsv.

Receptaculum primitus subrotundum, dein effusum, con textu floccoso, submembranaceum, aridum, adhaerens, dein facile integrum secedens, ambitu furfuraceo-floccosum, contiguum, hinc inde minute papillosum, lacteum, fere absqve hy menio distincto, subtus glabrum. Sporae oblongatae, vulgo curvatae, mucosae, eguttulatae, albae, longit. 8—9 mmm., crassit. 3—4 mmm. (muco excepto).

Ad cortices Pini sylvestris prope Mustiala, m. Februari 1882 semel nobis visum. Odontiae papillosae s. Od. crustosae simile, Corticio sero s. C. molli vero affinius, in limite Lyomycetum stans.

Corticium rude Karst. Hattsv. II, p. 143.

Receptaculum subrotundum, confluens, tomentosum, molle, adnatum, album, ambitu similari. Hymenium ceraceum, tenuissimum, contiguum, siccum vix rimosum, in alu taceum leviter vergens, laeve, epapillosum. Sporae ellipsoideae, vulgo uniguttulatae, longit. 4 mmm., crassit. 2—3 mmm.

Supra corticem Abietis excelsae prope Mustiala semel lectum.

Ut plurimum valde scrobiculatum. Corticio molli affine, sed notis datis facillime dignotum.

Corticium decolorans Karst. Hattsv. II, p. 144.

Effusum, arcte adnatum vel adglutinatum, glabrum, ambitu fibrillis albis fimbriatum. Hymenium ceraceum, ex albo flavidum, saepe in ividum vel alutaceum vergens, siccum rubescente lividum pruinaqve sat densa testacea vel cana conspersum, contiguum, laeve. Sporae ellipsoideae, longit. 4—5 mmm., crassit. 2—3 mmm.

In ligno vetusto Alni, Salicis et Pini circa Mustiala, m. Octobri et Novembri parce obvium.

Et cum Corticio radioso et cum Cort. livido similitudinem ostendit, sed ab utroqve mox pruina densa dignotum.

Corticium convolvens Karst. Hattsv. II, p. 147.

Elongato-effusum, ceraceo-gelatinosum, subtus fibrillosum vel subfloccosum, determinatum, adglutinatum, ambitu similari, pallidum. Hymenium contiguum, papillis disspersis, subhemisphaericis, subaeqvalibus, mediis, siccum hinc inde late rimosum. Sporae ovoideo-sphaeroideae, longit. 3—5 mmm., crassit. 2—3,5 mmm.

Ad lignum Betulae mucidum in Mustiala, m. Octobri 1873 provenit.

Siccitate contractum liberatumqve. A Grandinia mucida Fr. Hym. eur. p. 626, Thelephora mucida Fr. Elench. p. 217, pro qva antea a nobis habitum, differre videtur colore, glabritie, papillis haud confertis etc.

Corticium confluens Fr. ad ramos Pruni Padi emortuos, autumno—vere, crescit. Ad Corticium laeve nostrum proxime accedit.

Corticium confluens Fr. * *C. caesioalbum* Karst. Hattsv. II, p. 148.

Caesioalbum, subtus glabrum, ambitu caesium et subtiliter albo-fimbriatum. Sporae subsphaeroideae, dilutissime flavescentes (sub lente), longit. 7—8 mmm., crassit. 6 mmm.

Ad corticem Caraganae arborescentis in Mustiala.

Lyomyces sulphureus (Pers.) Karst.

Thelephora sulphurea Pers. Syn. Fung. p. 579.

Hymenium pelliculam tenuissimam, albidam vel cinerascentem sistens. Sporae sphaeroideae, hyalinae, diam. 2—3 mmm.

Ad lignum arborum frondosarum mucidum, m. Augusto —Octobri, pluries in Fennia meridionali observatus.

Hypochnus mucidulus Karst. Hattsv. II, p. 162.

Effusus, subinnatus, byssaceo-tomentosus, mollis, totus

solutus, absqve hymenio et papillis, incanus (in statu sicco). Sporae sphaeroideae, verrucosae vel aculeatae, dilutissime flavidae (sub micr.), diam. 8—10 mmm.

In ligno mucido truncorum P i n i et A b i e t i s, autumno. circa Mustiala.

Clavariella spinulosa (Pers.) * *Cl. eumorpha* Karst. Hattsv. II, p. 185.

Receptaculum ramosissimum, ochraceopallidum, circiter 9 cm. altum. Truncus tenuis, elongatus. Rami elongati, conferti, stricti, attenuati, rugosi. Sporae ellipsoideae, saepe inaeqvilaterales, scabrae, ochraceae, sub lente hyalinae, longit. circiter 7 mmm., crassit. circiter 4 mmm.

In silvis acerosis, locis umbrosis, muscosis, m. Augusto et Septembri, aliqvoties in regione Mustialensi legimus.

A proxima C l a v a r i e l l a s p i n u l o s a (Pers.) differt trunco elongato (circiter 3 cm. longo), tenui (circiter 3 mm. crasso), ramis rugosis coloreqve.

Clavaria fruticum Karst. Hattsv. II, p. 179.

Receptaculum simplex, clavatum vel subcylindraceum, glabrum, circiter 3 mm. altum. Clavula subcylindrica, obtusa, alba vel humida albida, saepe curvata. Stipes concolor vel pellucido-albidus, gracilis, longus, in clavulam contiguus.

Ad ramos emortuos R o s a e p i m p i n e l l i f o l i a e in horto Mustialensi, m. Octobri 1868, obvenit.

C y a t h u s c a m p a n u l a t u s (Sibth.) Fr. obvenit in paroecia Paltamo (O. Lönnbohm).

Helvella fistulosa Alb. & Schw. in paroecia Paltamo lecta est a cl. O. Lönnbohm. Paraphyses fuscidulae, apice obtusae, crassit. 7—9 mmm.

Apostemidium fiscella Karst. Myc. Fenn. I, p. 186 nominandum est *Gorgoniceps Guernisaci* (Crouan.) Karst. (V i b r i s s e a G u e r n i s a c i Crouan in Ann. des Sc. Nat. 1857, t. IV, f. F. 24—26; Phill. On the genus Vibrissea p. 8, pl. II, f. 1—7: 1881).

Peziza bulgarioides Rab. Fung. eur. ed. II, 1008 (Rutstroemia bulgarioides Karst. Myc. Fenn. I, p. 105; Chlorosplenium bulgarioides Karst. in Thuem. Myc.

univ. 1113; Peziza versiformis b. nigrescente-olivacea Weinm. Hym. et Gaster. p. 467) nominanda est *Chlorosplenium nigrescente-olivaceum* (Weinm.) Karst.

Puccinia Morthieri Körn. in Hedw. 1877, p. 19. Wint. Krypt.-Flor. I. Erst. B. 3 Lief. p. 175. P. Geranii Fuck. Symb. p. 5, in Geranio sylvatico prope Mustiala, m. Austo et Septembri 1881, copiose provenit.

Mustiala, m. Aprili 1882.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, 9: 1882.)

Symbolae ad Mycologiam fennicam.

Auctore

P. A. Karsten.

X.

(Societati exhibitum die 4 Novembris 1882.)

Lepista extenuata (Fr.) Karst. prope Mustiala, locis humidis silvae mixtae, m. Sept. 1882 iterum est lecta. — Sporae hujus ellipsoideo-sphaeroideae vel subsphaeroideae, albidae, longit. 3—4 mmm., crassit. 2—3 mmm.; pileus argillaceo-albidus; stipes fibrillosus apiceqve primitus saltem leviter tomentosus.

Clitocybe splendens (Pers.) Fr. circa Mustiala pluries est observata. Sporae ejus sphaeroideae vel subsphaeroideae, diam. circiter 3 mmm.; pileus primitus adpresse tomentellus, ut plurimum guttato-maculatus.

Clitocybe ambigua Karst. (N. sp.)

Pileus carnosus, tenuis, tenax, orbicularis, convexus, obtusus, subinde subumbonatus aut medio dein leviter umbilicato-depressus, omnino glaber et laevis, margine inflexo, levissime albopuberulo, rufopallidus, vulgo in carneum vergens, siccitate expallens, at non hygrophanus, 1—1,5 cm. latus; stipes farctus, tenax, aeqvalis, basi incrassatulus, flexuosus, glaber, basi radicatus byssoqve albo obvolutus, apice subpuberulus, albidopallens, 6—10 cm. longus, 2 mm. crassus; lamellae adnato-decurrentes, confertae, arcuatae, lineares, molles, crassiusculae, pallidae; sporae late ellipsoideae vel subsphaeroideae, longit. 4—5 mmm., crassit. 3 mmm.

Inter atque supra muscos in parte abietina silvae Syrjä ineunte m. Oct. 1882.

Ambigit inter Clitycybam et Omphaliam, habitu Collybiam aemulans.

Pleurotus pulmonarius Fr. generi Clitocybae adscribendus est, pileus etenim saepissime postice marginatus, immo interdum centralis.

Phyllotus subplicatus Karst. (N. sp.)

Pileus tenerrimus, membranaceus, resupinatus, suborbicularis, vulgo integer, planiusculus, striato-plicatulus, sericellus, albus, basi villoso-adfixus, 4—7 cm. latus; lamellae puncto excentrico concurrentes, subdistantes, latae, albae vel albidae, plurimae; sporae ovoideae vel late ellipsoideae, longit. 6—7 mmm., crassit. 4—5 mmm.

In silva Haarankorpi prope Mustiala supra corticem Alni fine m. Oct. 1882 legimus.

Ab affinibus Pleuroto dictyorhiza (De C.) et chioneo (Pers.) differt pileo jam primitus resupinato, omnino sessili, plicatulo lamellisqve puncto excentrico concurrentibus.

Var. *cinerellus* Karst.

Totus dilute cinereus vel glaucescens.

Ad corticem Abietis excelsae prope lacum Salois haud procul ab Mustiala, m. Sept. 1882, semel inventus.

Lactarius vietus Fr. Sporae aculeatae, diam. 7—8 mmm.; sapor interdum acerrimus.

Lactarius cremor Fr. **pauper* Karst. (N. subsp.)

Pileus carnosus, mollis, planiusculus, glaber, azonus, siccus?, carneolutescens vel gilvoalutaceus, siccus subochraceus, margine membranaceo, demum pectinato-sulcatus, 8—11 cm. latus; stipes cavus, aeqvalis, nudus, glaber, pileo pallidior, circiter 4 cm. longus et 1,5 cm. crassus; lamellae adnatae, subdistantes, tenues, molles, pileo concolores, 5 mm. latae; caro exsucca, tarde acris, alba.

In silva abietina, loco aprico, prope Mustiala, fine m. Septembris 1881.

Ad Lact. xanthophyllum Karst. Hattsv. I, p. 190 vergit.

Russula adusta (Pers.) pileo jove udo subviscido, fuli-

gineopallente vel fuliginoso stipiteqve primitus albido in regione Mustialensi legitur.

Hygrophorus pustulatus (Pers.) Fr. in agro Mustialensi freqventer obvenit. — Pileus, praecique disco, vulgo fusco vel fuscescente, in papillas concolores rimulosus; stipes undiqve aut superne tantum sqvamulis papillaeformibus albis (nigris numqvam nobis visis) exasperatus; sporae late ellipsoideae, longit. 7—9 mmm., crassit. 5—6 mmm.

Hygrophorus tephroleucus (Pers.) Fr. in regione Mustialensi passim occurrit, m. Sept.—Nov. Stipes vulgo totus albus, subinde fuliginoso-fibrillosus, apice leviter flocculoso-sqvamulosus; sporae ellipsoideae, longit. 13—15 mmm., crassit. 7—9 mmm.

Hemicybe castorea (Fr.) Karst. qvoqve in ligno B e t u l a e mucido crescit. — Pileus ejus saepe postice fuscescente tomentosus seu strigosulus, reniformis vel lingulatus et lobatus; sporae sphaeroideae, diam. 3—5 mmm.

Pluteus cervinus (Schaeff.) Fr. stipite unicolore, albo (neutiqvam fibrillis nigris reticulato vel striato) apud nos saepissime obvenit.

Nolanea pascua (Pers.) Fr. sporas habet angulato-sphaeroideas, diam. 7—9 mmm.

In *Clitopilo vili* Fr. sporae sunt sphaeroideo-ellipsoideae, angulatae, longit. 9 mmm., crassit. 6 mmm.

Inocybae geophyllae (Sow.) Fr. stipes vulgo est undiqve farinaceus.

Roumeguerites fastibilis (Fr.) Karst. stipite aeqvali, demum glabrescente, albido pileoqve testaceo-albido circa Mustiala hinc inde lectus est.

Cortinarius imbutus Fr. var. *vilior* Karst. in silva Syrjä prope Mustiala, ineunte m. Oct. 1882, detectus est. — Typo pallidior et qvoad singulas partes tenuior. Pileus conico-convexus, siccus subalutaceus, 4 cm. latus; stipes 9 cm. longus, 1 cm. crassus; lamellae 4 mmm. latae; sporae ellipsoideae, longit. 9—12 mmm., crassit. 4—5 mmm.; odor Raphani debilis.

Cortinarius candelaris Fr. ineunte m. Oct. 1882 in silva

acerifera Syrjä inventus. Sporae ellipsoideae, longit. 8—12 mmm., crassit. 5—6 mmm.

Hypholoma sublentum Karst. Hattsv. II, p. 233.

Pileus carnosulus, tenax, e campanulato-convexo expansus, obtusus, repandus, marginem versus leviter rugulosus, laevis, demum saepe rimosus, glaber, primitus e velo circa marginem sericeus, hygrophanus, fuligineorufescens seu brunneus, siccus expallens, subalutaceus, circiter 7 cm. latus; stipes fibrosus, cavus, aeqvalis, sericeo-laevigatus, albus, circiter 5 cm. longus, 0,5—1 cm. crassus; velum in telam margine pilei adhaerentem contextum, fugax; lamellae adnatae, confertae, lineares, ex pallente albido-subpurpurascente fuscae, acie albicantes flocculosoqve crenulatae; sporae ellipsoideae, utrinqve obtusae, uniguttulatae, flavae diaphanaeqve (sub micr.), longit. 8—10 mmm., crassit. 4—5 mmm.; odor funginus, sapor nullus.

Psathyra subnuda Karst. Hattsv. II, p. 234.

Pileus carnosus, tenuis, fragilis, e conico-convexo expansus vel explanatus, subumbonatus, atomatus, pellucide striatus, laevis, glaber, fibrillis tantum paucis superficialibus fugacibus praeditus, subargillaceo-pallidus, pallescens vel lividus, siccus candicans, saepe hinc inde leviter in roseum vergens, 4—6 cm. latus; stipes firmulus, fistulosus, cylindraceus, strictus, primo subsericellus, mox glaberrimus, nitens, apice pruinellus, basi villosus, undiqve laevis, candidus vel albidus, 7—10 cm. longus, 2—4 mm. crassus; lamellae adnatae, confertae, subventricosae, primitus cinereo-pallidae, leviter in violaceum vergentes, demum fuscae; sporae ellipsoideae, fuscae, pellucidae (sub micr.), longit. 8—9 mmm., crassit. 4 mmm.

In silva frondifera, locis umbrosis, circa Mustiala mensibus Julio—Septembri parce obvia.

Psatyrella sqvamifera Karst. (N. sp.)

Pileus carnosus, tenuis, margine membranaceus, campanulatus, obtusus, ad medium pellucide striatus, rugulosus, sqvamis fibrillosis, albis, sparsis ornatus, lividofuscus, siccus alutaceopallescens, 1,5 cm. altus, 2 cm. latus; stipes e farcto cavus, aeqvalis, strictus vel flexuosus, sericeus, apice leviter

pruinoso-flocculosus, glabrescens, pallidus, basi strigoso-radicatus, 10 cm. longus, 2 mm. crassus; lamellae adnatae, subdistantes, lineares, unicolores, e dilute cinereo fuscescentes, 2 mm. latae; sporae ellipsoideae, atrae (sub micr. fuscae impellucidaeqve), longit. 11—13 mmm., crassit. circiter 6 mmm.

Ad frustula ramorum putrescentia inter muscos in locis silvaticis, humidis, umbrosis, in agro Mustialensi m. Sept. 1882.

Psathyrellae gracili proxime accedit, notis tamen datis statim dignoscenda.

Coprinus pellucidus Karst. Hattsv. II, p. 236.

Exiguus, gregarius, tenerrimus, deliqvescens, fugax, hyalino-cinerascens; pileus ex obovoideo hemisphaericus, demum expansus revolutusqve, obtusus, sulcatus, glaber (primitus levissime pruinosus), subinde pilis minimis erectis obsessus, ex albido vel lutescente hyalino-glaucus, disco minuto, punctiformi obscuriori, 1—2 mm. latus; stipes filiformis, aeqvalis, flexuosus, glaber (primitus leviter pruinellus subindeqve pilosulus), hyalinus, pellucidus, 1—5 cm. altus; lamellae confertae, lanceolatae, demum nigrescente brunneae; sporae ellipsoideae, flavae pellucidaeqve (sub micr.), longit. 7—9 mmm., crassit. 4 mmm.

In fimo vaccino prope Mustiala m. Aug. et Sept.

Coprinus diaphanus Quél. in Bull. de la Soc. botan. de France, Tom. XXIV, p. 322, et XXX, pl. V, f. 7 vix diversus est, at hoc nomen jam antea alii speciei datum est.

Coprinus miser Karst. Hattsv. II, p. 236.

Tenerrimus, pellucidus, minimus, hyalino-cinerellus; pileus e sphaeroideo-ovoideo explanatus, centro punctiformi depresso, plicatus, nudus, dilute cinereus, 1—2 mm. latus; stipes capillaris, aeqvalis, nudus, hyalinus, 1—2 cm. longus; lamellae distantes, paucae (6—15), dilute cinereae, e sporis nigrae; sporae pyramidali-ovoideae vel sphaeroideo-ellipsoideae, fuscae impellucidaeqve (sub micr.), longit. 7—9 mmm., crassit. 6—8 mmm.

In stercore eqvino ad Mustiala m. Aug. et Sept. 1882.

Bjerkandera pallescens (Fr.) Karst. boream versus ad Soukelo in Lapponia rossica procedit.

Bjerkandera acidula (Fr.) Karst. circa Mustiala haud raro obvenit in ligno truncorum A b i e t i s, raro P i n i, auctumno seriori. — Sporae ejus elongatae, vulgo curvulae, longit. circ. 3 mmm., crassit. circiter 0,5 mmm.

Bjerkandera caesia (Schrad.) Karst. sporas habet cylindraceas, vulgo leviter curvatas, longit. 3—4 mmm., crassit. 0,5 mmm.

Trametes connata Fr. ad B e t u l a m in silva Mustialensi, Haarankorpi, optime evoluta fine m. Sept. 1882 lecta est. — Sporae ejus sphaeroideae, uniguttulatae, diam. 3—4 mmm.

Polyporus connatus Weinm. diversam speciem forte sistit.

Irpex pendulus (Alb. & Schw.) Fr. in regione Mustialensi versus lacum Salois ad ligna scissa pinea, fine m. Sept. 1882, provenit.

Caloporus incarnatus (Alb. & Schw.) Karst. in Revue Mycologique, 1881, p. 18, qvalis saltem in Fennia obvenit, cum descriptione a beat. E. Friesio data non omnino convenit, qvare novam plenioremqve hic dare liceat:

Receptaculum effusum, immarginatum, interdum superne aut hinc inde margine elevato, crasso praeditum, adnatum, byssino- seu tomentoso-membranaceum, album, demum laevigatum, glabrum, dilute incarnatum et, ubi crassius, subsuberosum, usqve 25 cm. longum et 10 cm. latum; pori ceracei, inaeqvales, subrotundi, solito obliqvi et hiantes, obtusi, carneobrunnei vel sangvineo-atri, subinde incarnati.

Hab. ad corticem trunc. emort. P i n i s i l v e s t r i s.

Physisporus corticola (Fr.) Karst. supra corticem lignumqve truncorum prostratorum P o p u l i t r e m u l a e circa Mustiala pluries m. Sept. et Oct. 1882 obviam venit. — Tomentoso-membranaceus, adhaerens, separabilis, albus vel albidus, subinde (in statu udo) hyalino-pallidus, margine bombycino, subfimbriato, albo; pori curti. subpunctiformes, rotundi,

demum (in forma lignicola) perfecte evoluti, inaeqvales, rotundati vel angulati, tenues, minores, pallescentes, subinde laceri.

*Ischnoderma resinosum *benzoinum* (Fr.) Karst. inodorum margineqve pilei primitus albido vel pallido nobis semper obvium.

Inonotus radiatus (Sow.) Karst. prope vicum Soukelo in Lapponia rossica, ad Abietem?, lectus est.

Fomes Abietis Karst. Hattsv. II, p. 242.

Pileus suberoso-lignosus, triqveter, dimidiatus, basi vulgo effusus, subinde totus resupinatus, placentas orbiculares sistens, saepe concrescens vel imbricatus, junior tomentosus et fulvus, adultus spadiceus vel fuscus et scrobiculatus vel scruposus, exoletus nigrescens, sulcis concentricis paucis, 3—9 cm. latus; pori majusculi, oblongi vel subrotundi, inaeqvales, laceri, fulvi, canopruinosi; sporae sphaeroideae, hyalinae (sub micr.), diam. circiter 4 mmm.

Ad truncos vetustos A b i e t i s e x c e l s a e per totam Fenniam et Lapponiam (Kola Rasnavolok) haud raro provenit.

A F o m i t e p r o t r a c t a (Fr.) Karst., in Fennia qvoqve haud rara, pileo vulgo orbiculari, nunqvam in longitudinem protracto porisqve irregularibus pruinaqve incana obvolutis, non dissimilibus F. P i n i, praecipue distincta.

Hydnum niveum Pers. in horto Mustialensi ad lignum ramorum dejectorum A l n i m. Sept. 1882 legimus. — Receptaculum subtus pallide aureum; sporae sphaeroideae.

Sarcodon fragilis (Fr.) Quél. totus albido-cinereus, demum (siccitate) albido-rufescens, aculeis ex albido cinereis seu griseis circa Mustiala legitur.

Sarcodon imbricatus (Linn.) Quél. sporis sphaeroideis, angulosis vel crasse aculeatis, sub micr. chlorinis est praeditus.

Calodon caeruleus (Fl. Dan.) Karst. per Fenniam australem haud raro obvenit. — Obconoideus. Pileus suberosus, compactus, crassus, undulatus, tuberculosus, azonus, caeruleus, hinc inde cinereopallens, tomento albo denso obtectus, intus albo-, fulvo-, ferrugineo- et caeruleo-variegatus, 4—9 cm. latus, usqve ad 4 cm. crassus; stipes brevis vel brevissimus

(2—5 cm. altus), extus intusqve fulvoferrugineus, tandem fuscescens; aculei aeqvales, breves, e caeruleo fuscescentes; sporae subsphaeroideae, scabrae, dilute fuscescentes (sub micr.), diam. 7—9 mmm.

Medium qvasi tenet locum inter C. svaveolentem et C. compactum.

Stereum sangvinolentum (Alb. & Schw.) Fr. **St. rigens* Karst. Hattsv. II, p. 243.

Pileus coriaceo-rigidus, effusus reflexusqve, tomentosus, concentrice sulcatus, pallidus, margine acuto, albo, 6—10 cm. latus; hymenium laeve, glabrum, siccum rimosum, testaceum, tactu cruentatum.

Supra cortices truncorum prostratorum Abietis excelsae circa Mustiala aliqvoties deprehensum.

Stereum rugosum Fr. var. *aurantiacum* Karst. Hattsv., II, p. 243.

Pileus tomentosus, pallidus; hymenium aurantiacum.

Ad truncos Betulae in paroecia Tammela prope vicum Kuusto, m. Sept., parcissime legimus.

Xerocarpus carneus (Willd.) Karst. var. *Tiliae* obvenit in Runsala.

Xerocarpus helvolus Karst. Hattsv. II, p. 243.

Effusus, immarginatus, adnatus, pulveraceo-grumosus, tenuis, absqve hymenio distincto, ambitu similari, continuus, laete helvolus. Supra corticem Crataegi coccineae in regione Aboënsi, m. Aug. et Sept. 1868.

X. farinello Karst. proximus. Specimina nostra non perfecte evoluta.

Corticium confluens Fr., in ramulis aridis Padi, Cerasi et Rosae caninae crescens, e regione aboënsi, Merimasku, nunc nobis cognitum est.

Corticium contiguum Karst. legimus qvoqve in cortice truncorum Salicis capreae prope Mustiala, m. Oct. — Late effusum, immarginatum, indeterminatum, adglutinatum. contextu furfuraceo; hymenium ceraceum, induratum, contiguum, papillosum, nudum; sporae ellipsoideae, longit. 6—7 mmm., crassit. 3—4 mmm.

Corticium calceum Fr. var. *caulicola* Karst. in caulibus aridis Rubi ideae circa Mustiala hinc inde obvenit.

Corticium sordidum Karst. (N. sp.)

Longitudinaliter effusum, adglutinatum, immarginatum, ceraceum, subtus leviter floccosum, laeve, siccitate rimose partitum, sordide albidum, siccum sordide fuscescente flavescens, ambitu flocculoso-furfuraceum; sporae ellipsoideae vel oblongatae, longit. 4—5 mmm., crassit. 2–3 mmm.

Ad ramulos Pini sylvestris putrescentes in Mustiala, auctumno, rarissimum.

Primo obtuitu facile pro Corticio calceo sumitur, sed nobis datis facile tuteqve distinctum.

Corticium subalutaceum Karst. (N. sp.)

Longe lateqve effusum, adnatum, immarginatum, contiguum, floccoso-furfuraceum, testaceo-alutaceum, ambitu similari; hymenium ceraceum, tenue, obscurius; sporae elongatae, curvatae, longit. 5–6 mmm., crassit. 1 mmm.

In ligno mucido Pini sylvestris prope Mustiala, m. Sept., semel deprehensum.

Priori affine, sed receptaculo crassiori, hymenio tenuiori, contiguo sporisqve longioribus angustioribus distinctum.

Coniophora macra Karst. Hattsv. II, p. 245.

Effusa, membranacea, admodum tenuis, contigua, dense setulosa laevigata, arcte adhaerens, indeterminata, fusca, siccitate hinc inde rimose partita, ambitu similari, concolore (saltem in statu sicco); sporae late ellipsoideae, laeves, flavescentes (sub micr.), longit. 10—12 mmm., crassit. 7–9 mmm.

Supra corticem Alni in Mustiala, m. Maji, legimus.

Coniophora furva Karst. Hattsv. II, p. 245.

Longe lateqve effusa, membranacea, tenuis, contigua, laevigata, adnata, glabra, badiofusca, subinde in vinosum leviter vergens, uda obscurior, interdum nigrescens; sporae late ellipsoideae, laeves, flavescentes (sub micr.), longit. 9—12 mmm., crassit. 5—6 mmm.

Ad lignum trunci putrescentis Abietis in Tammela prope lacum Salois, fine m. Sept., semel reperta.

Sebacina incrustans Tul. in regione Mustialensi bis lecta.

Hyphelia terrestris Fr. var. *roseola* Karst. (N. var.) Suprat erram prope pagum par. Tammela, Kuusto, exeunte m. Sept. 1882 pluribus locis legimus.

Helotium incertum Karst. (N. sp.)

Apothecia gregaria vel sparsa, sessilia, plana vel convexa, glabra, margine subtiliter ciliato, cinereo-albida vel pallida (epithecio), circiter 0,5 mm. lata; asci clavato-cylindracei, apice attenuati jodoqve haud vel vix caerulescentes, longit. circ. 50 mmm., crassit. circ 6 mmm.; sporae elongatae, rectae, obliqve monostichae vel subdistichae, longit. 8—12 mmm., crassit. 1,5—2 mmm.; paraphyses haud bene evolutae.

In foliis siccis Caricis pallescentis prope Mustiala, fine m. Julii 1871, obvium.

Myriococcum praecox Fr. in Fennia australi haud raro obvenit. — Sistit, ut nobis videtur, statum sclerotiiferum cujusdam Pyrenomycetis, in multis statum ejusmodi Lanosae nivalis Fr., Erysiphen epigaeam, in memoriam revocans. Cel. Saccardo autem illud Eurotiis peraffine censet.

*Antennaria pithyophila *abietina* Karst.

Fumago abietina Karst. Die Pilze der finnischen Waldbäume N:o 31, in horto Mustialensi saepes abietinas devastavit. — Ab affini Antennaria pithyophila Nees subiculo vel mycello tenuiore, laevigato recedit; perithecia ignota. Hyphae mycelii fuliginosae vel fuscae, moniliformes, articulis elongatis vel rotundatis.

Capnodium Tiliae (Fuck.) Sacc. Syll. p. 74 in foliis Tilae ulmifoliae in Mustiala, sterile.

Capnodium Persoonii Berk. et Desm. in foliis ramulisqve vivis Coryli avellanae in horto Mustialensi auct. 1881 copiose, sed sterile.

Capnodium qvercinum (Pers.) Berk. et Desm. in foliis vivis Quercus roboris in Fennia australi (Runsala, Mustiala).

Capnodium sorbinum Karst. (N. sp.) in foliis vivis Sorbi aucupariae prope oppid. Vasa, m. Aug. 1867, semel. — Maxime juvenile, e hyphis tantum 1—3-septatis

crustam tenuissimam, laevissimam, atram, superficialem efficientibus, constans.

Clavularia Karst. (Genus Stilbearum novum).

Receptaculum teres, ex hyphis tenuissimis, longitudinalibus, coalitis constans, superne clavato-conidiophorum; conidia fusoidea vel teretia, simplicia, eguttulata, hyalina. — A s t r a c t i o Link. proximum.

1. *Cl. fusispora* Karst. (N. sp.)

Sparsa vel gregaria, obovato-clavata, pallida seu albida, circiter 1 mm. alta; stratum conidiorum ceraceum, siccitate subcollabens; conidia fusoidea, recta, concatenata, longit. 6—9 mmm., crassit. 2—3 mmm.

Ad lignum induratum populinum, die 4 m. Nov. 1865, prope Mustiala legimus.

Primo obtuitu pro specie P i s t i l l a r i a e vel C a l o c e r a e facile sumitur.

2. *Cl. stenospora* Karst. (N. sp.)

Oblongato-clavata, breviter stipitata, albida; conidia cylindracea, recta, hyalina, longit. 4,5—6 mmm., crassit. 1—1,5 mmm.

Ad lignum sectum A l n i i n c a n a e prope pagum Kytö in paroecia Tammela m. Oct.

Socia O m b r o p h i l a s q v a l i d a Karst. Myc. fenn. I, p. 95.

Mustiala, m. Octobri 1882.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, 9: 1882.)

Symbolae ad Mycologiam fennicam.

Auctore

P. A. Karsten.

XI.

(Societati exhibitum die 2 Decembris 1882.)

Lactarius camphoratus (Bull.) Fr. olim in paroecia Tyrvis a nobis lectus est.

Hemicybe auricula (Fr.) Karst. var. *robusta* Karst.

Simplex. Pileus ochraceo-alutaceus (siccus), margine involuto, costato-rugoso. Caro basin versus usqve ad 1 cm. crassa, in margine tenuis (vix 1 mm.). Lamellae 3 mm. latae. Sporae sphaeroideae, diam. circiter 3 mmm.

Ad truncos Pyri mali in paroecia Pojo, m. Sept. 1859, legit Lib. Bar. Edv. Hisinger.

Inocybe? pollicaris Karst. (N. sp.)

Pileus carnosulus, campanulato-expansus, sqvamis muricatis sqvarrosus, alutaceo-fuscescens, vix 1 cm. latus. Stipes aeqvalis, sqvamulis flocculosis, minutis sqvarrosus, pileo concolor, vix 3 cm. altus. Lamellae adnexae, confertae, ventricosae, cinnamomeo-fuscescentes (siccae subatrae). Sporae late ellipsoideae, fuscescentes et pellucidae (sub micr.), longit. 3—5 mmm., crassit. 2—3 mmm.

Helsingforsiae, in caldariis, m. Aprili, legit W. Nylander.

Pholiota subsqvarrosa Fr. in Fennia australi haud nimis rara.

Crepidotus mollis (Schaeff.) Fr. in paroecia Tyrvis obvenit. — Sporae sphaeroideae, uniguttulatae, diam. 5—6 mmm. Basidia clavata, circ. 18 mmm. longa et 6 mmm. crassa.

Bjerkandera pallescens (Fr.) Karst.
**Bj. pura* Karst. (N. subsp.)

Pilei imbricati, reniformes vel semicirculares, basi decurrente concrescentes, pallescentes, 5—15 cm. lati. Pori albi, sicci lutescente pallidi, subinde laceri.

Ad truncum Ulmi et Alni in horto botanico Helsingforsiensi hieme leg. W. Nylander.

Polyporellus varius (Fr.) **P. tubaeformis* Karst. (N. subsp.)

Pileus fere aeqvaliter carnosus, tubaeformis, repandus, glaberrimus, badius, 1—4 cm. latus. Stipes centralis, flexuosus, 2—4 cm. altus, nigrescente cinereus. Pori albidi.

Ad ramos putrescentes Alni in Mustiala, m. Aug. 1880, legimus.

Daedalea Oudemansii Fr. var. *fennica* Karst.

Pileus carnoso-suberosus, tenuis, planus, basi decurrente concrescens, subvilloso-strigosus, glabrescens, laevigatus, azonus, pallescens, margine acuto, patente, demum passim nigricante, uncialis, intus concolor. Pori varii, laceri, concolores, demum (siccitate?) sordide fuscescentes. Sporae sphaeroideo-ellipsoideae, longit. 4 mmm., crassit. 3 mmm.

Ad lignum pineum sectum iu paroecia Lempälä.

A D. Oudemansii pileo pallescente, unicolore, primitus undiqve velutino, azono differre videtur. Dissepimenta marginalia tenuia, poros angulatos, basalia crassiora sinulos angustos, flexuosos lacero-dentatosqve formantia.

Physisporus lacer Karst. (N. sp.)

Effusus, confluens, membranaceus, tenuis, mollis, laxe adhaerens, albus, ambitu tenui, byssino, concolori. Hymenium flavum. Pori minuti, angulati vel subrotundi, inaeqvales, dissepimentis tenuissimis, demum valde laceris.

Ad lignum Pini in par. Asikkala, m. Martio, leg. J. P. Norrlin.

A Physisporo mollusco affini poris angulatis, flavis receptaculoqve membranaceo diversus.

Physisporus callosus (Fr.) formam resupinatam Tram. serialis Fr. vix dubie sistit.

Antrodiam hiantem Karst. (Physisporum hiantem Karst. Hattsv. II, p. 59) olim in par. Tyrvis legimus.

Trametes fraxinea (Bull.) Karst. in trunco Fraxini excelsioris in par. Jomala juxta praedium sacerdotale, m. Augusto 1881, a nobis deprehensa.

Fomes nigricans Fr. formam tantum Fomit. igniarii sistit.

Fomes protractus (Fr.) Karst. est status pileatus Polypori contigui Auctt. plur., vix Pers.

Fomes conchatus (Pers.) Karst. formam vel statum juvenilem Fomit. salicini (Pers.) Karst., ut videtur, sistit.

Fomes Abietis Karst. Hattsv. II, p. 242 ad Fomit. Pini se refert, fere ut Fom. conchatus ad Fomit. salicinum.

Poria unita (Pers.) Karst. ad lignum et corticem Abietis et Pini lecta in Merimasku, Asikkala: J. P. Norrlin et Pojo: Edv. Hisinger.

Clavaria longipes Karst. (N. sp.)

Tota alba, clavata. Clavula oblongato-ovoidea, 0,2 mm. longa, 0,13 mm. crassa. Stipes longissimus, filiformis, aeqvalis, flexuosus, 2 mm. circiter altus et 0,065 mm. crassus.

In foliis exsiccatis in caldariis horti botanici Helsingforsiensis, m. Januario 1861, leg. W. Nylander.

Pro Typhula facile sumitur, sed sclerotia desunt.

Stereum evolvens (Fr.) nominandum est St. laeve (Pers.) Karst.

Hymenochaete centrifuga (Weinm.) Karst., Thelephora Weinm., Corticium (Coniophora) Fr. Hym. eur., prope Helsingforsiam a W. Nylander lecta, nobis nuper visa est. — Vegetatione habituqve cum Hym. abietina (Pers.) Karst. Hym. Fenn. p. 37 convenit veraqve Hymenochaete est, etsi nondum receptaculo pileato inventa est. Receptaculum coriaceum, cinereum vel atrum, fusco-tomentosum; hymenium dense tomentosum; sporae ignotae.

Corticium puberum Fr. ad lignum Sorbi in horto botanico Helsingforsiensi olim legit Prof. W. Nylander. — Sporae cylindraceae, rectae vel leniter curvulae, incolores, subinde

spurie uniseptatae, longit. 5—7 mmm., crassit. 1,5—2 mmm. Setulae bacillares, acutatae, pellucidae, longit. circiter 90 mmm., crassit. 8—10 mmm. (medio).

Corticium ochraceum Fr. a Cort. radioso Fr. specie non distingvendum est.

Corticium nudum Fr. ad Cort. incarnatum (Pers.) se habet, ut Cort. ochraceum ad Cort. radiosum.

Telephora terrestris Ehrh. per totam Fenniam et Lapponiam (Kola) passim obvenit.

Hypochnus subfuscus Karst. **H. tristis* Karst. (N. subsp.)

Villo vel tomento laxo, crasso, fusco contextus, ambitu similari, demum hymenio spurio crassiusculo, contiguo, laevi, fusco-ferrugineo-pulveraceo praedito, nigrescente, in olivaceum, subinde viridem vergente praeditus. Sporae sphaeroideae, crasse aculeatae, diam. 8—12 mmm.

Varia corpora incrustat. Semel m. Aug. in regione Mustialensi observavimus. Hyphae 5 mmm. crassae.

Hypochnus fuscus (Pers.) Karst. var. *radiosus* Karst.

Subtus pallide fibrillosus, ambitu fibrillis pallidis fimbriatus.

Helsingforsiae, supra lignum, m. Oct. 1858, legit. W. Nylander.

Calocera viscosa (Pers.) Fr. var. *dilatata* Karst.

Compressa, rami sursum dilatati, apice retusi.

In truncis putridis Pini observata est in Pojo a Lib. Bar. Edv. Hisinger et in Mouhijärvi a nobis.

Tremella intumescens Engl. Bot. e Fennia australi nobis nunc cognita est.

Tremella indecorata Somm. ad oppidum Jakobstad et in paroecia Messuby a nobis lecta est.

Mustiala, m. Novembri 1882.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, IX: 1882.)

Entomologiska Exkursioner

under januari 1882 i södra Finland.

Af

O. M. Reuter.

(Anmäldt d. 4 febr. 1882.)

Den synnerligen blida väderleken under denna vinter har framkallat åtskilliga företeelser af mindre vanligt slag, såväl inom växt- som djurverlden. Att sålunda *Lamium purpureum* och *Stellaria media* den 9 januari anträffas i full blomning på kall jord, såsom af mig i Åbo, likasom att *Anemone hepatica* samtidigt i Åbo omnejd blommade, hör onekligen till sällsyntheterna. Men också på insektverldens vinterlif har den för månaden ovanligt höga temperaturen utöfvat ett märkbart inflytande, som första gången i större skala tedde sig för mig under en utflygt i Kyrkslätt den 15 januari, hvarunder jag kom att passera en under hösten öfversvämmad skogsäng, hvilken sedermera tillfrusit. Termometern visade för stunden + 2° C. och dagen hade utmärkts af klar solig väderlek. Då jag passerade isfältet, fästes min uppmärksamhet vid det vaknade djurlifvet till först af de hundrade tal spindlar, mest Lycosider, hvilka öfverallt vandrade ganska lifliga ikring på isen. Härtill kommo enstaka larver af *Harpalider,* såsom vanligt under blida vinterdagar, samt larver af *Phragmatobia fuliginosa* och *Lachnocampa rubi,* hvilka lågo spridda här och der. Vid noggrannare i akt tagelse visade det sig omsider att entomologen i detta isfält hade ett rikligen uppdukadt bord, derifrån han

för sina samlingar kunde hemföra och utan ringaste möda hopbringa en rätt stor mängd arter och isynnerhet exemplar af skalbaggar. För detta ändamål behöfde han endast slå sig ned vid de tufvor, hvilka ännu med sina toppar sköto upp öfver isen och det vatten, som genom solens verkan bildats på denna. På en sådan topp, hvarest några grässtrån till omkr. 4 tums höjd sträckte sig upp öfver isen på en areal af 5 à 6 qvadr. tum, kunde man iakttaga ända till, efter alldeles icke hög beräkning, 400 småkryp, dock mestadels små spindlar och Collembola, hoppackade i täta massor på grässtråen, dit de, sedan de först af solen framlockats ur sin dvala i tufvan, nu uppkrupit, för att rädda sig undan den nya öfversvämning, hvilken solvärmen och blidan frambragt på isen. I närheten af tufvorna kringflöto andra individer eller spatserade på isen, der denna icke betäckts af vattnet. Denna massa af smådjur förklaras lätt, då man betänker att ängen under hösten öfversvämmats och att allt hvad lif och anda hade då sökte sin tillflykt till de högst belägna punkterna — tufvornas toppar — af den öfversvämmade ytan. Här hade dessa småkryp sedan öfvervintrat och nu framlockats af den blida väderleken ur sin dvala.

Då det kan vara af något intresse att erfara hvilka arter sålunda under ofvan skildrade förhållanden framkommo ur vinterdvalan, har jag nedan sammanstält en förteckning af de 53 arter insekter och collemboler (40 *Coleoptera*, 2 *Hemiptera*, 2 *Hymenoptera*, 2 *Lepidoptera*, 1 *Thysanopteron* och 6 *Collembola)*, hvilka jag under omkr. $^3/_4$ timmes tid insamlade i Kyrkslätt, hvarvid må påpekas den ofantligt höga procent, hvilken utgöres af *Brachelytrer*.

Coleoptera *).

Dyschirius globosus Herbst. Ett exemplar.
Feronia diligens Sturm. Två exemplar.

*) För bestämningen af en del Staphylinider står jag i förbindelse hos Doc. Dr J. R. Sahlberg.

Hydroporus brevis F. Sahlb. Två exemplar.
Helophorus strigifrons Thoms. Tre exemplar.
H. aeneipennis Thoms. Två exemplar.
H. granularis L., Er. Ett exemplar.
Philonthus micans Grav. Ett exemplar.
Gabrius nigritulus Grav. Mycket talrik.
Raphirus umbrinus Er. Par exemplar.
Lathrobium punctatum Geoffr. Ej sällsynt.
L. atripalpe Scriba. Ett exemplar.
L. terminatum Grav. Ej sällsynt.
L. longulum Grav. Här och der.
L. filiforme Grav. Talrik.
Cryptobium fracticorne Payk. Ytterst talrik.
Stenus lustrator Er. Ett exemplar.
St. carbonarius Gyll. Talrik.
St. humilis Er. Ett exemplar.
St. nitens Steph. Ett exemplar.
Zyras collaris Payk. Ett exemplar.
Astilbus canaliculatus Fabr. Några exemplar.
Myllaena minuta Grav. Ytterst talrik.
Disochara longiuscula Grav. Ytterst talrik.
Amischa analis Grav. Några exemplar.
Atheta elongatula Grav. Ej sällsynt.
A. melanocera Thoms. Ytterst talrik.
A. debilis Er. Här och der.
Geostiba circellaris Grav. Par exemplar.
Euaestethus scaber Grav. Ej sällsynt.
E. ruficapillus Er. I högsta grad talrik. Flere hundrade exemplar.
Oxytelus rugosus Fabr. Par exemplar.
Tachyporus humerosus Er. Ej sällsynt.
Ischnosoma longicornis Mäkl. Par exemplar.
Boreaphilus Henningianus C. Sahlb. Två exemplar.
Pselaphus dresdensis Herbst. Två exemplar.
Bythinus bulbifer Reich. Talrik.
Corticaria fuscula Gyll. Två exemplar.
Aphthona lutescens Gyll. Par exemplar.

Hippuriphila nigritula G y l l. Tre exemplar.
Scymnus haemorrhoidalis H e r b s t. Ett exemplar.

Hemiptera.

Orthostira parvula F a l l. Ett exemplar.
Liburnia spec. Larv, ej sällsynt.

Hymenoptera.

Pezomachus sp. Ett exemplar.
P. sp. Ett exemplar.

Lepidoptera.

Phragmatobia fuliginosa L i n n. Larver kröpo här och der omkring på isen.
Lachnocampa rubi L i n n. Par larver.

Thysanoptera.

Phloeothrips dentipes R e u t. Ett exemplar.

Collembola.

Lepidocyrtus lanuginosus G m e l. Talrik.

Degeeria muscorum N i c. Talrik.

D. lanuginosa N i c. Denna ännu icke från Finland publicerade art, hvilken jag dock på senare tider funnit flerestädes på fuktiga ställen i södra Finland, förekom ganska talrik vid tufvorna.

Orchesella cincta L i n n. Ej sällsynt.

O. rufescens L u b b. Några exemplar.

Isotoma palustris G m e l. Ytterst talrik.

Under en exkursion den 19 januari i närheten af Helsingfors anträffade docenten J. S a h l b e r g vid en temperatur af 0 grader på en till en strand gränsande äng och under liknande förhållanden, som ofvan skildrats, 36 arter Coleoptera

och 2 Hemiptera, öfver hvilka han godhetsfullt meddelat mig följande förteckning:

Coleoptera.

Bembidium littorale L.
B. contaminatum J. Sahlb.
B. guttula Fabr. allmän.
B. Mannerheimi Sahlb.
B. gilvipes Sturm.
Feronia nigrita Fabr.
F. strenua Panz. allmän.
Platynus Mülleri Hbst.
Pl. puellus Dej.
Pl. piceus Linn.
Pl. gracilis Gyll.
Hydroporus brevis F. Sahlb.
H. atriceps Crotch.
H. tristis Payk.
Helophorus strigifrons Thoms.
H. aeneipennis Thoms. allmän
Anacaena limbata Fabr. allmän
Atheta graminicola Grav.
Geostiba circellaris Grav.
Amischa analis Grav. allmän.
Tachyporus humerosus Er.
Ischnosoma splendida Grav.
Ocypus picipennis Fabr.
Quedius fuliginosus Grav.
Raphirus attenuatus Gyll. allmän.
Lathrobium atripalpe Scriba.
L. terminatum Grav. allmän.
Cryptobium fracticorne Payk. allmän.
Stenus Juno Fabr.
St. carbonarius Gyll. allmän.
St. nitens Steph.
St. buphthalmus Grav.
Oxytelus rugosus Fabr. allmän.

Pycnoglypta lurida Grav.
Gabrius aterrimus Grav. allmän.
Remus cinerascens Gyll.

Hemiptera.

Salda saltatoria Linn.
Liburnia venosa Germ. allmän.

Af denna sistnämnda art fann Sahlberg endast imagines, såväl hanar som honor; under det de flesta *Liburnia*-arter öfvervintra såsom larver, synes således denna tillbringa vinterdvalan i utbildadt tillstånd eller ock hade dess utveckling påskyndats genom den ovanligt blida väderleken denna vinter. Den uppträder äfven under normala år af alla arter tidigast om våren.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, IX: 1882.)

Några ord om de europeiska arterna af slägtet **Anthocoris** Fall., Fieb.

af

O. M. Reuter.

(Anmäldt d. 4 febr. 1882.)

För närvarande sysselsatt med en revision af hemiptergruppen *Anthocorina,* har jag vid undersökning af de palearktiska arterna af slägtet *Anthocoris* Fall., Fieb. kommit till det resultat att ofvannämnda fauna-gebit inrymmer icke mindre än elfva arter, af hvilka emellertid fem tillhöra det palearktiska Asien med inbegrepp af Turkestan (af dem två ännu obeskrifna). Jag skall icke vidare uppehålla mig vid dessa, utan öfvergå till dem, hvilka finnas äfven i Europa. Till först bör emellertid en omständighet vid begränsningen och charakteristiken af slägtet *Anthocoris* påpekas, hvilken af Fieber orätt framhållits. Denne författare angifver nemligen membranen såsom trenervig*), hvilket dock icke håller streck, då en stor mängd arter, bland dem äfven den för Fieber bekanta *A. pratensis* Hahn, har fyra tydliga nerver. I nervernas starkare eller svagare framträdande, likasom i deras direktion har jag t. o. m. funnit utmärkt goda artkarakterer. Hos vissa arter äro hemielytra helt och hållet glänsande, likasom fernissade; hos andra åter bilda dessa fernissade ställen väl afsatta fält, under det den öf-

*) Till följe af denna oriktighet hafva par författare beskrifvit arter af slägtet *Anthocoris* under orätt slägtnamn. Sålunda är Jakovleffs *Tetraphleps pilosus* en *Anthocoris* och äfven Buchanan Whites *Acompocoris alienus* tillhör detta genus.

riga delen af täckvingarne är alldeles opak. Också begränsningen af dessa fält gifver goda, hittills förbisedda artkarakterer. — Tvenne arter, båda tillhörande vår fauna, *A. sylvestris* Linn., Fabr. (=*nemorum* Linn., auct.) och *A. limbatus* Fieb. sluta sig tillsamman till en grupp, utmärkt genom längre antenner, helt och hållet fernissade täckvingar och blott tre skönjbara nerver på membranen, af hvilka de två inre divergera hos *A. sylvestris,* medan de äro nästan parallela hos *A. limbatus.* För den förra af dessa arter har jag upptagit namnet *A. sylvestris,* då det är säkert (såsom äfven Fabricius ansett) att Linnés *Cimex sylvestris* är denna art och icke den Lygaeid *(Ligyrocoris),* man vanligen betecknat med detta namn, samt då *C. sylvestris* är tidigare beskrifven, än samme författares *nemorum.* — Af de till sjelfva Europas fauna hörande arterna med kortare antenner (*nemoralis*-gruppen) förekommer ingen med helt och hållet fernissade täckvingar. Tre hithörande arter äro tills nu kända, nemligen *A. nemoralis, Sarothamni* och *pratensis,* under hvilka namn de för närvarande äro bekanta. Under det första namnet döljer sig emellertid två arter, såsom det synes en nordligare och en sydligare. Den förra af dem *), hvilken jag anser böra afskiljas under nytt namn och som jag kallat *A. confusus,* har endast spetsen af embolium och cuneus blott utåt om den genom densamma löpande längsnerven fernissade samt membranens nerver allt otydligare utifrån inåt, vanligen blott tre skönjbara eller stundom ett svagt spår af den fjerde, som då ligger så tätt till den tredje, att den nästan sammansmälter med denna; andra och tredje nerven divergera starkt. Denna art är den hos oss förekommande och har upptagits dels såsom *A. nemoralis,* dels såsom *A. austriacus.* Den andra arten, hvilken jag anser vara den rätta *nemoralis* Fabr. och hvilken ännu icke blifvit funnen i Finland, men inom Sverige på Gotland, utmärkes derigenom att embolii spets och hela cuneus ända till

*) Jag har emellertid sett exemplar af denna äfven från Skotland, norra Frankrike och Italien.

spetsen af clavus äro fernissade samt att membranens tre nerver alla äro nästan lika starkt upphöjda, den andra och tredje mindre starkt divergerande, och äfven den fjerde skönjbar, ehuru ytterst starkt närmad den tredje, med hvilken den ofta i basen och spetsen sammansmälter. Fabricii beskrifning såväl öfver sin *Acanthia nemoralis* (från Seeland) som öfver *Lygaeus austriacus* (från Österrike) kunna, hvad färgen beträffar, bäst tolkas på denna art, af hvilken jag eger exemplar från norra Skotland, Spanien, Italien, Grekland och Syrien. I södern förekommer den ofta i en varietet med hufvud och thorax roströda. Äfven i färg och teckning afvika de mörka exemplaren något från min *confusus*. Jag har för den nu i fråga varande arten upptagit på redan anförda skäl namnet *nemoralis*. Detta har visserligen af Stål, Schiödte och senast af J. Sahlberg i hans Enum. Hemipt. Gymn. Fenn. tilldelats en annan art af ett annat slägte, nemligen den på tall lefvande *Acompocoris pygmaeus* Fall. (= *lucorum* Fall.), på den grund att denna skulle stå under namn af *nemoralis* i Fabricii samling. Men det är beskrifningen, icke möjligen tillfälligtvis oriktigt instuckna exemplar, som representerar arten, och lätt är vid genomläsandet af Fabricii beskrifning öfver *Acanthia nemoralis* att finna det denna art, som är funnen »in Selandiae Quercu» (icke på tall!) ingalunda låter tolka sig på nyss nämnda *Acompocoris*-art. Ofvan afhandlade *Anthocoris* bör derför behålla namnet *nemoralis* Fabr., som är äldre än samme författares *austriacus*. Sällsynt är visst icke att de gamle författarene beskrefvo en och samma art under två namn, särdeles om den varierar något till färgen, hvarpå strax nedan ett nytt exempel skall anföras. — En till *A. nemoralis* Fabr. närstående art är den af Douglas och Scott beskrifna *A. Sarothamni,* hvilken uteslutande är bunden vid *Sarothamnus scoparius* och som är funnen i Britannien, Frankrike, Belgien och Spanien. Den karakter, som lättast skiljer denna från föregående, finnes, förutom i den mörka färgen och de svarta antennerna, i begränsningen af hemielytrernas fernissa, som här går öfver hela cuneus, till midten af embolium och öfver midten af

corium; hvad membranens nerver beträffar, likna de nerverna hos *A. nemoralis.* — Ytterligare återstår en europeisk art *), som på senare tid blifvit funnen äfven hos oss, och hvilken af Fieber beskrifvits under namn af *A. pratensis* Fabr. Denna har membranens alla fyra nerver tydliga och de två innersta visserligen mot basen samstående, men småningom emot spetsen tydligt divergerande; derjemte divergera andra och tredje nerverna starkt; med hänsyn till täckvingarnes fernissa, är denna utbredd öfver hela cuneus, spetshälften af embolium och öfver spetsen af corium ända till cubitalnervens bifurcation Denna art är visserligen Hahns *Rhynarius pratensis,* men detta artnamn måste likväl öfvergifvas, då Fabricii typer, som jag sett i Köpenhamns museum, tillhöra blott den ej sällsynta varieteten af *A. sylvestris* Linn., hvilken har hemielytra i spetsen enfärgadt svarta och på hvilken äfven Fabricii beskrifning bäst låter tolka sig. Dessutom är nu i fråga varande art beskrifven redan af de Geer under namn af *Cimex gallarum ulmi,* enligt hvad denne författares i Svenska Riksmuseum förvarade typer utvisa. Detta namn bör derför upptagas. Det är dessutom synnerligen betecknande, emedan denna art lefver mycket talrik i de af *Schizoneura ulmi* förorsakade monströsa bladrullorna, der den lifnär sig af bladlössen.

A. rubicundulus Garb. och *A. caucasicus* Kol. äro mig obekanta, men synas föga nog höra till detta slägte.

---

*) Af öfriga arter, hvilken i Putons Catal. d. Hém. Het. d'Europe, 2:de Edit., upptagas under genus *Anthocoris,* äro enligt undersökning af typexemplar *A. nigricornis* Fieb. blott en variet. af *A. sylvestris, A. pini* Bär. en *Temnostethus*-art, *A. Minki* Dohrn en varietet af *A. nemoralis* och *A. neglectus* Garb. en af de många varieteterna af *Triphleps niger* Wolff.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

Hapalus bimaculatus L. och Clytus pantherinus Sav. återfunna i Finland.

Af

John Sahlberg.

(Föredr. d. 4 febr. 1882.)

Genom studeranden K. Ehnbergs frikostighet har vårt finska museum nyligen kommit i besittning af en skalbagge, som kanske mer än någon annan varit efterlängtad och eftersökt, nemligen *Hapalus bimaculatus* L. Denna insekt upptäcktes först af Isak Uddman i skogen invid den s. k. Skansbrunnen (»circa fontem Munimenti») $^1/_4$ mil från Åbo och beskrefs under namn af *Cerambyx* i en disputation, som utkom i Åbo år 1753 *). Linné, hvilken hänför arten till slägtet *Meloë* och tilldelar den artnamnet *bimaculatus* säger, att den är träffad i April månad vid islossningstiden i sandgropar vid Uppsala **) och De Geer anför, att den blifvit funnen krypande på marken vid en väg i Uppland i April månad ***). I första häftet af planchverket Svensk zoologi söker likväl Qvensel betvifla tillförlitligheten af Linnés och De Geers uppgifter om artens förekommande i Uppland, hvilka emellertid äfven upprepats af Paykull ****). Han söker nemligen göra troligt, att då arten årligen blifvit förgäfves eftersökt i

*) Novae Insectorum species. dissertatio praeside Leche, 17,32.

**) Linné *Faun. Sv. 228, 828. — Syst. Nat. X. 620, 2. — Amoenitates Acad. VI, p. 137. Diss. de Meloë.*

***) De Geer *Memoir. p. serv. l'histoire des Insectes Tom. V. 23, T. 7, f. 18–19.*

****) Paykull *Faun. Sv. II, 127.*

samma trakter, de exemplar, som funnos i svenska samlingar härstammade från Uddmans skörd och således voro tagna i Finland. »Herr Dr Hall», fortfar han, »som tillika med Uddman på samma tid vistades i Uppsala, är af den tanken, att Uddman, som ifrån Finland kom väl försedd med många exemplar af denna insekt, utspridde bland sina medstuderande, att han tagit den i sandgroparne vid Uppsala och sedan detta skämt blef för mycket allmänt, måste han äfven för v. Linné uppge det som en sanning. Att De Geer förgätit hvarifrån han fått sitt exemplar, och bortblandat dess hemort med någon annans, som liknade Apalens, är ett möjligt och kanske bland entomologer icke ovanligt förseende. — Oaktadt alla mina efterspaningar har det ej lyckats mig, att få ett enda afgörande bevis, att den nånsin blifvit lefvande sedd eller tagen vid Uppsala. Säkrare torde det vara att söka den i Finland, ifall den icke blifvit utdöd; en händelse lika möjlig bland Insekter, som bland däggande djuren». I sammanhang härmed omnämner Qvensel, att Herr K. Sekreteraren Argillander, med något slags visshet vill påminna sig, att han för vid pass 20 år sedan fått den lefvande i Savolax och Finland, ehuru rar*). Dessa Qvensels ansträngningar att, betviflande i allo tillförlitliga forskares uppgifter, få denna insekt utmönstrad från Sveriges fauna hafva omsider burit frukt. Gyllenhal upptager arten såsom funnen i Finland samt anför äfven Linnés och De Geers uppgifter, men upprepar Qvensels tvifvel om deras tillförlitlighet**) och Thomson förbigår den helt och hållet i sitt förtjenstfulla arbete öfver Skandinaviens Coleoptera.

Hvad dess förekommande i Finland angår, har väl ingen haft panna till att betvifla eller bortresonnera Uddmans uppgifter. Då likväl arten icke på ett helt sekel blifvit återfunnen i Finland, oaktadt just samma skansskog vid Åbo, der den först blifvit upptäckt, isynnerhet vårtiden otaliga gånger blifvit besökt af flera generationer ifriga entomologer, har

---

*) Qvensel *Svensk zoologi B. I häft. 1, 11, 5.*
**) Gyllenhal *Ins. Sv. II, 487.*

grefve Mannerheim, som på något sätt kommit i besittning af ett af de af Uddman tagna exemplaren, och då arten emellertid återfunnits icke sällsynt i norra Italien och på några ställen i mellersta Europa, försökt sig på en förklaring af Uddmans fynd. I en liten uppsats »*Mémoire sur la récolte d'insèctes coléoptères fait en 1843* *) säger han härom bl. a. »Uddman récolta plusieurs exemplaires, mais une seul fois, de ce remarquable insecte, qu'il communique à Linné et à quelques autres de ses contemporains. L'on a donc tout lieu de conjecturer, que notre *Apalus*, disparu des limites de la Finlande, y avoit été transporté par quelque tourbillon de vent de la côte opposée du littoral», d. v. s. han vill söka göra troligt, att de Uddmanska exemplaren af någon hvirfvelvind blifvit transporterade till Åbo trakten från Östersjöprovinserna.

Omkring 2 decennier efter det Mannerheim skrifvit ofvanstående, finna vi en högst intressant notis om ifrågavarande insekts förekomst i Livland uti ett bref af Dr Strauch, som blifvit offentliggjordt i franska entomologiska sällskapets Annaler **). Herr Strauch berättar härom ungefär följande: Under sin studietid i Dorpat hade han under påskferierna i medlet af April 1854 företagit en exkursion till trakten af Peipus, hvilken sjö då ännu var på midten belagd med is och endast vid kanten hade ett smalt band af öppet vatten. Temperaturen var ock ännu ganska kylig. Då han nära intill stranden af nämnde sjö kom till en öppen plats, omgifven af temligen stora barrträd, såg han några skalbaggar svärma i luften. Han fångade en, som befanns vara en för honom obekant art, och då han kom till midten af den öppna platsen, der marken var nästan torr, men ännu saknade frisk gräsmatta, såg han flere dylika insekter krypa omkring gruppvis på marken. I midten af hvarje grupp befann sig en hona utmärkt genom robustare kroppsbyggnad och gulaktig bakkropp. Under tvenne dagars tid observerades insekten, men någon säkerhet angående dess rätta lefnadssätt kunde

---

*) *Bull. de la soc. imp. des Natur. de Mosc. 1844, separ. p. 8.*
**) *Annales entom. de France 1863, 480.*

dock ej vinnas. Likväl anser herr Strauch sig böra uttala den förmodan, att dess larv lefver såsom parasit hos några Hymenoptera. Han observerade nemligen, att hvarje hona höll sig vid kanten af ett hål af omkr. 6 millimeters diameter, och hvaraf det fanns en stor mängd uti marken. Först trodde herr Strauch, att dessa hål voro borrade af insekten sjelf för att dit lägga sina ägg, men snart fann han att hvarje hål icke var annat än ingången till ett Hymenopternäste, hvarigenom han såg flera steklar flyga ut och in. Ett exemplar af dessa fångades, men gick olyckligtvis förloradt, så att det blef omöjligt, att angifva dess slägte och art, men i alla fall syntes det höra till familjen *Apides*. Under de tvenne dagar herr Strauch vistades på orten insamlade han mer än 200 exemplar af skalbaggen och par dagar senare fångade några af hans studiekamrater, som gjorde en exkursion till samma plats, mer än 1000 individer; men då herr Strauch omkr. 8 dagar derefter kom till stället, fann han endast några enstaka honor, hvilka redan syntes hafva aflagt sina ägg.

Jag har nu det nöjet, att för sällskapet tillkännagifva det denna intressanta insekt, som under nära $1^1/_2$ sekel varit fördold för våra entomologers efterspaningar, blifvit återfunnen i Finland, och detta så långt norrut, som vid S:t Michel och hvad som är af ännu större vigt, genom medverkan af artens återfinnare, meddela några fakta, som kunna leda till utredning af dess dunkla lefnadshistoria.

Redan under senaste höst omnämnde Studeranden K. Ehnberg för mig, att han för en längre tid sedan funnit en skalbagge, som han icke kunnat bestämma och hvilken jag efter hans beskrifning genast antog vara den ifrågavarande arten. Min förmodan bekräftades, då herr Ehnberg efter återkomsten från sin hemort lemnade mig det visserligen högeligen bristfälliga exemplar, hvilket jag här har äran förevisa för sällskapet, och hvilket utgör sista resten, som blifvit bevarad från hans fynd. Herr Ehnberg, som förut haft ingen kännedom om denna skalbagge och hvad om dess förekomst och lefnadssätt förut var bekant, har lemnat mig följande uppgifter om sitt fynd. Arten anträffades våren 1876 i maj

eller juni månad alldeles invid staden S:t Michel på en mot söder sluttande gräsplan, på hvilken sågs en mängd öppningar, hvilka ledde till ett bisamhälle. Den fanns då ganska ymnigt uti begge könen krypande omkring på marken, men har icke senare derstädes blifvit återfunnen. Tillika lemnade herr Ehnberg mig ett exemplar af en biartad insekt, hvilket han tagit vid samma bon.

Exemplaret befanns vid närmare undersökning vara en hanne af *Colletes cunicularis* L., hvilken art sålunda nästan med visshet kan anses vara den, på hvars bekostnad *Hapalus bimaculatus* lefver.

Det är anmärkningsvärdt, att det är just Linné, som lemnat den enda omständligare uppgift om detta bis lefnadssätt och bobyggnad, som vi hittills mig veterligen ega. Han beskrifver detta neml. i *Fauna svecica* med några få, men högst betecknande ord: »Habitat in *terra sabulosa* pluribus foraminibus remotis, ubi plures distincto domicilio nidificant» *). Senare tiders hymenopterologer synes deremot icke hafva känt artens bo, ty dels upprepas och citeras Linnés uppgift, t. ex. af Kirby **), dels nämnes intet om dess bobyggnad. Thomson säger om artens förekomst ***): »Temligen sällsynt i mellersta Sverige, finnes tidigt om våren på pilhängen» och Nylander ****): »Ad Helsingfors in floribus Salicum certis veribus haud infreqvens». Bland universitetets samlingar finnes exemplar utom från Helsingfors hufvudsakligast från Östra Finland, tagna om våren.

Af dessa uppgifter framgår nu, att denna biart bygger kolonivis på sandmarker och redan tidigt om våren är i rörelse, samt att dess talrikare uppträdande synes ske periodiskt. Den är sålunda i allo lämplig till värd för ifrågavarande skalbagge och om det också ännu återstår mycket att utforska angående dennes utveckling och förhållande till

---

*) Fauna Sv. 422, 1698.

**) Kirby *Monogr. Apum Angliae II, 106, not.*

***) Thomson Hymenoptera Scandinaviae *II, 162. 1.*

****) Nylander *Adnot. in expos. Monogr. Apum borealium, Not. Faun. et Fl. fennica I, 208.*

biet, så finnes dock redan möjlighet, att förklara dess sällsamma uppträdande, utan att dertill behöfva anlita väderhvirflar o. d. Den är af naturen satt till en tuktomästare för sin biart, för att hindra denna att föröka sig alltför mycket på samma sätt som flera Ichneumonider hafva till uppgift, att hålla vissa fjärilarter inom tillbörliga gränser. Genom sin ofantliga fruktsamhet vinner den hastigt öfvertaget, då den finner förhållanden lämpliga för sin utveckling och kan då kanske så godt som helt och hållet utrota sin värd; men detta har äfven till följd, att den sjelf går under, till dess biet åter hunnit blifva talrikare. Enligt Géné*) undergår den i likhet med det närstående slägtet *Meloë* Hypermetamorphos. Den behöfver kanske flera år för att undergå alla utvecklingsgrader eller kan under något stadium ligga hvilande en längre tid för att vänta på tillfälle till vidare utveckling. Man kan väl hoppas, att alla dessa omständigheter i en snar framtid skall kunna bringas till klarhet, sedan man känner det bi, på hvars bekostnad den lefver, och detta så mycket mer, då en ung ifrig entomolog, hvilken har noga reda på den plats, der han för icke längesedan funnit den, och sjelf är bosatt nära intill stället, helt säkert skall göra allt, hvad i hans förmåga står, för att vidare utreda denna i högsta grad intressanta och gåtfulla insekts lefnadshistoria.

Våra finska samlingar hafva äfven herr Ehnberg att tacka för en skalbagge, som för dem är af icke mindre värde än den nyss omtalade. Det är den vackra Cerambyciden *Clytus pantherinus* Saven. Denna art beskrefs redan år 1825 af vår landsman Savenius, i den i S:t Petersburg utkommande af David Hummel redigerade tidskriften *Essais entomologiques IV. 66, 7,* men har för nyare entomologer varit okänd. Savenius hade erhållit endast några få exemplar från Uleåborg, der den fanns i september månad på al icke långt ifrån stadens hamnplats. Herr Ehnberg fann ett enda exemplar den 25 Juli 1881 invid boningshuset på Sikosalo

*) Annales d. sciences natur. 1831, p. 138 ff.

holme i Taipalsaari socken, i en trakt der flera sällsyntare trädslag såsom lind, lönn och appel förekomma. Den är äfven för flera år sedan funnen någonstädes i Viborgs län af professor Mäklin.

Arten står närmast den hos oss icke alltför sällsynta *Cl. rusticus* L., men är betydligt större, har längre prothorax, mera cylindriskt hvälfd kroppsform samt rostgula täckningar på prothorax och elytra, hvilka i det närmaste motsvara de hvita täckningarne hos nämnda art, men skilja sig deruti, att de tvenne långsgående banden på midten af prothorax äro afbrutna och tvärbandet baktill på elytra bredare och mindre starkt böjdt. I afseende å skulptur och antennbyggnad öfverensstämmer arten i allmänhet med *Cl. rusticus*.

Platynotus Moëi Thoms. *Opusc. ent.* 552 beskrifven från Gudbrandsdalen i Norge, hvaraf jag genom herr Bergskandidaten Münsters tillmötesgående varit i tillfälle att granska ett typexemplar, är identisk med denna art.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora fennica, 9: 1883.)

Om larverna af slägtet Lomechusa.

Af

John Sahlberg.

(*Medd. d. 13 Maj 1882.*)

Bland den mängd Coleoptera af särskilda familjer, man träffat uti stackmyrornas samhällen, finnas några, som utan tvifvel äro att betraktas såsom husdjur i likhet med bladlössen. Detta gäller särskildt arterna af slägtena *Claviger* och *Lomechusa*. Angående tvenne *Claviger*-arters förhållande till sina värdar hafva vi särdeles utförliga och intressanta meddelanden af P. W. J. Müller, offentliggjorda redan 1818 i Germars *Magazin der Entomologie,* III, p. 69. Müller observerade nemligen upprepade gånger, hurusom myrorna uppslickade en söt vätska, hvilken afsöndrades från ifrågavarande skalbaggar, samt å andra sidan hurusom dessa emottogo sin föda utur myrornas mun, och samma observationer hafva af andra naturforskare flera gånger blifvit gjord. Hvar och en som funnit någon Claviger-art, har dessutom säkert iakttagit, med hvilken omsorg myrorna sökt att bära bort dessa blinda och derför ganska hjelplösa djur och undangömma dem för den hotande faran.

Hvad *Lomechusa*-arterna angår, så finner man äfven dem nästan alltid endrägtigt midt ibland myrornas tätaste skaror, då man upplyftar den sten, som betäcker det näste, der de sammanbo. En fransman Lespés har äfven observerat *), att myrorna med stor njutning uppslicka en vätska, som ut-

*) *Annal. ent. de France 1855,* II, L. 1.

sipprar från eller finnes uppsamlad i den täta hårpensel, som finnes på hvardera sidan af bakkroppen hos *Lomechusa (Atemeles) paradoxa,* samt å andra sidan sjelfva med tålamod mata denna skalbagge, genom att utspärra gapet och låta henne sticka sitt hufvud i det samma och derifrån uppsuga en sockervätska, på hvilken myran just kort förut hållit kalas, men hvaraf den ifrågavarande skalbaggen icke kunnat förmås, att direkte förtära något. Att detsamma är förhållandet med öfriga *Lomechusa*-arter, hvilka alla hafva en dylik inom *Staphylinidernas* grupp för öfrigt okänd hårbeklädnad, synes vara alldeles påtagligt, och det torde kunna antagas, att dessa insekter äro till sin existens helt och hållet beroende af sina värdar, åtminstone under sitt fullbildade stadium, då de i ersättning för sin vård och förplägnad lemna den af myrorna så omtyckta nektarn.

Då såväl *Lomechusa-* som *Claviger*-arterna, lika öfriga Coleoptera, undergå fullständig förvandling och under larvstadiet således måste erbjuda ett helt annat utseende, än såsom fullbildade, måste det vara af intresse att lära känna, om något ömsesidigt förhållande äfven är rådande emellan myrorna och de ifrågavaranda skalbaggarnes larver. Emellertid äro, så vidt jag känner, hittills intet kändt om deras tidigare stadier, utom att Müller i den förutnämnda afhandlingen beskrifvit och afbildat skal af nympher utaf *Claviger foveolatus,* hvilka han funnit i boet af *Lasius flavus.* Larverna af hvardera af dessa slägten äro deremot ännu obeskrifna.

Jag ber derför att få meddela en observation, som jag senaste sommar gjorde angående en larv, som utan tvifvel torde tillhöra *Lomechusa strumosa.*

På en exkursion i Jaakkimvaara socken i början af Juli månad fann jag under en stor sten ett bo af *Formica sangvinea.* Då stenen aflyftades, observerade jag utom en mängd myrlarver äfven ett antal hvita skalbaggslarver, hvilka gingo fram med bakkroppen högt uppåtböjd alldeles såsom fallet är med *Lomechusa*-arterna under deras fullbildade tillstånd. Genast infunno sig myrorna och fattade tag i dessa larver, hvilka

vid närmare undersökning befunnos helt och hållet sakna ögon, och började med käkarne bära dem ned uti de i sanden gjorda gångarne alldeles på samma sätt och samtidigt, som andra bergade undan myrornas egna larver. För att närmare observera myrornas beteende mot larverna och möjligen få dessa att utveckla sig, tog jag med mig hem en mängd arbetsmyror, sand och annat material af stacken uti en stor glasburk samt insatte öfverst några exemplar af skalbaggslarven. Hemkommen ställde jag burken på bordet i solskenet och gaf akt uppå, hvad myrorna skulle företaga sig. Efter att en stund hafva rådgjort sig med hvarandra medelst antennerna, började myrorna rastlöst gräfva gångar i sanden och följande morgon, då jag åter undersökte burken, voro tvenne djupa gångar anlagda spiralformigt ända till bottnen af burken och *Lomechusa*-larverna återfunnos djupt nere invid kanten af gångarne. Jag vände några gånger burken upp och ned och förstörde sålunda det gjorda arbetet, men morgonen efteråt befunnos gångarne alltid återställda och *Lomechusa*-larverna åter placerade såsom förut samt alltid så, att de voro ställda vid den från solen bortvända kanten af burken.

Tyvärr kom jag ej, hindrad som jag var af andra göromål och exkursioner, att egna dessa larver den omsorg och uppmärksamhet, som de hade förtjent, så att jag ej kan säga, om larverna bokstafligen matades af myrorna, och efter par veckor började såväl myrorna, som de af dem vårdade *Lomechusa*-larverna att dö bort, hvarigenom vidare observationer tillintetgjordes.

Att dessa larver tillhöra *Lomechusa strumosa,* tror jag mig kunna sluta deraf, att denna art är den hos oss oftast tillsammans med *Formica sangvinea* funna arten, hvilken äfven är tagen inom Ladoga Karelen, samt att larvens storlek helst tyder på detta species.

Hos oss har man träffat densamma fullbildad endast om våren, April—början af Juni. Det är således troligt, att myrorna, sedan de fått njuta af den vätska som imagon utvecklar och sedan denna efter befruktning lagt sina ägg i stacken samt aflidit, öfverflytta sin omsorg på de då ur äggen

utkrupna små larverna samt sedan under hela sommarens lopp vårda dem, förutseende den njutning, som dessa sedan följande vår komma att skänka dem. Vi hafva äfven här således att göra med ett nytt bevis på dessa insekters underbara omtänksamhet och förstånd.

Slutligen meddelas här nedan en kort beskrifning af larven efter några i sprit förvarade exemplar, hvilka dock tyvärr ännu icke voro fullvuxna.

Larven af Lomechusa strumosa?

Kroppen (fig. 1) är något plattryckt, nästan lineär, mot spetsen knappt afsmalnande, baktill starkt bågformigt uppåt krökt, gulhvit, glänsande, enfärgad; öfverallt besatt med temligen tätt stående, ljusa, utspärrade hår.

Hufvudet är litet, nedböjdt, betydligt smalare än första thoracalsegmentet, nästan dubbelt bredare än längden; pannan med tvenne smala bågböjda intryckningar, hvilka baktill bilda en vinkel. Ögon saknas helt och hållet. Labrum är transverselt, framtill nästan tvärhugget, mandiblerna i spetsen svartbruna, klolikt böjda, vid basen ungefär så breda som halfva längden, i spetsen mycket hvassa; maxillerna föga utvecklade, tjocka och mjuka, deras palper koniskt tillspetsade, 3-ledade, 1:sta leden kort, ringformig, tydligt bredare än den andra, som har samma form, tredje längre än de två föregående tillhopatagna, nästan liniesmal, obetydligt afsmalnande mot spetsen, som är tvär, labium i spetsen tvärhugget, labialpalperna föga utvecklade, troligen tvåledade, ehuru basalleden knappt är urskiljbar, den andra liniesmal.

Antennerna äro belägna uti gropar under pannans framkant, mycket korta, bestående af tvenne tydliga leder och en tredje outvecklad spetsled; den första leden är kort, rundad, den andra betydligt smalare, nästan äggrund.

Första thoracalsegmentet något smalare, men omkring hälften längre än det andra, bakåt bredare, framtill trubbigt afrundadt, sidorna rundade, ofvan bakom midten på tvären intryckt; det andra segmentet något smalare än det tredje, starkt

transverselt, i midten något kortare än på sidorna; det tredje lika kort, som det föregående.

Abdomen är sammansatt af 9 tydliga segment; de 6 första af samma bredd som sista thoracalsegmentet, bakåt obetydligt tilltagande i längd; 7:de och 8:de hvardera betydligt smalare än det föregående, men knappt kortare; 9:de mycket litet, ungefär 3 gånger smalare än det 8:de och dubbelt kortare än detta, i spetsen försedt med ett kort, koniskt, tydligt afsatt bihang Alla segmenten äro hvälfda såväl på bredden, som längden och släta. Trachealöppningarna otydliga, belägna straxt nedanom sidosuturen.

Benen äro ganska korta, hvart och ett försedt med en svartbrun, spetsig, föga böjd klo, hvilken är nästan hälften så lång, som den mot spetsen afsmalnande tibian och vid basen har en svag antydning till en tarsalled.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

En ny finsk art af Capsidslägtet Atractotomus,

beskrifven af

John Sahlberg.

(Medd. d. 4 Nov. 1882.)

Under håfvande bland *Eqvisetum sylvaticum, Spiraea ulmaria* och *Salix*-buskar i en sumpig granskog i närheten af Koivumäki i Jaakkimvaara socken i Ladoga Karelen den 19 Juli 1881 fann jag en Capsid, hvilken genom sitt från våra inhemska arter fremmande utseende genast ådrog sig min uppmärksamhet. Mina ifriga bemödanden att finna flera exemplar voro utan framgång och den kort derpå inträffade regnperioden, som utan afbrott sträckte sig till slutet af Augusti, hindrade vidare forskningar derefter. Då arten befunnits vara från alla kända skild, ber jag att för denna lemna följande beskrifning, hvilken thyvärr hänför sig endast till hannen.

Atractotomus morio n. sp.

Niger, nitidulus, tenuiter nigro-pubescens et pilis tenuibus brevibus faciliter divellendis parce obductus; antennis articulis duobus primis crassis, nigris, ultimis capillaribus, albidis; vertice obtuse marginato; hemielytris concoloribus, membrana fumata; pedibus nigris, tibiis piceis, nigro-spinulosis. Long. 4 m.m.

Mas: oblongus, antennarum articulo secundo extrorsum incrassato, segmento ultimo ventrali latitudine aeqvilongo, postice angustato, utrinqve subsinuato, longitudinaliter convexo, sed haud carinato.

Femina ignota.

Species magna et a congeneribus scandinavicis valde distincta, *A. femorali* Fieb. proxima, sed differre videtur tibiis membranaqve hemielytrorum obscuriore. — *Mas:* Oblongus, niger, satis nitidus, supra distincte et praesertim versus margines hemielytrorum dense et longius nigro-pubescens, pilis parvis, tenuibus, depressis, sqvamiformibus, argenteis, vel hinc inde aureo-nitentibus parce obductus. Caput inter antennas leviter productum, vertice ante marginem posticum leviter transversim impresso, piceo. Oculi magni, fortiter granulati, singulo superne inspecto quam intervallo parum angustiore. Rostrum tenue, apicem coxarum posticarum fere attingens, fusco-piceum, articulis 1—3 apice pallidioribus. Antennae articulis duobus primis nigris, minus tenuiter nigro-pubescentes, primo obconico, dorso seta tenui prope apicem armato, 2:o praecedenti qvadruplo longiore, crasso, apicem versus distincte incrassato, ultimis duobus albidis, capillaribus, breviusculis. Pronotum basi longitudine sua fere duplo latius, apicem versus fortiter angustatum, supra sublaeve, nitidum, lateribus prope apicem seta tenui armatis; callis disci fere obliteratis. Hemielytra nigra, nitida, membrana obscure fumata, venis fuscis, macula obsoletissima pallidiore ad apicem corii notata. Pedes longiusculi, nigri, tibiis tarsisqve obscure piceis, spinis nigris, breviusculis.

Habitat in Carelia ladogensi rarissime. Inter frutices ad rivulum in abiegno turfoso prope Koivumäki in paroecia Jaakkimvaara d. 19 Julii 1881 unicum specimen inveni. — M. U. F.

Anm. Icke utan tvekan har jag beskrifvit denna såsom en från *Atractotomus femoralis* Fieb. skild art. Då denne sistnämnda art, hvaraf endast honan torde vara känd, likväl af namngifvaren beskrifves såsom hafvande femora i spetsen, tibier och tarser smutsigt hvita samt membranen med ett hvitt streck framför cuneus-spetsen, hvilka hvardera karaktärer jemväl äro tydligt utmärkta på hans teckning, hvilken ingår i Reuters *Hemiptera gymnocerata Europae I, pl. V, f. 6,* och arten är beskrifven från Böhmen, har jag dock ansett det orätt att sammanföra dem.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

Neuraphes coronatus

en ny finsk Scydmaenid,

beskrifven af

John Sahlberg.

(Medd. d. 3 Febr. 1883.)

Neuraphes coronatus n. sp.

Oblongus, nigro-piceus, nitidus, parce pallide-pubescens, antennis pedibusqve rufis, elytris castaneis; capite postice deplanato, vertice basi medio acute dentato-producto, foveis frontalibus nullis, antennarum articulis penultimis transversis, prothorace subqvadrato, subtiliter punctato, plica media brevi, elytris subtiliter parcius punctatis. Long. $^3/_4$ lin.

Species dente cornus instar verticis insignis. — *N. elongatulo* M. et K. affinis, sed fronte haud foveolato plicaqve media prothoracis brevi distincta. Caput parvum, subtriangulare, tenuiter pubescens, postice deplanatum, foveolis juxta oculos nullis; vertice postice subreflexo, medio tuberculo dentiformi acuto armato; nigro-piceum, nitidum, laeve, ore ferrugineo. Antennae prothoracis basin attingentes, ferrugineae, tenuiter griseo-pubescentes, articulo primo subcylindrico, secundo oblongo vix longiore, tertio obconico, 4—6 rotundatis, parvis, 7—10 sensim latioribus et paullo brevioribus, 7:o longitudine haud, 10:o sesqvi latiore, ultimo ovato penultimo fere duplo longiore. Prothorax capite multo latior, sed coleopteris distincte angustior, subqvadratus, basi qvam apice paullo latior, lateribus parum rotundatis, antice compressus, basi truncatus, angulis posticis rectis, supra antice modice convexus,

postice subplanus, parce pubescens, dense subtilissime punctatus, piceus, nitidus, basi transversim impressus foveolisqve quattuor notatus, harum intermediis approximatis, carinula brevi separatis, lateralibus majoribus, longioribus. Elytra prothorace duplo et dimidio longiora, lateribus leviter dilatata, apice rotundata, convexiuscula, piceo-rufa, nitida, parce subtilissime punctulata, tenuiter pallide pubescentia, singulo basi bifoveolato. Pedes tenues, rufo-ferruginei, femoribus obsolete clavatis.

Sällsynt uti barrskogar i mellersta Finland; jag har funnit endast tvenne exemplar, det ena nära Pekkala i Ruovesi i Tavastland den 11 Juli 1874, det andra i Idensalmi i norra Savolaks den 17 Juli 1878. Exemplaren förvaras i Universitetets finska museum samt i min samling.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

Negastrius algidus

en ny högnordisk Elaterid,

beskrifven af

John Sahlberg.

(Medd. d. 7 April 1883.)

Negastrius algidus n. sp.

Elongatus, subdepressus, postice leviter dilatatus, aeneoniger, tenuissime flavo-pubescens, antennarum basi pedibusqve flavis, dense subtilissime punctatus; antennis tenuibus, articulo primo dilatato, apice obliqve truncato, 3:o 2:o dimidio longiore; prothorace longitudine parum latiore, postice constricto, lateribus rotundatis, angulis divaricatis, distincte carinatis; elytris dorso depressis, tenuiter striatis, striis, suturali excepta, punctulatis, interstitiis planis. Long. $1^3/_4$ lin.

Species statura depressa, postice leviter dilatata, antennis longis, prothorace parvo basi fortiter constricto a congeneribus mox distinguenda. *N. tenuicorni* Germ. proxima, sed differt statura latiore, minus convexa, elytrorum striis distinctis licet tenuibus et calcaribus tibiarum obsoletioribus; a *N. boreaphilo* Thoms. antennis longioribus, articulo secundo tertio multo breviore corporeqve majori mox diversa; a *N. fallaci* Mann. et *lucidulo* Mann. prothorace breviore, basi magis constricto, lateribus distincte rotundatis distinguenda. A *Crypnohypno arctica* Cand., qvi forte etiam ad hoc genus pertinet, differre videtur prothorace minore, fronte minus convexa, antennis basi pedibusqve totis lucide testaceis. — Caput prothorace fere duplo angustius, nutans, fronte antice semicirculariter rotundata, medio acutangulariter impressa, plumbeo-nigra, tenuissimo punctata. Palpi maxillares articulo ultimo apice obtuse truncato. Antennae longae, tenues, prothoracis basin longe superantes, piceae, articulis duobus basalibus lucide testaceis; articulo primo dilatato, longitudine parum angustiore, apice obliqve truncato, secundo tenui,

obconico, tertio hoc dimidio longiore, sed haud latiore, qvarto praecedenti aeqvilongo, sed distincte latiore, subtriangulari, 4—10 sensim nonnihil brevioribus. Prothorax medio coleopteris angustior, leviter transversus, apice emarginatus, angulis anticis productis, lateribus satis fortiter rotundatis, tenuiter marginatis, ante angulos posticos constrictus, angulis divaricatis acutis, carina distincta medium fere attingente instructis; disco convexus, plumbeo-niger, aeneo-micans, nitidus, pube brevissima et tenuissima parce obductus, dense subtilissime punctulatus, linea media laevi obseletissima antice tantum indicata. Scutellum breviter ovale. Elytra prothorace distincte latiora et plus qvam triplo longiora, pone medium subdilatata, apice conjunctim rotundata, dorso depressa, plumbeo- vel aeneo-nigra, nitida, brevissime et tenuissime flavo-pubescentia, tenuiter sed distincte striata, striis exterioribus distinctius, interioribus sensim obsoletius in fundo punctatis, punctis oblongis, suturali impunctata; striis 5—8 ad callum humeralem abbreviatis; interstitiis planis, omnium subtilissime dense punctulatis; epipleuris concoloribus. Corpus subtus nigrum, tenuiter pubescens, prosterni processu labiali brevi, antice late rotundato, calloso-marginato, sulcis prosternalibus ut in *N. tenuicorni* curvatis, utrinqve convergentibus, apice haud excavatis; episternis mesothoracis coxas intermedias haud attingentibus. Pedes lucide testacei, elongati, tenues, calcaribus tibiarum obsoletis.

Sällsynt i tundraområdet inom Ryska Lappmarken och nordvestra Sibirien. Trenne exemplar insamlades under stenar på en sandig och stenig bäckstrand i närheten af Ponoj (67°) den 21—24 Augusti 1880 af R. Envald samt 4 i närheten af byn Dudinka vid nedra Jenissei (69° 25′) den 3—4 Augusti 1876 af författaren, som anträffade den under småstenar nära flodstranden. Ett exemplar är äfven taget af bergskandidaten Münster på ett torrt sandigt ställe på Jotunfjellen i Norge omkr. 4500 fot öfver hafvet sommaren 1882. — Exemplaren förvaras i Universitetets finska museum, i herr Münsters samt i min egen samling.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

Arbetsplan för anställande af växtfenologiska observationer i Finland år 1883,

uppgjord af

J. P. Norrlin.

Sommaren 1882 upprättades af mig en arbetsplan för den vid Sodankylä polarstation för utförande af fenologiska iakttagelser anstälde observatören; närvarande arbetsplan, som uppgjorts i hufvudsaklig öfverensstämmelse med denna, är afsedd till ledning för de i enahanda syfte under innevarande år anstälde observatörerne vid de meteorologiska stationerna i Helsingfors, Vasa och Värtsilä. Kunde planen till dess hufvuddrag egna sig äfven för de enskilda personer, som välvilligt åtagit sig uppteckuande af fenologiska data, så skulle en önskvärd likformighet i saken ernås och afsigten med dess publikation vara vunnen.

För anställande af noggranna och utförliga iakttagelser öfver de periodiska företeelserna böra lämpliga arter såväl bland de vilda som de planterade och kultiverade växterna utväljas. Med afseende å valet bland de *vilda* växterna iakttages:

1). Att sådana arter för ändamålet användas, hvilka äga *vidsträckt utbredning,* äro *»konstanta»* och lätt igenkänliga, hvilkas utvecklingsfaser äro skarpt markerade och derigenom med större *säkerhet bestämbara.* Bland dylika växter äga de arter särskild vigt, hvilka i andra länder speciellt utgjort föremål för fenologiska iakttagelser. Af intresse

äro derjemte de former som för orten äro karakteristiska, om ock deras utbredning vore inskränkt.

2). Att de förnämsta, af organisation och varaktighet bestämda *kategorierna* af växter bli representerade, neml. trädslag, buskar, ris-, gräs och gräsartade, örtartade och örter och bland de sistnämnde en och fleråriga.

3). Att de särskilda hufvudståndorternas förnämsta karaktärsväxter likaledes bli representerade, sålunda växter från solöppna och skuggiga, torra och våta platser, m. m.

4). Att observationsserien kommer att omfatta jemväl växter, hvilkas lika faser, specielt blomning, infalla oliktidigt och fördela sig på hela vegetationsperioden, så att t. ex. arter, hvilkas blomning inträder på våren, för- och sensommaren, ingå i densamma.

En fullständig undersökning af de periodiska företeelserna skulle erfordra noggranna iakttagelser öfver alla fasers (såvidt de höra till fenologins område) begynnelse, successiva framskridande och afslutning. Dylika detaljerade undersökningar lämpa sig dock endast för specialister, som behandla färre antal arter. I närvarande fall torde det vara tillfyllestgörande om hos *löfträd* och *buskar bladknopparnes första ansvällande, bladutveckling, blomning, fruktmognad* och *löffällning* samt hos öfriga kategorier *blomning* och *fruktmognad* egnas tillbörlig uppmärksamhet samt antecknas till deras *början*, förnämsta *mellanstadium* och *afslutning*.

Bladknopparnes första ansvällande är i många fall lätt att konstatera; i följd af fjällens då inträdande rubbning till inbördes läge framträda vanligen ljusare färgade partier (ränder) på desamma; i andra fall öfverdrages knoppen af gummiartad saft. Då dylika kännetecken saknas, återstår endast att genom aktgifvande på storleken försöka bestämma ifrågavarande moment. — Utan svårighet låter sig *knoppsprickningen* determineras.

Bland de öfriga faserna plägar man vid utförligare undersökningar anteckna åtminstone 3 stadier, nemligen utom begynnelse och slutstadiet ännu ett (stundom flere) *mellan-*

stadier, samt vidare hvilken *utsträckning* desamma hos resp. arter hunnit (individuelt, sparsamt, allmänt, m. m.).

Mellanstadiernas närmare bestämning är emellertid förenad med stora svårigheter och blir vanligen mer eller mindre godtycklig; stadierna gestalta sig dessutom olika allt efter det utvecklingen försiggår liktidigt eller successivt, i hvilket afseende förff. betjenat sig af olika grunder för determinerandet af desamma. Så bestämmer Fritsch fruktmognaden i förra fallet på följ. sätt: 1) frukten börjar mogna, 2) frukten halfmogen, 3) frukten fullt mogen; i sednare fallet åter (vid successiv utveckling): 1) första frukten fullt mogen, 2) hälften af frukterna, och 3) alla frukter mogna.

För att i möjligaste mån undgå de fel, som äfven af en van observatör kunna begås vid bestämningen af stadierna, är det ofta nödigt att åtminstone för de vigtigaste växterna *utförligt* anteckna alla de märkbarare förändringarne i utvecklingen och på samma gång angifva den utsträckning desamma vunnit. Härigenom blir det äfven lätt för observatören att i tid uppdaga och fullständiggöra de observationer, som af en eller annan anledning blifvit försummade. Då det skulle leda till en nog stor och delvis onödig vidlyftighet att uppställa speciella reglor i detta afseende skall här nedan blott i korthet angifvas några hufvudstadier ss. exempel för att orientera observatören och åskådliggöra meningen af det anförda.

De vigtigaste momenten äro, såsom redan framhållits, begynnelsen och, åtminstone i flera fall, afslutningen af en fas. — Vid *löfspricknigen* iakttages: a) bladets första framträdande ur knoppen (i det närmaste sammanfallande med knoppspricknigen); b) bladskifvans första utbredande eller det s. k. mössöronstadiet, hvilket ofta hålles af fenologer för fasens begynnelse; c) då bladet nått sin fulla utbildning till storlek och konsistens. — Härvid, liksom för alla faser, uppmärksammas huruvida utvecklingen försiggår (hos individen) liktidigt eller successivt, om den hänför sig till någon enda, färre, flere, talrika individer (är individuel, spars., allm., rikl., m. m.) samt till en eller flere ståndorter.

Vid *blomningen:* a) *begynnelsen* då första blomman el-

ler blomstret (under normala förhållanden) är fullt utslagen samt märket och pollenkornen fullt utbildade; b) då den är mer eller mindre *allmän* med färre eller flere blommor utslagna (på en eller flere ståndorter); c) *full*, då största antalet blommor äro utslagna; d) *afslutad* (till största delen. helt och hållet; på en eller alla ståndorter).

Vid *fruktmognaden:* a) *begynnelsen* då första frukten är fullt mogen, d. v. s. fröna nått sin fulla utbildning, hvilket ofta är förenadt med stora svårigheter att närmare fixera. — Hos frukter som öppna sig inträder momentet kort före uppspringandet och fröspridningen; i andra fall vid den tidpunkt, då den karakteristiska vid mognaden inträdande färgförändringen, konsistensen m. m. nått sin fulla utbildning. — I några fall (bär o. dylika) kan det vara skäl att angifva äfven ett tidigare stadium (ss. halfmogen) samt att ej förblanda frukter och fruktställningar. Öfriga stadier b), c), såsom i föregående fall.

Vid *löffällningen:* a) början m. m. som i öfriga fall. Begynnelsen inträder då löfvet upphört att funktionera och i följd häraf affaller, men ej då detsamma under inflytande af stormar o. d. nedskakas. Kan lätt uppskattas i ungefärliga procenttal eller i bråkdelar ($^1/_{10}$, $^1/_5$, $^1/_2$, $^3/_4$). I sammanhang härmed kunna äfven färgförändringarne observeras. I Sverige bestämmes fasens början då $^1/_3$ af kronan gulnat.

Med anledning af de ofta nog betydande afvikelser, som i afseende å utvecklingen äga rum på skiljaktiga lokaler, är det af största vigt att växterna, såsom redan framhållits, observeras på *olikartade ståndorter* och att observationerna *särskildt* upptecknas för hvarje fall; härvid iakttages att faserna närmare och noggrannt bestämmas i främsta hand på den plats, växten normalt eller förnämligast bebor. För ändamålet är det lämpligt att observatören på förhand utväljer tjenliga lokaler, helst af större vidd, dem han närmare beskrifver till läge och egenskaper och sedermera regelbundet besö-

ker, utan att dock försumma öfriga platser som komma i hans väg eller annars lämpa sig för arbetena.

Olikheter i utvecklingen framkallas dessutom af andra speciela orsaker, dem det gäller att iakttaga och uppteckna. Så inträder t. ex. löfsprickningen något tidigare hos unga individer och telningar, likasom hos friska och kraftiga individer än hos äldre eller mindre kraftiga. Till följd af insolationen uppstå differenser på nord- och sydsidan hos träd med täta kronor, och dessa kunna under kyliga, klara dagar bli ej alldeles obetydliga.

Utom de specielt utvalda arterna är det skäl att så långt tiden medgifver jemväl uppteckna faserna, särskildt blomningens början, hos öfriga växter samt egna någon uppmärksamhet äfven åt de dagliga företeelserna hos någon art, ex. *Taraxacum officinale.*

Emedan de från utlandet meddelade fenologiska data till väsendtlig del basera sig på observationer gjorda i botaniska trädgårdar, vore det af behofvet påkalladt att dylika instundande sommar och äfven framdeles skulle samlas i Helsingfors botaniska trädgård och Kaisaniemi och detta så mycket hellre, som Finlands förnämsta meteorologiska observationer anställas alldeles i närheten. För flere växter äro jordmånsförhållandena temligen olämpliga i nämnda parker, men denna brist kunde afhjelpas, om äfven andra med träd och buskar planterade platser i staden skulle intagas inom observationsområdet. Huruvida observatören hinner utföra äfven dessa iakttagelser är tvifvelaktigt. Möjligen skulle ändamålet vinnas om någon annan person åtoge sig ifrågavarande göromål, i hvilket fall af hufvudobservatören, för åstadkommande af likformighet i observationerna, erfordrades att 2 à 3 gånger i veckan besöka nämnda anläggningar i staden.

Vidkommande *kulturväxterna*, så behöfver knapt påpekas att *sädesslagen (cerealierna)* i främsta rummet böra uppmärksammas. Utom de epoker och faser, som redan blifvit angifna, bör tiden för *sådd, groning* och *skörd* jemväl antecknas, och hos sädesslagen dessutom vipp- och axbildningen i deras olika stadier (axet ännu inneslutet i slidan, dess för-

sta, dess fulla framträdande derur). Till normalfält för undersökningen böra utväljas åkrar af något större vidd, rådande jordmåns- och lägeförhållanden, på hvilka sådden försiggått på öflig tid och med på orten produceradt utsäde, hvilket dessutom ej dit införts från främmande trakter, åtminstone ej under närmast föregående tidsperiod. I hvarje fall gäller det derför att göra sig noga underrättad om hvarifrån utsädet härstammar och någongång blir det äfven nödigt att förskaffa sig kännedom om dess närmare beskaffenhet. Så uppgifves att man i mellersta och nordliga delarne af landet ställvis afmejar den för utsäde afsedda grödan, medan den ännu är något grön, hvilket åter anses ha till påföljd att växtens utveckling sedermera påskyndas. Äfven bruknings-sättet kunde vara af intresse att anteckna, äfvensom produktens egenskaper (isynnerhet vigten).

I sammanhang med nu afhandlade iakttagelser öfver de särskilda arterna kunde tidtals också antecknas gången af vegetationens allmänna utveckling, så t. ex. de successiva förändringar fältbackarne, ängarne, skogarne, till grönska m. m. i stort taget undergå. Vidare snösmältningen, islossningen, tidpunkten då fältarbetena på våren börja, samt höbergningen.

Emedan den regelbundna utvecklingen i många fall hämmas eller rubbas genom störande yttre agentier, såsom störtregn, stark torka och framförallt froster, är det af vigt att observatören i hvarje dylikt fall upptecknar de omedelbara följderna af slika skadliga inflytelser.

Observatören bör vara försedd med tvenne böcker, nemligen en dagbok, deri iakttagelserna omedelbart upptecknas och en systematisk förteckning, i hvilken de resp. arternas utvecklingsfaser och stadier i ett sammanhang efter slutad exkursion införas. Denna sednare är nödvändig för att kunna kontrollera observationernas fullständighet och riktighet. I afseende å dessa må ännu upprepas, att uppmärksamheten i

främsta rummet bör egnas de vigtigaste växterna och faserna, samt att öfriga iakttagelser utföras så långt tid och tillfälle medgifva.

Det lämpligaste fältet för observatörens i Helsingfors verksamhet torde trakten kring Tölö erbjuda och derifrån bör han äfven utsträcka sina vandringar till hafskusten samt tidtals per jernväg göra kortare utflykter för anställande af komparativa undersökningar.

FÖRTECKNING
öfver växter som enligt ofvan anförda grunder blifvit utvalda till observationsföremål.

De särskilda arterna äro tryckta med olika typer (**feta**, *kursiva*, vanliga) allt efter växtens relativa betydelse i fenologiskt afseende; de minst vigtiga äro anförde inom parentes (). Af de med en asterisk (*) betecknade arterna ingå en del i de af Quetelet och Fritsch uppgjorda listorna på specialväxter för fenolog. observationer; en annan del åter äro upptagna i de svenska och finska listorna, eller ock bland det af Linsser bearbetade materialet.

Vilda växter.

(Anthoxanthum odoratum).
Calamagrostis sylvatica.
Phragmites communis.
Aira flexuosa.
A. caespitosa.
(Poa annua).
(Carex digitata).
C. limosa.
(Eriophorum alpinum).
E. vaginatum.
(Potamog. perfoliatus).
P. natans.
(Calla palustris).
Luzula pilosa.
Juncus filiformis.
Triglochin palustre.
* Alisma plantago.
* (Paris qvadrifolia).
Majanthemum bifolium.
* *Convallaria majalis.*
(Gagea minima).
* Platanthera bifolia.

* Orchis maculata.
Gymnadenia conopsea.
(Bidens tripartita).
* *Chrysanth. leucanthemum.*
* *Achillea millefolium.*
(Senecio vulgaris).
(Antennaria dioica).
* (Tanacetum vulgare).
Solidago virgaurea.
* *Tussilago farfara.*
Centaurea scabiosa.
C. phrygia.
C. jacea.
* C. cyanus.
Cirsium palustre.
C. heterophyllum.
Leontodon autumnalis.
* Taraxacum officinale.
* Succisa pratensis.
* Trichera arvensis.
* *Viburnum opulus.*
(Galium uliginosum).
G. boreale.
* *Lonicera xylosteum.*
* *Linnæa borealis.*
Campanula rotundifolia
* (C. persicifolia).
* (Thymus serpyllum).
* (Lamium album).
Prunella vulgaris.
(Galeopsis versicolor).
* Menyanthes trifoliata.
* *Fraxinus excelsior.*
* (Verbascum thapsus).
* (Scrophularia nodosa).
Rhinanthus major.
Rh. minor.
* (Solanum dulcamara).
Pedicularis palustris.
(Melampyrum pratense).
(M. sylvaticum).
Trientalis europæa.
* (Primula veris).
Cornus suecica.
Carum carvi.
Pimpinella saxifraga.
* *Acer platanoides.*
* Nuphar luteum.
* (Nymphæa »alba»).
* Ranunculus acris.
(R. auricomus f. typica).
* (R. ficaria).
(Myosurus).
* *Trollius europæus.*
* *Anemone nemorosa.*
* *A. hepatica.*
* *Caltha palustris.*
(Capsella } af årets utveckl.)
(Thlaspi }
Draba verna.
* **Tilia septentrionalis.**
Geranium sylvaticum.
* (G. pratense).
Oxalis acetosella.

(Hypericum qvadrangulum).
* (H. perforatum).
(Viola tricolor).
(— — arvensis).
* Parnassia palustris.
Drosera rotundifolia.
* Lychnis viscaria.
L. flos-cuculi.
Dianthus deltoides.
* *Ribes nigrum.*
* *R. rubrum.*
* R. alpinum.
* Rhamnus frangula.
Chrysosplen. alternifolium.
* Sedum telephium.
* S. acre.
Epilobium angustifolium.
(Hippuris vulgaris).
* *Pyrus malus.*
* **Sorbus aucuparia.**
* (Rosa canina).
* **Rubus idæus.**
R. saxatilis.
R. arcticus.
* **R. chamæmorus.**
* **Fragaria vesca.**
Comarum palustre.
Potentilla tormentilla.
(P. argentea).
Geum rivale.
* Spiræa ulmaria.
* **Prunus padus.**
* Orobus vernus.
(Vicia cracca).
* Trifolium pratense.
T. spadiceum.
Vaccinium uliginosum.
* **V. myrtillus.**
* **V. vitis-idæa.**
Oxycoccus palustris.
Arctostaphylos officinalis.
Andromeda polifolia.
A. calyculata.
* *Calluna vulgaris.*
* *Ledum palustre.*
Pyrola rotundifolia.
(P. chlorantha).
P. minor.
P. secunda.
(Empetrum nigrum).
* *Daphne mezereum.*
* Ulmus montana.
U. effusa.
Urtica urens och dioica.
* Quercus.
* *Corylus.*
* **Populus tremula.**
* Salix fragilis, S. pentandra.
S. caprea.
Betula verrucosa.
B. glutinosa.
B. nana.
* **Alnus incana.**
* **A. glutinosa.**

* *Pinus sylvestris.*
P. abies.
* Juniperus communis.

Odlade växter.

* **Sådesslagen** (till art och ras noggrannt bestämda)
* Colchicum autumnale.
* Crocus vernus.
* Galanthus nivalis.
* Narcissus poëticus.
* *Berberis vulgaris.*
* *Aesculus hippocastanum.*
* (Tilia vulgaris, T. grandifolia).
* *Linum usitatissimum.*
* Fagopyrum esculentum.
* Pyrus malus.
* P. communis.
* (Cratægus arter).
* (Prunus spinosa).
* (P. domestica).
* P. cerasus.
* *Syringa vulgaris.*
* (Digitalis purpurea).
* Sambucus racemosa.
* *Ribes grossularia.*
* Pisum sativum.
* (Vicia sativa).
* (Populus arter).
* Solanum tuberosum.
* (Lonicera tatarica).
* Pinus larix.

Dessutom de bland de vilda växterna upptagna arter, som tillika finnas odlade.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica 9: 1883.)

Symbolae ad Mycologiam Fennicam.

Auctore

P. A. Karsten.

XII.

(Societati exhibitum die 3 Februarii 1883.)

Caloporus expallescens Karst. (N. sp.)

Effusus, membranaceus, tenuis, adnatus, glaber, albus, siccatate sordide subfuscescente pallidus, ambitu similaris. Pori ceracei, angulati, medii vel majusculi, admodum curti, inaeqvales. Sporae sphaeroideae, diam. 3—5 mmm.

Ad lignum mucidum *Betulae,* in agro Mustialensi, m. Sept. 1867.

Var. *flavidulus* Karst. (N. var.)

Tenuissimus, ambitu arachnoideus. Pori majusculi, flavi.

Supra lignum carbonisatum prope Mustiala,m. Sept. 1868.

Hydnum raduloides Karst. (N. sp.)

Vage effusum, tenue, flocculoso-furfuraceum, adnatum, album, ambitu similare. Aculei conferti vel confertissimi, teretes, acuti, integri, fragiles, medii, subaeqvales, furfuracei seu pruinosi, saepe obliqvi, flavidi (sicci).

Ad lignum *Populi tremulae* vetustum in regione aboënsi, Merimasku, semel legimus.

Hydno fallaci vel *H. arguto* proximum; multum qvoqve cum *Radulo fagineo* Fr. communi habet.

Hydnum fagineum Fr.

Var. *betulinum* Karst. (N. var.)
Aculei acutati.
Ad lignum *Betulae* prope Mustiala, m. Sept. 1867.

Odontia terrestris Karst. (N. sp.)

Effusa, crustaceo-adnata, tenuissima, pallescens, ambitu primitus arachnoidea, dein similaris. Verrucae granulaeformes, obtusae, inaeqvales, rotundatae vel dentiformes, glabrae, exiguae. Sporae sphaeroideae. diam. 3—4 mmm.

Supra terram argillaceam nudam, m. Aug. 1866, prope Mustiala observavimus.

Xerocarpus laevissimus Karst. (N. sp.)

Longitudinaliter effusus, tenuissimus, adglutinatus, laevissimus, contiguus, aridus, glaber, subtus obsolete flocculosus, ochraceo-pallescens vel alutaceus. Sporae ignotae.

In ligno Betulae prope Kola Lapponiae rossicae, m. Julio 1861, legimus.

Externa facie *Corticium calceum* aemulans.

Tremella uliginosa Karst. (N. sp.)

Carnoso-subgelatinosa, libera, rotundata, difformis, tuberculata vel sinuosa, sicca collabens, aurantio-lutea, 2—5 mm. lata. Sporophora sphaeroidea vel late ellipsoidea, diam. 8—10 mmm. Hyphae parcae.

Locis uliginosis, supra corpora varia putrescentia, prope Mustiala, m. Julio 1869.

Mollisia ventosa Karst.
* *M. mediella* Karst. (N. subsp.)

Apothecia sparsa, sessilia, convexa, margine solito flexuosa, cinerea, sicca obscuriora, planiuscula, margine vulgo elevato, epithecio ochraceo vel fulvo-albo, latit. 1—2 mm. Asci cylindraceo-clavati, longit. 100—110 mmm., crassit. 6 mmm., obturaculo jodo caerulescente. Sporae fusoideo-bacil-

lares, plerumqve curvulae, guttulatae, longit. 16—24 mmm., crassit. 2—3 mmm. Paraphyses filiformes.

Ad culmos vetustos *Phragmitis communis* prope Vasa. Media qvasi inter *Mollisiam ventosam* et *M. ramealem* Karst.

Sporotrichum membranaceum Karst. (N. sp.)

Dilute roseum, ambitu saepe fibris albis, radiantibus fimbriatum, submembranaceum, tenue, e hyphis dense intertextis, articulatis, vage iteratoqve ramosis, aeqvalibus, procumbentibus, hyalinis (sub micr.) constitutum. Sporae (conidia?) in denticulorum apicibus acrogenae, ovoideae, longit. circiter 9 mmm., crassit. 6—7 mmm. Hyphae 3—4 mmm. crassae.

Supra corticem *Pini sylvestris*, in regione Mustialensi, m. Febr. 1882, unico loco sat copiose lectum.

Primo obtuitu pro *Lyomycete roseo* (Pers.) Karst. facile sumitur, sed ab hoc longe distat.

Septoria Sceptri Karst. (N. sp.)

Maculae nullae. Perithecia s. spermogonia, sparsa, mediocria vel minuta, e sphaeroideo lentiformia, demum solito (sicca) cupulato-depressa, epidermide tandem leniter rupta velata, astoma, atra. Spermatia simplicia, bacillari-fusoidea, falcata, sursum clavulata, hyalina, longit. 21—35 mmm., crassit. circiter 2 mmm., sterigmatibus brevissimis suffulta.

In caulibus langvidis *Sceptri carolini* in Suboviguba Lapponiae rossicae, m. Julio 1861.

A *Septoria caulicola* Sacc. Michelia, N. II, 1878, p. 192 proxima recedit spermogoniis demum collapsis spermatiisque minoribus. Contextus spermogonii bene evoluti cellulosus, fuligineus.

Mustiala, m. Nov. 1882.

(Meddel. af Societas pro Fauna et Flora Fennica, 9: 1883.)

Om tvenne former af slägtet Cirsium.

Af

J. P. Norrlin.

(*Anmäldt den 3 Februari 1883.*)

På en sluttande — afhällig, tätt tufvig, af en bäck genomfluten, mer eller mindre fuktig äng (s. k. aroniitty) öfverkom undertecknad sistlidne sommar ett par *Cirsium*-former, hvilka jag härhos får Sällskapet förevisa. — På denna äng förekommer riklig *Cirsium heterophyllum* jemte *C. palustre,* enstaka eller gruppvis. *C. heterophyllum* visar sig här såväl med helbräddade som med pardelade blad; den sednare formen är dock öfvervägande och uppträder i enstaka spridda exemplar eller kolonivis, hvars individer sinsemellan öfverenstämma, men ej sällan differera från andra genom lätt i ögonen fallande, af lokalen oberoende om ock obetydliga kännetecken, såsom bladens antal, riktning och färg, blomstrens antal, m. m. Bland dessa modifikationer af lägsta kategori anträffades på ett lågländt, fuktigt, af täta tufvor med riklig gräsväxt intaget ställe en form, som synes mig vara så utmärkt, att den förtjenar med särskildt namn upptagas och hvilken här nedan betecknats som *C. heterophyllum* var. *laciniosum.* Ifrån den vanliga formen skiljes den förnämligast derigenom att alla bladen, äfven de öfversta jemte skärmen, äro djupt pardelade och detta ej blott mot spetsen utan äfven utöfver bladets midt, ofta ända till närheten af basen, samt att flikarne äro längre och smalare, hvarjemte de nedra bladens bas är smalare och kortare. Hos den vanliga formen äro de öfversta bladen äfvensom skärmen helbräddade, hvarjemte flikigheten föga öfverskrider bladets midt. — Af öfriga, smärre differenser må ännu omnämnas: blekare stjelk, talrikare blad, af hvilka de öfre och mellersta äro vinkelrätt utstående med

något nedböjd spets samt ofvan matta och något spindelväfshåriga, vidare ett större antal blomster, med något smalare och mer spetsiga holkfjäll. — Denna form förekom på två närbelägna fläckar med inalles 7 individer och i närheten funnos, bland andra, storväxta, rikbladiga och rikblommiga exemplar af den vanliga, utan att dock någon omedelbar öfvergång till dem kunde uppdagas.

Ej långt från denna varietet anträffades på något högre belägen, frisk, tufvig mark den andra formen i ett enda exemplar, som vid första ögonkastet kännetecknade sig som en hybrid af *Cirsium palustre* och *C. heterophyllum*, i närheten af hvilka den växte. Såsom af nedan införda beskrifning framgår, står den till sina flesta kännetecken liksom äfven utseende alldeles midt emellan dessa arter, af hvilka den i några delar närmar sig något mer än den ena än den andra. — Om *C. palustre* påminna särskildt de hvita, ledade håren på mellersta och nedre delen af stjelken och på bladens ryggnerv, den klibbiga kölen på holkfjällen, de *nedlöpande* mellersta och nedra bladens form och i betydlig mån äfven riktningen samt formen af flikarne och afståndet mellan dem; om *C. heterophyllum* åter stjelkens färg och beklädnad upptill, bladens hvita undre sida, de öfre, föga eller alls icke nedlöpande bladens vidgade halftomfattande bas, och flikigheten hos några af de öfriga bladen, vidare holkarnes och holkfjällens form samt storlek (holken är något mindre än hos *C. heterophyllum*, men betydligt större än hos *C. palustre*). I ett afseende öfverskrider den till följd af lätt insedda orsaker sin mediära ställning, nemligen genom de bredare korta vingarne på mellersta delen af stjelken. —

På samma äng uppträda några enstaka exemplar af *C. palustre*, som afvika i så måtto att stjelken är svagare vingad, spinulæ på stjelken mjukare och blomskaften längre, men capitula färre; den synes vara en recederande form ifrån ifrågavarande hybrid till *C. palustre*, i hvilken densamma i det närmaste redan hunnit återgå.

Bastarder af ifrågavarande arter äro enl. Focke [1]) an-

[1]) W. O. Focke, Die Pflanzen-Mischlinge, sid. 205.

träffade i England, Östra Tyskland, Steiermark, Böhmen och Ryssland; vid S:t Petersburg skall Schmalhausen funnit en form af fullständigt intermediär beskaffenhet. — Uti H. M. F. förvaras exemplar från Asikkala af en form som sannoligt äfven utgör en produkt af *Cirs. heterophyllum (helenioides)* och *palustre*, men till utseende är högst afvikande från nu beskrifna och recederande till *C. heterophyllum*. Huruvida tolkningen af en af mig år 1876 tagen och som *Cirs. arvense* × *heterophyllum* betecknad bastard är hållbar, synes mig numera något osäkert, om ock några kännetecken tala för saken och emot kombinationen *C. palustri-heterophyllum*, hvarför jag skall försöka på ort och ställe instundande sommas ytterligare undersöka förhållandet.

Sedan år 1861 har jag öfverkommit fyra särskilda bastarder af *Cirsia*, utan att någon enda gång ha specielt efterslagit sådana. Att döma häraf torde de ej vara så sällsynta i Finland, som man hittills varit böjd antaga; och vore det fördenskull önskligt att våra herrar botanister ville egna dessa intressanta bildningar en större uppmärksamhet, än den som hittills kommit dem till del.

Cirsium heterophyllum var. *laciniosum*. A forma vulgari differens præcipue foliis numerosis, longioribus, omnibus antice vel fere usque ad basin profunde, acute pinnatipartitis, segmentis longioribus, angustioribus, summorum bractearumque linearibus (in forma vulgari bracteæ, si adsint, integræ), involucri squamis nonnihil angustioribus et magis acuminatis.

Caulis 7—9 decimet. altus, usque ad apicem foliosus, 6—9-cephalus, capitula racemose glomerulata, pedunculis brevibus (5—25 mm.), divergentibus, inferiora remota, solitaria, pedunculis longioribus, curvatis. Folia numerosa, inferiora in petiolum attenuata, patentia, media et superiora horizontalia, apice recurvata, supra leviter arachnoidea, haud nitida.

In Tavastia australi, Hollola ad Nygård, in prato humido dense cæspitoso prope rivulum 3 + 4 specimina mense Julii 1882 vidi [1]).

[1]) Mense Julii h. a. hanc formam pluribi in Savonia boreali (Iisalmi) et in Ostrob. Kajanenci observavi.

Cirsium heterophyllum × *palustre*. *Caulis* 9,5 decim. altus, sat dense foliatus (apicem vers. remotius), inferne pilosus, pilis brevibus, albidis, articulatis, superne arachnoideus vel subtomentellus, pedunculis brevibus (22—6 mm.), tomentosis. *Folia* elongata, spinuloso-marginata, supra glabra, subtus nervo articulato-piloso, profunde sinuato-pinnatipartita (summa integriora vel integra), pinnis horizontalibus—patentibus, lineari-lanceolatis, integris vel interdum bilobatis, inferiora 250 mm. long. et 70—80 mm. lata, basin vers. attenuata, in pagina inferiori arachnoidea—subtomentosa, ad medium decurrentia, alis angustis, media 130—200 mm. longa et 40—60 mm. lata, basi interdum subauriculata, subtus albido—niveo-tomentosa, ad medium vel brevius decurrentia, alis latiusculis, superiora sensim decrescentia, linearia, incisa—integra, basi latiora, auriculato-amplexicaulia, parum vel (summ.) vix decurrentia, subtus nivea. — *Capitula* 6, racemosa, involucris circ. 20 mm. altis, basi truncatis, squamis exterioribus oblongo-lanceolatis in spinulam brevissimam acuminatis, carinatis, carina angusta, atroviolacea, viscosa, interioribus elongatis, muticis. *Flores* colore *Cirs. heterophylli*, corollæ limbo tubum subæquante.

Tavastia, Hollola ad Nygård, in eodem prato ac prius unicum specimen inter parentes loco graminoso, cæspitoso, humidiusculo die 5 Julii 1882 legi.

Tillägg. Sistlidne sommar (1883) anträffades ofvan beskrifna varietet äfven på annat ställe i Hollola (vid Upila) samt flerstädes i norra Savolaks (Iisalmi) och Kajana (Österbotten). — På en fuktig äng vid Kutumäki gästgifveri i Suonenjoki socken öfverkoms jemväl 1 ex. af *Cirs. heterophyllum* × *palustre*, dock ej af fullt intermediär form, utan mer närmande sig *C. heterophyllum*.

(Medd. af Societas pro Fauna et Flora Fennica, 9: 1883.)

Corvus dauricus Pall. funnen i Finland.

Af

John Sahlberg.

(*Medd. d. 16 Maj 1883.*)

Det nog betydliga antal af fogelarter, hvilka tillfälligtvis blifvit ertappade inom vårt land, ehuru de hafva sin hemort i långt afiägsna trakter, har denna vår blifvit förökadt med en högst oväntad långväga gäst, nemligen den intressanta i östra Asien häckande *Corvus dauricus* Pall.

I början af innevarande Maj månad erhöll jag nemligen af lektor Gustaf Hedström mig tillsändt skinnet af ett vackert exemplar af denna fogel, hvilket några dagar förut skjöts i närheten af Nykarleby (63° 35') af seminaristen Weckman. Enligt meddelande af herr Hedström, hvilken ansåg fogeln vara antingen en ovanlig varietet eller ett yngre exemplar af den i denna del af Österbotten högst sällan observerade vanliga kajan, *Corvus monedula,* anträffades fogeln ensamt promenerande på ett fält invid staden och visade sig så föga skygg, att herr Weckman först sköt bom, utan att den flög upp.

Då denna österländska fogel, så vidt jag vet, aldrig förut blifvit anträffad i grannländerna eller ens inom Europas område och derför icke finnes omnämnd i våra faunistiska handböcker, torde några närmare upplysningar om densamma vara välkomna för vännerna af vår fogelfauna.

Den dauriska kajan upptäcktes först af Pallas och beskrefs i korthet i tredje delen af hans Resor samt sedan utförligare i *Zoographia Rosso-Asiatica I.* Enligt i sistnämnda arbete meddelade upplysningar förekommer den talrik i trak-

terna mellan Uda och Lena och i hela transbaikalska Daurien, der den stundom öfvervintrar, men vanligen till den kallare årstiden flyttar söder ut till Mongoliet och Kina. Derifrån återvänder den tidigt om våren och håller sig i början i stora flockar invid städer och byar, men sprider sig sedan i skogarne för att häcka. Här uppsöker honan gamla murkna och ihåliga trädstammar med trång mynning, fördjupar hålan med tillhjelp af sin näbb ofta ett par fot nedanom öppningen samt lägger dit i Maj månad, vanligen på ett underlag af kreaturs hår och ull, merendels 4 ägg. Dessa äro mer eller mindre ljust vackert grönaktiga, beströdda med gråbruna småfläckar, som stå tätare kring den tjockare ändan.

Fogeln öfverenstämmer i sätt och hållning med kajan samt har ett läte, som äfven liknar dennas, ehuru den, enligt Sabanejeff, sällan låter höra det och icke ens skriker, då man förstör dess bo. Enligt samma författare är den äfven mera rädd och försigtig samt bortflyger vid åsynen af menniskor.

Att arten i östra Sibirien ej har synnerligen stor utbredning framgår af senare resandes uppgifter.

Min fader, som till vårt museum inlemnat det der förvarade exemplaret, hvilket tjenat mig till jemförelse, berättar i sina handskrifna reseanteckningar, att han i trakten af Ochotsk och på resan derifrån till Jakutsk om hösten 1881 samt sedan under vintern i Irkutsk förgäfves sökte denna genom sin bjerta färg utmärkta fogel. Först, då han följande vår på resa söder ut låg sjuk i staden Verchne Udinsk, hade han fröjden att se Verchni Udinsk första exemplaret deraf den 31 Mars, då hans dräng skjöt ett exemplar i stadens närhet. Två veckor senare lyckades han sjelf fälla 3 ex. något sydligare samt såg den sedan under sin färd genom Burätstepperna i medlet af April i stora skaror sittande på vägarne tillsammans med *Corvus corone*. Likaså fann Dybowski den vara allmän vid Darasun i Daurien år 1867 [1]), samt anträffade den ännu längre åt öster i Staryi Tsuru-chaitui vid Argunfloden våren 1873 [2]).

---

[1]) **Dybowski** *und* **Parrex** *Journ. für Ornith. 1868, p. 332.*

[2]) **Taczanowski** *Journ. für Ornith. 1874, p. 335.*

L. von Schrenck, som är böjd att anse den för en ostlig geografisk varietet af kajan, säger[1]) att han under 2 års vistelse vid nedra Amur aldrig anträffade den vid mynningen af denna flod eller på ön Sachalin. Högre upp längs floden ofvan om Ussuris mynning såg han visserligen stora skaror af kajor, men kunde ej upptäcka, om de voro ungar af denna form, som ännu ej erhållit den karaktäristiska färgdrägten, eller om de voro vanliga kajor. Deremot säger G. Radde[2]), att han såg den första dauriska kaja redan 30 mil vester om Irkutsk samt sedan återfann den vid mellersta Amur, vid Irkutsk och östra delen af Sajanska bergen och v. Middendorff anför[3]), att den förekommer ännu vestligare ända vid Birjussa i Altais bergstrakt (114° ö. Ferro). Enligt uppgift af Sabanejeff[4]), skall han hafva skjutit den samt t. o. m. funnit den häckande så långt vesterut, som vid Kaslinska Ural (55° 40′ n. br., 78° ö. Ferro) och engång äfven skjutit den på den skoglösa Paudinska bergskammen (58° 40′ n. br., och 77° 30′ ö. Ferro), Finsch[5]) säger sig deremot förgäfves hafva sökt fogeln i sydvestra Sibirien. Häraf synes framgå, att denna fogel egentligen har sitt tillhåll i *höglandet* mellan 40°—55° n. br. och 115°—150° ö. Ferro. Dessutom är den enligt Schlegel anträffad talrik på halfön Corea och de bergiga Japanska öarne[6]).

Till slut meddelas en beskrifning på fogeln, hvilken på svenska kunde kallas *bergskajan* och på finska *vaara-naakka.*

Corvus dauricus Pall.

Corvus dauricus **Pallas** *Reis.* III, *append. 694, 8* (1776). — *Zoographia Rosso-Asiat. I, 387, 47.* — **Keiserl.** und **Blasius** *Wirbelth. Eur. XLV, 152 not.* — *Monedula dau-*

---

[1]) *Reisen und Forschungen im Amur-Lande; I, 2, p. 324.*
[2]) *Reisen im Süden von Ost-Sibirien, Band II, p. 208.*
[3]) *Sibirische Reise, II, p. 159.*
[4]) *Позвоночныя Средняго Урала, 62, 70.*
[5]) *Verh. Zool. Bot. Gesellsch. in Wien, 1879, 196.*
[6]) *Siebold Fauna Japonica, Aves p. 80.*

rica **Sieb.** *Faun. Japon., Aves, 80, tabb. 40* et *41.* — *Corvus monedula var. daurica* **Radde** *Reis. im Süden von Ost-Sibir. Band II, 207, 96.* — *Corvus monedula (partim)* **Schrenck** *Reis. und Forsch. im Amurlande, I, 2, 324, 70.* — *Corvus neglectus* **Schleg.** *Bijdr. Dierk. 1859, II, 16* (jun.). — *Lycos dauricus* **Taczanowski** *Bull. Soc. Zool. Franc. I (1876), 171, 176.*

Artm. Svart med blåaktig anstrykning; nacken, bröstet baktill och buken gråaktigt hvita.

Beskrifning på det finska exemplaret, hvilket synes vara en yngre fogel. Storleken och kroppformen öfverensstämmande med den hos vanliga kajan *(Corvus monedula)*. Näbb och ben svarta. Näsborrarna rundade, dolda under de tätt ställda, smala, styfva, framåt riktade fjädrarne, som betäcka basen af öfra näbbhalfvan. Borsten vid mungiporna rent svarta. Hufvan bredt svart med blåaktig metallglans; den svarta färgen på tinningar och örontrakt orenad af hvita fjäderspetsar. Tyglarne matt svarta. Strupen, framhalsen och frambröstet med en stor skarpt begränsad, nedtill afrundad, svart fläck med svag blåaktig metallglans. Nacken bredt gråhvit; det hvita på sidorna smalt sammanflytande med den gråhvita fjäderbeklädnaden, som betäcker hela bakre delen af bröstet jemte buken. Hela ryggen med skuldror och öfvergump svart med svag blåaktig anstrykning. Vingar och stjert vackert svarta med tydligare blåviolett metallglans. Vingpennorna 19; den första mycket kort, nående till spetsen af 10:te; den andra nående nästan till spetsen af 5:te; 3:dje längst, obetydligt längre än 4:de, hvilken är märkbart längre än 5:te; 6:te tydligt kortare än den andra, nående med sin spets ungefär till midten emellan den 7:des och 5:tes spets. Stjerten trubbigt afrundad, pennorna breda, de yttre utåt med något grönaktig metallglans. [1])

---

[1]) Den ost-europäiska varieteten af *Corvus monedula, var. collaris,* hvilken har endast en bred ring kring halsen mer eller mindre hvit, bör ej förvexlas med ifrågavarande art.

Längdmått.

	Det finska exemplaret (troligen en yngre fogel.)	Exemplaret från Daurien (sannolikt en äldre fogel.)
Näbben till pannsömmen . .	26 mill.	28 mill.
dess höjd vid basen . . .	12,5 ,,	14 ,,
dess bredd vid näsborrarne	9,2 ,,	10,6 ,,
vid basen	14,3 ,,	15,4 ,,
Vingen från vingleden . .	228 ,,	240 ,,
från spetsen af de primäre täckarne till spetsen .	78 ,,	92 ,,
Tarsen	38 ,,	44 ,,
Mellantån (mätt på ofvansid.)	22,2 ,,	24,6 ,,
dess klo	9,9 ,,	10,6 ,,
Uttån	14 ,,	15 ,,
dess klo	7,9 ,,	8,2 ,,
Intån	14,6 ,,	16,1 ,,
dess klo	9,1 ,,	10 ,,
Baktån	13,8 ,,	15,2 ,,
dess klo	13,6 ,,	14,5 ,,

Ungarne uppgifvas hafva en aldeles afvikande färgdrägt och mycket likna dem af vanliga kajan. Ett exemplar, som blifvit medfördt från Mongoliet af min fader och står i Universitetets museum under namn af *Corvus mongolicus* **F. Sahlb. in litt.** är troligen äfven en yngre fogel af samma art. Det öfverenstämmer fullkomligt till dimensioner med det finska exemplaret, men bär en aldeles olika färgdrägt. Färgen är nemligen brunsvart; nacken, tinningar, örontrakt och kinder med gråhvita fjäderspetsar; vingpennorna och alla större fjädrar äro i midten mörkare med en svag metallisk anstrykning. Exemplaret synes vara skjutet i slutet af Augusti. *Corvus dauricus var. β* **Pallas** hänför sig utan tvifvel till en fogel i ungefär samma drägt. *Corvus neglectus* **Schleg.** synes något afvika genom renare svart färg.

Meddelanden från Sällskapets förhandlingar.

Den 1 Oktober 1881.

Ordföranden herr Lindberg uppläste en skrifvelse från häradshöfding Waldemar Spoof, hvilken skrifvelse åtföljde några exemplar af den så kallade rudabborren, af honom inlemnade till samlingen ifrån Kuuslampi träsk i Rovaniemi socken, derifrån Sällskapet äfven förut erhållit samma fiskform. Uti denna skrifvelse lemnar hr Spoof närmare upplysning om beskaffenheten af nämnda träsk samt ifrågavarande fisks förekomst, dervid skildt framhållande den omständighet, att alla i samma vatten förekommande abborrar äro försedda med puckel på ryggen, samt en del dessutom med vridna stjertar, ehuru i närliggande sjöar sådana former icke blifvit anträffade icke ens i den med samma träsk medelst en bäck förenade Luoma sjö.

Herr Lindberg förevisade och inlemnade till finska fogelsamlingen en dununge af småfläckiga sumphönan *Gallinula porzana,* hvilken hans son Björn sistlidne sommar tagit i Lojo, samt omnämnde att han i samma socken hört näktergalen ända från sin ankomst till orten den 8 Juni nästan dagligen ända till den 22 i samma månad, då fågeln sista gången lät höra sin egentliga sång. Herr Lindberg meddelade vidare, att han uti Lojo socken flerstädes observerat *Nymphaea candida Caspary,* förekommande talrikt i Horma sjö, men annorstädes öfverhufvudtaget sällsynt, samt att han ingenstädes inom socknen funnit den rätta *N. alba L.*

Herr Reuter meddelade, att han uti ett potatisland vid Mongola i Lojo funnit den förut hos oss endast på Åland och i Åbo skärgård observerade *Lamium intermedium,* samt anmälde tvänne för vår fauna nya Hemiptera, neml. den nyli-

gen från mellersta Europas alper beskrifna *Trioza Cirsii Fr. Löw*, som var funnen i Torneå Lappmark af herr Palmén, och *Pediopsis Tiliae Germ.*, förut känd från mellersta och södra Sverige, hvilken han sjelf funnit på lind vid Katrinedal nära Åbo tillsammans med en annan sällsynt hemipterart *Orthops cervinus M. D.*, hvilkens förekomst inom Finland förut varit ganska osäker.

Herr Sahlberg förevisade exemplar af *Mimulus guttatus DeC.* från Jaakimvaara, der denna växt förekommer temligen ymnigt vid och i forsar i Vaarajoki å på en sträcka af omkring två verst.

Herr Elfving meddelade, att han funnit den sällsynta svampen *Boletus elegans Schumann* under lärkträd på Åland och anmärkte dervid, att denna art förut endast en gång blifvit funnen hos oss, nemligen vid Mustiala, der herr P. A. Karsten tagit den äfvenledes under lärkträd.

Herr A. Arrhenius förevisade tvenne för vår flora nya kärlväxter, hvilka han funnit på Åland. Den ena af dessa *Rubus corylifolius *nemoralis F. Aresch.* togs första gången redan år 1879 på Juddö i Föglö samt återfanns senaste sommar ymnig och särdeles vacker på en stenig strandbacke dersammastädes. Denna växt, som i Sverige är utbredd norrut ända upp till Uppland, är skild från *R. caesius* genom gröfre habitus, kantig stam, fastare och mera krökta taggar samt klaslik blomställning. Den andra arten, *Sedum rupestre L.*, upptäcktes sistlidne sommar vid Sviby i Jomala af herr Arrhenius och lyceisterne Rettig samt återfanns sedermera vid Mariehamn af hrr Elfving och Arrhenius. Arten, som i Sverige är utbredd från Skåne till Södermanland, Nerike och Vermland, står närmast *S. sexangulare*, men utmärker sig genom sin blågröna färg samt sina spetsiga blad, hvilkas bas är försedd med ett afrundadt sporrlikt bihang. Såsom anmärkningsvärda fynd, gjorda under senaste sommar på Åland, anmälde och förevisade herr Arrhenius dessutom *Eqvisetum variegatum Schleich.* tagen på Eckerö, förut hos oss icke anträffad sydligare än i Kuusamo och Ryska Karelen samt *Sorbus fennica × aucuparia = Sorbus aucuparia* Meinichii Lindeb.*,

hvaraf han observerat tvänne träd af omkr. 6 à 8 fots höjd vid Degerby.

Herr E. Hougberg framlade till påseende en samling anmärkningsvärdare fröväxter, hvilken han senaste sommar gjort i Neder-Torneå, och hvilken innehöll såväl nordliga arter, som hos oss icke förut blifvit funna så långt söderut, t. ex. *Pingvicula villosa*, som ock å andra sidan sydliga och östliga former, hvilkas förekomst i trakten var mer eller mindre oväntad ss. *Malaxis paludosa, Silene nutans, Gentiana campestris, Mulgedium sibiricum* o s. v. Vidare förevisade herr Hougberg och förärade till finska fogelsamlingen tvänne utmärkt vackra uppstoppade exemplar, hane och hona, af en för finska museum särdeles efterlängtad fogelart, som förut saknades, nemligen jagtfalken *Falco gyrfalco*, hvilka han anskaffat från Enontekis i Torneå Lappmark.

Herr N. Sundman förevisade ett exemplar af en för vår fauna ny flädermus, neml. den s. k. stora nattblackan, *Vesperugo noctula Schreber*, hvilket han senaste sommar erhållit på Mickelskär i Kyrkslätt och nu förärade till finska samlingen. Denna art, som är den största bland sina samslägtingar inom Skandinavien, har derstädes blifvit funnen på flera ställen emellan Skåne och Upland, men förekommer talrikare endast i förstnämnda landskap.

Herr W. Lindman förevisade en kulle ägg jemte en dunungc af *Tringa Temminckii*, hvilka han senaste sommar funnit vid Brahestad, den sydligaste ort inom landet, der denna småsnäppa hittills funnits häckande.

Herr Hj. Schulman förevisade tvänne exemplar af gröna sångaren, *Phyllopseuste sibilatrix*, hvilka han skjutit vid Tavastehus samt meddelade, att han dessutom observerat denna sångare i Hattula och Tuulois kapell.

Herr E. Warén meddelade, att sothönan, *Fulica atra*, hvilken förut hos oss blifvit observerad hufvudsakligast endast i landets sydligare delar, under senaste sommar den 20 Juli blifvit skjuten i Suonenjoki socken i norra Savolaks.

Den 29 Oktober 1881.

Ordföranden herr Reuter uppläste en reseberättelse, afgifven af herr R. Envald öfver en af honom med understöd af sällskapet företagen entomologisk resa inom Ryska Lappmarken sommaren 1880.

Herr Sahlberg förevisade tvänne för finska faunan nya Coleoptera, hvilka han funnit senaste sommar i Ladoga Karelen och hvilka voro af ett särskildt intresse, emedan de hvardera utgjorde representanter för hos oss förut icke observerade slägten. Den ena af dem, *Ancylophorus Wagenschieberi* Kiesw., som tillhörde Staphyliniderna och genom tydligt brutna antenner och bröstets byggnad väsendtligen afviker från *Quedius* och andra närstående genera, togs i flere exemplar på gungfly vid vattenranden af ett litet skogsträsk, Hepolampi i Meriä ödemark inom Jaakimvaara socken. I Skandinavien var denna art förut veterligen tagen blott på ett enda ställe i Skåne, samt för resten blott i Tyskland och Grekland. Den andra arten, *Triarthron Märkeli* Schmidt, som står närmast slägtet *Hydnobius* bland Anisothomiderna, men skiljer sig bland annat genom treledad antennklubba och en högst egendomlig byggnad af bakbenen hos hanen, togs i ett enda exemplar om aftonen medelst håf från gräset vid kanten af en gångstig i djup granskog i samma Meriä ödemark. Denna art, hittils ensam i sitt slägte, är en af Europas sällsyntaste skalbaggar och förut funnen blott i högst få exemplar i Sachsiska Schweiz och på ett par andra ställen i medlersta Europa.

Herr A. von Bonsdorff framlade ett exemplar af en för finska samlingen ny skalbagge, tillhörande Cerambycidernas grupp, *Pachyta marginata* Fabr., hvilket han senaste sommar funnit under ett sotigt trästycke i Salmis socken af Ladoga Karelen.

Herr Reuter förevisade rönnqvistar, af honom insamlade i Pargas socken och ytterst tätt besatta med en liten coccid, hvilken enligt uppgift af doktor Signoret i Paris stämde öfverens med *Chionaspis salicis* L., en art, hvilken

af Signoret i hans monografi öfver i fråga varande insektgrupp anföres såsom lefvande uteslutande på *Salix alba* och *viminalis;* någon art af detta slägte som skulle lefva på *Sorbus* var hittils ej känd. Flertalet af de företedda coccidederna voro genomborrade och ansåg föredragaren detta verkställts af larverna till *Chilocorus renipustulatus* Scriba, af hvilken Coccionellid tvänne gyttringar med toma pupphudar ännu qvarsutto på qvistarne.

Vidare framlade herr Reuter äfvenledes i Pargas socken i Augusti detta år funna missbildningar af *Cerastium triviale,* orsakade af larverna till en Psyllid, *Trioza Cerastii* Loew, och bestående deri att internodierna i hög grad förkortats, bladen tilltagit i bredd samt böjt sig båt- eller skålformigt samt blommorna tillbakahållits i sin utveckling, så att de antagit örtbladens färg och tillsammans med bladen bildade mer eller mindre omfångsrika hufvuden eller oregelbundna nystan, i hvilkas mellanrum larverna sitta, frambringande ett blåhvitt spinn. Arten beskrefs först år 1847 af H. Loew och hade icke blifvit återfunnen (derest nämligen med sin *Chermes Cerastii* Linné betecknar sagda art) i Skandinavien eller Finland förrän af fördragaren, som insamlat exemplar såväl i Åbotrakten som vid Stockholm.

Slutligen omnämnde herr Reuter att han af stationsinspektoren C. Appelgren i Hangö fått sig tillställde nu förevisade exemplar af en pupipar fluga, *Stenopteryx Hirundinis,* hvilka denne funnit dels på nyss döda fullvuxna svalor, dels på nästan flygfärdiga och ur boet nedfallna ungar till ett antal af 8—10 på hvarje, och hade herr Appelgren uttalat den förmodan att en sådan mängd af denna nog stora ohyra torde hafva varit orsaken till foglarnes död, en förmodan som förefaller ganska sannolik.

Herr E. Hougberg förevisade två arter af molluskslägtet *Helix,* af hvilken den ena, *H. arbustorum* L., senaste sommar insamlats af herr Lindman vid Brahestad, den nordligaste hittils kända lokal för arten inom vårt land; den andra, *H. fruticum* L., af föredragaren sjelf hittats i Kalkkimaa, en och en half mil i nordost från Torneå. I samma trakt hade dock

herr Mela redan år 1878 anträffat gamla skal af samma art, som i Sverige icke blifvit anmärkt nordligare än i Dalarne.

Vidare framlade herr Hougberg till påseende exemplar af ärtväxten *Astragalus arenarius* L., som ännu förekom ymnigt på den plats i närheten af staden Uleåborg, der den omkring år 1874 förut visat sig.

Den 3 December 1881.

Herr Sælan förevisade en för Finlands flora ny gräsart, *Calamagrostis gracilescens* Blytt, hvilken han senaste sommar funnit på Valamo i Ladoga, der den växte på en fuktig strand tillsammans med *C. stricta* och *lanceolata*. De af föredragaren insamlade exemplaren afveko likväl i vissa mindre väsendtliga hänseenden något från den ursprungligen under detta namn beskrifna formen, i det att skärmfjällets midt var utefter hela sin längd småborstigt samt att blomfjällets ryggborst utgick närmare fjällets bas (icke från dess midt) samt att blommans hår voro något längre än blomman. På grund af dessa afvikelser ansågs denna form böra uppställas såsom en särskild varietet *ladogensis Sæl.*

Herr Lindberg lemnade några nya bidrag till den Skandinaviska mossfloran. Såsom för norden nya anmäldes 4 arter:

1) Den rätta *Catharinea angustata* **Brid.** funnen på Sjaelland i Danmark af C. Jensen;

2) *Bryum oblongum* **Lindb.**, en ny art, upptäckt af föredragaren vid Fredriksberg, i närheten af Helsingfors, hvilken art, som var en bland de mest utmärkta inom slägtet, stod likasom midt emellan *Bryum argenteum* och *Marrati* samt utmärkte sig genom sina små nästan svarta runda frukter och få, stora, utstående, aflånga och trubbiga blad med nerv upphörande under spetsen;

3) *Ctenidium procerrimum* (**Mol.**) **Lindb.** funnen senaste sommar vid Kongsvold på Dovre af herr R. Hult, förut känd från mellersta Europas fjällar, men öfverallt hittills steril, och

4) *Fontinalis seriata* **Lindb.** en ny art upptäckt nära Avesta i Dalarne af apotekar Indebetou, hvilken dock hittills

funnit endast hanplantan. Sistnämnda art stod närmast *F. antipyretica,* men bildade öfvergången till den vidt skilda *F. dichelymoides* genom sina långa och smala, n. syllika, djupt rännlade blad, som äro lagda i tre särdeles tydliga rader.

Vidare meddelade herr Lindberg, att den förut inom den skandinaviska norden endast från trakten af Helsingfors kända lefvermossan *Scalia Hookeri* (**Lyell**) **B. Gr.**, under senaste sommar blifvit funnen äfven inom Sverige, nemligen vid Hessleholm i Skåne af provisor Persson samt att *Barbula icmadophila* **Schimp.** numera blifvit funnen med frukt i Opdalen i mellersta Norge af pastor Kaurin. — Dessutom omnämnde talaren, att dr Spruce i Journal of Botany 1880 ådagalagt att den art, som inom Europa blifvit kallad *Isopterygium elegans,* var skild från den rätta endast från vestkusten af N. Amerika kända och mycket omtvistade *Hypnum elegans* **Hook.**, och att äfven han sjelf numera genom granskning af original exemplar af denna senare funnit bekräftelse härpå, till följd hvaraf den europeiska arten bör kallas *Isopterygium Borreri* (**Spruce**) **Lindb.**, under hvilket artnamn den första gången är beskrifven från Pyreneerna. Likaledes hade dr Spruce visat, att *Plagiothecium succulentum* (**Wils.**) endast vore en monströs form af *Pl. sylvatici* hanplanta, analog med den herr Lindberg förut iakttagit hos honväxten af *Hypnum erythrorrhizon* (**Br. eur.**), utmärkt derigenom att hanorganen inom samma inflorescens gradvis hade öfvergått i honorgan.

Herr Wainio förevisade några anmärkningsvärda hybrider af slägtet Salix, hvilka han tagit i Östra Finland och som blifvit bestämda af docenten Lundström i Upsala. Af dessa voro 3 för floran nya, neml. *Salix cinerea* × *nigricans,* funnen i Nurmis, *S. nigricans* × *lapponum,* funnen i Kuusamo och *S. myrtoides Fr.* funnen, i Lieska. Den sistnämnda var dock nyligen funnen äfven af herr Arrhenius, den fjerde *S. myrtilloides* × *lapponum,* var redan känd från vårt område.

Vidare meddelade herr Wainio såsom bidrag till kännedom om våra lafvar, att *Physcia pterygoides* **Wainio,** hvilken först var tagen af herr Norrlin i Hollola, af honom blif-

vit funnen i Helsingfors och i Sibirien, samt att han nu återfunnit den af honom från Kajana beskrifna *Physcia parvula* med apothecier i Helsingfors samt tillkännagaf slutligen att han genom granskning af typexemplar funnit, det *Parmelia elegans var. tegularis* **Ach.** var identisk med *Physcia decipiens* **Arn.**, hvarför denna art, som äfven var funnen i Helsingfors, borde heta *Lecanora (Placodium) tegularis* (**Ach.**) **Wainio.**

Herr Arrhenius förevisade tvänne af honom funna för samlingen nya *Salix*-hybrider. Den ena af dessa *S. aurita* × *repens* **Wimm.** (= *ambigua* **Ehrh.**), hvilken mycket varierande förekommer på den skandinaviska halfön från Södra Sverige till Upland och Nerike samt i det sydliga och sydvestliga Norge (och hvilken äfven i Nymans Conspectus Florae Europae III anföres såsom förekommande i Finland, ehuru denna uppgift, som antagligen var hemtad ur Fries' Summa vegetabilium Scandinaviae, torde böra anses osäker och tvifvelaktig,) hade föredragaren funnit växande bland *S. aurita* och *repens* i ett par $1/2$—2 fot höga bestånd på en något fuktig äng vid Degerby på Åland sommaren 1881. Den andra *Salix aurita* × *rosmarinifolia*, hvilken veterligen icke förut blifvit funnen inom den skandinaviska florans område och hvilken eger tydliga och gemensamma karaktärer med såväl *S. aurita* som *rosmarinifolia* samt skiljer sig från den nära stående *S. ambigua* hufvudsakligen genom längre utdragna, undertill mer silkeshåriga blad, hade blifvit funnen redan sommaren 1879 i ett omkring 1 fot högt, sterilt individ växande i närheten af föräldrarne på en ljungbevuxen sluttning vid Dirfall nära Lofsdal i Pargas socken.

Herr Eriksson förevisade tvänne anmärkningsvärda former af fröväxter, som han tagit på Åland neml. *Helianthemum vulgare *petraeum* **Wg.**, ny för vår flora, samt *Lithospermum arvense* coerulescens* **DC.**

Herr Mela höll ett föredrag om Illerns och dess närmaste slägting Mänkens utbredning, särskildt inom Finland, samt framhöll deri, att den förstnämnda arten, hvilken nyligen blifvit till museum insänd från Impilaks socken af dok-

tor Backman, i sydöstligaste delen af landet ingalunda var så sällsynt som man förmodat. Särskildt hade föredragaren på senare tider erhållit tillförlitliga uppgifter om dess förekomst i Parikkala och Uguniemi.

Vidare meddelade herr Mela, att några personer i landsorten hörsammat Sällskapets uppmaning att tillvaratага och insända former af gråsiskan, *Fringilla linaria*. Sålunda hade bland exemplar sända af possessionaten Lindfors från Sulkava nära Nyslott icke mindre än tre former neml. *Fr. linaria sibirica, alnorum* och *Holboelli* återfunnits och bland exemplar från Tavastehus hade likaledes kunnat urskiljas trenne former neml. *Fr. linaria alnorum, Holboelli* och *brunnescens* och hoppades föredragaren, att detta exempel skulle följas äfven af ornitologer i öfriga delar af landet. Slutligen omnämnde herr Mela att justitierådman Svanljung i Vasa haft godheten att till museum insända ett mycket stort antal i närheten af denna stad tillvaratagna roffogelfötter, samt att bland dessa åter befunnit sig ett par tillhörande skrikörnen *Aqvila naevia*.

Herr Palmén redogjorde närmare för fyndet af en bardhval i Siikajoki i norra delen af Bottniska viken. Genom bref af lektor H. S. Zidbäck hade han nemligen fått underrättelse derom, att uti nämnda socken under förlidne sommar strandat en mindre bardhval, troligen hörande till den s. k. vikhvalen *Balaenoptera rostrata*, men att den tyvärr af traktens befolkning genast blifvit förstörd, till följd hvaraf endast några mindre barder och tvenne snäcklika ben (bulla ossea) kunnat på platsen tillvaratagas af lyceisten J. A. Sandman, hvilken först fått kännedom om fyndet och ännu samma dag inträffat vid strandningsplatsen. Då denna bardhval veterligen aldrig förr blifvit ertappad inom Östersjön och fyndet således var af stort intresse, hade föredragaren per telegraf anmodat herr Zidbäck att göra allt hvad han kunde för att på ort och ställe tillvarataga alla benrester af djuret samt söka inhemta närmare upplysningar om förloppet vid dess strandning. Denna begäran hade herr Zidbäck äfven

godhetsfullt efterkommit och af hans meddelanden framgick bland annat följande:

Redan två eller tre dagar före den 2 Juli hade några gossar under badandet hört hvalens stönande samt sett densamma spruta vatten och höja än främre, än bakre delen af kroppen. Uppskrämda häraf hade de begifvit sig hem och berättat om händelsen, utan att någon dock satte tro dertill. Äfven andra personer gjorde likväl dylika iakttagelser under samma dagar. Om morgonen den 2 Juli såg en på orten boende tingsskrifvare djuret ligga i dödsryckningarna uti viken innanför Tauvo f. d. holme icke långt från fasta landet. Straxt efter det döden inträffat, tog nämnde person djuret i besittning samt släpade det i land med tillhjelp af några karlar och ett par hästar, sedan kroppen huggits i tre stycken. Detta var en nödvändighet, ty enligt uppgift var djuret tre famnar långt och mätte i omkrets bakom hufvudet två famnar. Antagligen hade det omkommit till följd af qväfning under sina ansträngningar att komma bort från det grunda vattnet. Fyndets tillvaratagare hade genast på allt sätt försökt att tillgodogöra sig bytet. Späcket, utgörande omkring 30 lisp., hade ofördröjligen blifvit löshugget samt jemte fenorna försåldt till ett garfveri i Uleåborg. Köttet åter hade lemnats till pris åt nejdens fattiga, hvilka jemte köttstycken löshöggo sig benbitar till minne af vidundret. Äfven inelfvorna blefvo sönderskurna och underkastade en uppmärksam granskning, särdeles tarmarna, som genomsöktes af en äldre qvinna, hvilken i dem hoppades finna guld!

Sålunda förskingrades och förstördes resterna af djuret till stor bedröfvelse för alla vänner af Finlands fauna och skada för vårt zoologiska museum, hvilket sålunda gick miste om ett naturföremål, hvilket för detsamma hade haft ett ofantligt stort värde, om det af någon sakkunnig person blifvit tillvarataget. Då lektor Zidbäck anlände till orten den 7 November, kunde han derföre endast med möda rädda från undergång den illa tilltygade och ofullständiga hufvudskålen, ett stycke af öfverkäken, hela underkäken, det ena skulderbladet och hälften af det andra, flera ryggkotor, några refben och frag-

menter af andra ben samt längre och kortare räckor af barder, hvilka för närmare granskning skulle hitsändas.

Enligt beskrifningarna skall hvalen haft mycket spetsig öfverkäk, huden hade varit på ryggsidan svart med hvita fläckar och nedåt sidorna samt på buken hvit med någon skiftning åt rödt. Om bröstfenornas färg kunde ingen säker upplysning vinnas. Man ville dock erinra sig att de varit svarta, men i midten hvita; stjertfenan skall deremot hafva varit svart på ömse sidor.

Dessa uppgifter äfvensom den gulhvita färgen på de barder, som redan anländt, tyda på, att djuret verkligen varit ett yngre exemplar af *Balaenoptera, rostrata* en art, som regelbundet förekommer blott i Ishafvet och vid norska kusten och sällan blifvit observerad vid Englands och Frankrikes kuster samt enligt Lilljeborg veterligen endast tvänne gånger på senare tider strandat vid Kattegat, neml. i Bohusläns skärgård och i Kristiania fjorden.

Vidare lemnade herr Palmén några nya bidrag till Finlands fogelfauna, hvilka mest kommit honom till handa genom bref från särskilda ornitologer i landet. Sålunda hade lyceikollegan E. V. Selin i Björneborg meddelat, att han den 18 September observerat en flock af 15 à 20 st. *Limosa lapponica* och derur skjutit en, hvarjemte han en vecka senare erhöll ytterligare 6 exemplar af samma art och 4 af *Tringa canutus,* alla på hafsstranden invid Bredvik by af Björneborgs landsförsamling. Den 30 September tillsändes honom derifrån ännu 3 stycken *Limosa lapponica.* Den 3 Maj hade han i Björneborg observerat *Emberiza lapponica* och den 16 Oktober en *Garrulus infaustus,* hvilken art af andra personer iakttogs redan en vecka tidigare. Forstmästar Brander hade den 11 Juni observerat sidensvansar, deribland nyss flygvuxna ungar, uti Parkano socken samt den 13 en kull *Fringilla linaria* dersammastädes. Densamme meddelade derjemte tillägg till sin förut insända förteckning på fogelarter i trakten. Lektor Zidbäck hade insändt en *Podiceps minor,* hanne i vinterdrägt, skjuten den 6 November i Toppila sund vid Uleåborg, och lemnad honom af eleven Hildén.

Denna fågelart hade förut högst få gånger blifvit observerad inom vårt område. Vidare hade senaste vår i Maj månad en *Larus tridactylus,* gammal fogel, anträffats död på isen invid Helsingfors, i hvilken trakt arten förut veterligen blott en gång blifvit ertappad. Slutligen bad herr Palmén att få fästa uppmärksamheten vid Hökugglans ovanligt talrika förekommande denna höst i Helsingfors och närliggande trakter, hvilket bland annat framgick deraf, att nästan dagligen under November månad till zoologiska museum utbjudits exemplar deraf.

Herr Sahlberg föredrog om ett nytt slag af secundära könskaraktärer hos Dytisciderna, hvilket han iakttagit hos en liten *Hydroporus*-art, som han först upptäckt i ett enda exemplar vid floden Obi i vestra Sibirien och nu sistlidne sommar återfunnit i större mängd i en liten vattensamling i bottnen af en kitteldal uti gammal granskog i Meriä ödemark af Jaakimvaara socken i Ladoga Karelen. Ifrågavarande art, som han kallat *H. pectoralis* och hvaraf några exemplar förevisades, utmärkte sig nemligen derigenom, att hannen hade bakbröstets midtelfåra samt inre kanten af bakhöfter och trochantera besatta med en tät filt af korta silkesglänsande hår, hvilken sluter sig in till suturen mellan honans täckvingar.

Vidare anhöll herr Sahlberg att få beriktiga tydningen af tvänne närstående arter af samma insektslägte, neml. *Hydroporus granularis L.* och *H. bilineatus Sturm.* Uti ett arbete öfver Seinebassinens Coleoptera af herr L. Bedel, hvars början ingår i de senaste årgångarne af *Annales entomologiques de France,* och hvilket arbete i allmänhet vittnar om särdeles grundliga studier och i mer än ett afseende är lärorikt, förekommer nemligen uppgiften, att dessa begge förut såsom skilda species ansedda former tillhörde samma art, i det att *H. bilineatus* vore dess hane och *H. granularis* dess hona. Denna uppgift hade likväl förefallit föredragaren högst tvifvelaktig, dels emedan dessa tvänne ifrågavarande former betydligt afvika från hvarandra i afseende å kroppsform, då för öfrigt hos slägtet *Hydroporus,* likasom öfverhufvudtaget bland Dytisciderna kroppsgestalten visat sig hö-

geligen konstant, dels emedan inom vårt område hittills blifvit funnen endast *H. granularis* (således honan enligt Bedel), hvilken här är temligen allmän öfver en stor del af landet, men ingen enda *H. bilineatus* (d. ä. hanen enligt Bedel). I anledning häraf, samt, sedan herr Bedel ännu med kännedom om dessa anmärkningar i enskildt bref försäkrat, att vid Paris alla hanar äro af *H. bilineatus* och alla honor af *H. granularis*, hade föredragaren företagit en noggrann undersökning af förhandenvarande material samt dervid kommit till den slutsats, att dessa former äro väl skilda species, och att könen af hvardera kunna åtskiljas. Hanen af *granularis* hade nemligen framtarserna något bredare och kortare än honan samt deras klor något längre, tydligt krökta och ungefär af samma längd, men den ena nära midten försedd med en mycket otydlig trubbig tand, då samma kön af *H. bilineatus*, enligt undersökning af i Frankrike (troligen just i trakten af Paris) tagna exemplar, såsom författarne äfven förut uppgifvit, utmärker sig derigenom, att framklorna äro af mycket olika längd, i det den ena är mycket långt utdragen och nästan rak. För öfrigt varierade sistnämnda art betydligt i afseende å den ljusa teckningens utbredning och trodde föredragaren, att möjligen de mörkare formerna af denna inom Frankrike förut blifvit ansedda för *H. granularis L.*, under det den rätta arten af samma namn måhända alldeles icke förekommer vid Paris.

Herr Gösta Sundman förevisade teckningar, hvilka utgjorde förarbeten till ett tillämnadt planchverk öfver Finlands fiskar.

Herrar Mela och Palmén förevisade de af dem uppgjorda statistiska kartor öfver de vertebrerade djurens talrikhet och utbredning i Finland, hvilka blifvit exponerade och ådragit sig stor uppmärksamhet på geografiska kongressen i Venedig, äfvensom de utbredningstabeller öfver särskilda djurgrupper, på hvilka dessa kartor grunda sig samt redogjorde i korthet för den plan efter hvilken dessa kartor voro uppgjorda. Härvid hade landet, och likaså vattendragen, indelats i ett antal territorier, och artfreqvensen af de särskilda

djurgrupperna inom dem angifvits med olika streckning hvarjemte på skilda rektangelformiga figurer för hvart och ett af dessa territorier på ett särdeles öfversigtligt sätt jemte artantalet medelst olika färger framställts åtskilliga för saken vigtiga förhållanden. Sålunda förtydligades huru många af de inom territoriet förekommande arter äro högnordiska, huru många sydfinska samt huru många hafva utbredning öfver hela landet äfvensom bland fåglarne, huru många inom de skilda territorierna äro häckande, flyttfåglar eller tillfälliga gäster, samt bland fiskarne huru många äro sötvattensformer, huru många hafsformer o. s. v.

Den 4 Februari 1882.

Herr Lindberg förevisade ett exemplar af en nattfjäril, *Agrotis plecta* L., hvilket den 27 Januari fanns lefvande i föreläsningssalen i Botaniska trädgården, dit den troligen influgit genom fönstret, som kort förut en längre stund stått öppet.

Herr Reuter redogjorde för en af honom den 15 Januari gjord exkursion till en öfversvämmad och tillfrusen äng i Kyrkslätt. Genom den blida väderleken (+ 2°) hade de insekter, hvilka under öfversvämningen räddat sig upp till tufspetsarne, som här och der stodo upp öfver isen, lockats fram ur sin vinterdvala och uppkrupit på grässtråen till ett så stort antal, att stundom på en areal af 6 qvadrattum ända till 3 à 400 individer, mest *Staphylinider*, *Podurider* och små spindlar, kunde räknas. Herr Reuter utlofvade en utförligare notis härom för »Meddelandena» samt en förteckning öfver de rätt talrika observerade arterna, bland hvilka särskildt nämndes *Boreaphilus Henningianus* och en *Degeeria*, *D. viridis*, som ännu icke anmälts såsom finsk eller svensk, men af föredragaren flere gånger funnits på sanka lokaler och vid stränder såväl i södra Finland som på Dalarö nära Stockholm.

Herr Sahlberg föredrog och förevisade tvänne skalbaggar *Hapalus bimaculatus* L. och *Clytus pantherinus* Sav., hvilka först beskrifvits från Finland, men sedan under en lång tid förgäfves blifvit hos oss eftersökta, ända tills de nu nyligen återfunnits i södra Savolaks af studeranden K. Ehnberg, hvilken

äfven förärat exemplaren till universitetets finska samling. Särskildt uppehöll föredragaren sig vid den förra af dessa arter, *Hapalus bimaculatus* L., hvilken först anträffades af Uddman i den så kallade skansskogen nära Åbo och beskrefs af honom i en år 1753 utkommen disputation samt äfven af Linné och De Geer anföres såsom funnen i Upland, men, då den icke på nära $1^1/_2$ sekel blifvit återfunnen, utmönstrats från Skandinaviens fauna. Med ledning af de uppgifter herr Ehnberg lemnat om sitt fynd invid staden St. Michel, samt hvad om denna arts förekomst i andra länder kunnat inhemtas, hade föredragaren kommit till den åsigt, att ifrågavarande skalbagge såsom larv lefver hos en biartad insekt *Colletes cunicularius* L., hvilken kolonivis, men icke i gemensamma samhällen, bygger sig bon i jorden på sandig mark. I likhet med slägtet *Meloë* genomgår den dubbelförvandling eller s. k. hypermetamorphos. En utförligare notis härom inlemnades till införande i sällskapets »Meddelanden». — *Clytus pantherinus* åter, som först fanns invid Uleåborg för flera decennier sedan, togs sommaren 1881 på Sikasalo i Taipalsaari socken.

Herr Hällström förevisade trenne ovanligt bildade fogelägg. Tvenne af dessa voro funna i trastbon i närheten af Gamla Karleby af föredragaren sjelf, som ansåg det ena vara ett dubbelskaligt, det andra ett dvergägg af samma fogelart *Turdus pilaris;* det tredje, som var ett ovanligt långsträckt ägg af bergfinken *Fringilla montifringilla,* var funnet af baron Hjerta i Lappmarken.

Herr Reuter anförde såsom bidrag till den af herr Sahlberg från Kuusamo beskrifna sällsynta Hemipterarten *Pachycoleus rufescens'* geografiska utbredning, att han nyss sett ett exemplar af denna art, taget i Eberswalde i Tyskland och tillhörande Berliner Universitetets museum. Vidare omnämnde föredragaren, att han vid förnyad undersökning af universitetets finska hemiptersamling funnit, att antalet af våra såsom finska anförda *Hemiptera gymnocerata* borde förminskas med tre species, i det *Teratocoris hyperboreus* **J. Sahlb.** icke vore specifikt skild från *T. viridis* **D. et Sc.**, hvilket äfven den förra artens namngifvare förut uttalat såsom en förmo-

dan, samt att *Berytus cognatus* **Fieb.** var den långvingade formen af *B. minor* **H. Sch.**, och *Salda lapponica* **J. Sahlb.** en kortvingad form af *S. saltatoria* **L.** I sammanhang härmed omnämnde föredragaren, att den art, som hos oss blifvit kallad *Ischnocoris hemipterus* icke var den af Schilling först under detta namn beskrifna art, hvilken förekommer i sydligare delen af Europa, utan borde heta *I. angustulus* **Bohem.** under hvilket artnamn den nordiska arten först är beskrifven. Till sistnämnda species hörde såsom synonym *I. intermedius* **Horv.**

Vidare förevisade herr Reuter några af herr stationsinspektorn C. Appelberg i Hangö efter senaste storm i december tillvaratagna fiskar, bland hvilka framhölls den sällsynta *Ammodytes lancea*, som på svenska blifvit kallad blåtobis.

Slutligen uppmanade herr Reuter herrar ornitologer, att under vintern skjuta korsnäbbar och undersöka deras kräfvor och magar, för att utröna huruvida dessa foglar, såsom i ett gammalt arbete af Koelreuter, i *Acta Academiae Theodoro-Palatinae* 1755, uppgifves, under vintern i våra barrskogar lifnära sig till väsentlig del icke af granfrön, utan af en mellan kottefjällen öfvervintrande hemipter *Gastrodes abietis* **L.**

Herr Palmén tillkännagaf, att eleven Björn Lindberg i Helsingfors och inom dess närmaste omgifningar under vintern skjutit åtskilliga exemplar af *Linaria sibirica*.

Den 4 Mars 1882.

Herr Sahlberg förevisade några exemplar af det nyligen af C. G. Thomson beskrifna nordiska tapetserarebiet *Megachile curvicrus* jemte dess bo, hvilka han senaste sommar funnit i Jaakimvaara socken. Boet hade anträffats i en upprätt stående björkstubbe invid kanten af ett åkerfält och utgjordes af långa, smala, cylindriska i det inre af veden ingräfda gångar, i hvilka kokonger, förfärdigade af björklöf och liknande dem af *Megachile Willoughbyella,* voro radade tätt efter hvarandra. I sammanhang härmed redogjorde föredragaren för de öfriga hos oss förekommande *Megachile*-arternas byggnadssätt, så vidt de hittills voro kända.

Herr Eriksson meddelade, att han genom folkskoleläraren

J. P. Solstrand fått kännedom om förekomsten af tvänne fröväxter, hvilka hittills icke blifvit anmälda såsom förekommande i Finland. Af den ena, *Berberis vulgaris,* förekom en mycket stor buske, som ansågs vara minst 50 à 60 år gammal, på en holme benämnd Söderholmen i Brändö i Åländska skärgården. Bären af denna buske, hvilken i trakten var känd under namn af Risbärsbusken, hade af innevånarne på orten en längre tid begagnats för medicinska ändamål. Den andra arten, som fått benämningen Kryddpors, växte i samma kapell på en enda liten utskärsklippa, hvilken ofta besöktes för plockande af denna för sin starka vällukt kända ört och deraf erhållit namnet Porsskär. Enligt föredragarens åsigt kunde den ifrågavarande växten icke vara någon annan än *Artemisia maritima,* hvilken art inom Sverige icke anträffats nordligare än vid kusten af Småland, på Öland och på Gotland. Herr Eriksson hoppades att i höst kunna till finska museum inlemna exemplar af hvardera af dessa växter.

Herr A. von Bonsdorff inlemnade en förteckning öfver konserverade foglar, hvilka han medfört från sin resa i Ladoga Karelen och hvilka nästan alla voro skjutna på några holmar i Ladoga inom Salmis socken under våren. De anmärkningsvärdaste bland dessa voro *Sylvia sibilatrix, S. schoenobaenus, Accentor modularis, Anthus cervinus, Emberiza lapponica, Totanus fuscus* och *Fuligula glacialis.*

Den 4 April 1882.

Herr Enwald hade inlemnat en berättelse öfver en af honom med understöd af sällskapet företagen entomologisk forskningsresa i norra delen af finska Karelen sommaren 1881. Af denna berättelse, hvilken af ordföranden upplästes, framgick att herr Enwald afrest från Kuopio den 30 Maj samt börjat sina insamlingar i Joensuu, samt sedan uppehållit sig längre eller kortare tider i Eno, vid Höytiäinens stränder, i Pielis och Nurmis socknar samt äfven gjort en kortare utflygt till Sotkamo och Kajana och dervid bl. a. besökt toppen af Vuokatti. Då de insamlade insekterna ännu icke hunnit blifva bestämda, kunde någon utförligare redogörelse

häröfver icke lemnas, hvarför endast några enskilda anmärkningsvärdare fynd omnämndes. Bland dessa förtjena särskildt framhållas *Scotodes annulatus* från Joensuu, *Anchomenus consimilis* och *Graphoderes verrucifer* (den senare i stor mängd) från Nurmis samt *Calathus melanocephalus* var. *nubigena* från Vuokatti.

Herr Lindberg meddelade, att den förut inom Skandinavien endast såsom steril anträffade *Thyidium delicatulum (L., Hedw.)* nu blifvit funnen äfven med frukt vid Hessleholm i Skåne af provisor J. Persson.

Herr Reuter förevisade de 12 första häftena af E. Andrés arbete *Species des Hyménoptères d'Europe et d'Algérie*, behandlande växtsteklarnes och början af myrornas naturalhistoria, samt meddelade några uppgifter berörande Finlands fauna från nämnda arbete. Bland de 95 arter Tenthrediner från sydvestra Finland, föredragaren sändt till herr André för dennes arbete, voro flere icke upptagna i Thomsons *Skandinaviens Hymenoptera* och bland dessa voro tre förut helt och hållet obeskrifna, nemligen: *Nematus fennicus* **André** från Åbo, *Dolerus fennicus* **André** och *Phylloecus eburneus* **André** från Pargas, de öfriga deremot kända äfven från andra delar af Europa.

Vidare redogjorde herr Reuter för sina undersökningar öfver de europeiska *Anthocoris*-arterna, framhållande nya karaktärer för desamma, hemtade från membran-nervernas styrka och direktion samt från utsträckningen af den fernissartade glansen på hemielytra, belysande dessa med af honom gjorda teckningar och exemplar af de omtalade arterna, för hvilkas nomenklatur föredragaren särskildt redogjorde. Enligt hans åsigt borde sålunda *A. nemorum* **L.** benämnas *sylvestris* **L., Fabr.** och *A. pratensis* **Hahn** kallas *A. gallarum Ulmi* **De Geer** (enligt typexemplar). Under namn af *nemoralis* **Fabr.** eller ock *austriacus* **Fabr.**, hvilka båda vore synonyma, voro två arter sammanblandade, af hvilka den hos oss förekommande af föredragaren särskildes under namn af *A. confusus* och igenkändes derpå att cuneus endast utåt och längs nerven var fernissad samt genom membranens nerver, af hvilka de

inre voro betydligt svagare. En närmare redogörelse för dessa arter lemnades till Meddelandena under rubrik *Några ord om de europeiska arterna af slägtet Anthocoris* **Fall., Fieb.**

Herr Sahlberg förevisade trenne för vår fauna nya Phryganeider, neml. 1. *Limnophilus diphyes* **Mc Lachl.**, förut känd endast från tundra området i norra Sibirien, der den blifvit upptäckt af föredragaren år 1876, nu funnen i flera exemplar på ett björkkärr i Vaara ödemark i Jaakkimvaara socken, 2. *Stenophylax dubius* **Steph.**, förut funnen i enstaka exemplar vid London, Moskva och Berlin, nu af föredragaren åter funnen i Teisko nära Näsijärvi samt 3. *Philopotamus montanus* **Donov.**, förut känd från bergstrakter i såväl norra som mellersta Europa, nu anträffad ganska talrik vid forsande åar i Jaakkimvaara socken. I sammanhang härmed meddelade herr Sahlberg att han funnit den för våra samlingar nya *Apatania stigmatella* **Zett.**, hvilken uppgifves vara funnen i Muonioniska af Zetterstedt, i stor mängd på klippor och skär i Ladoga i början af September månad.

Herr Sælan fästade uppmärksamheten vid den ytterst sällsynta förekomsten af honplantan utaf *Hydrocharis morsus ranae* inom Finland, i det han endast en enda gång funnit den och detta i ett enda exemplar, nemligen sistlidna sommar på Valamo, der arten förekom i stor ymnighet och äfven en mängd hanplantor sågos, och önskade få veta om andra botanister i landet funnit den oftare. I anledning häraf meddelade hr Lindberg att han vid studiet af ifrågavarande växt kommit till den åsigt att den vore monoik, ehuru han- och honblommorna äro fästade på skilda grenar och växten är så skör, att det är ytterst svårt att få växten i hela exemplar. Dessutom hade han anmärkt att på Drottningholm nära Stockholm hanblommorna förekommit vida sällsyntare än honblommorna, åtminstone det år han observerat dem derstädes, samt ansåg att möjligen sommarens beskaffenhet härpå kunde utöfva inflytande. På samma sätt hade han t. ex. observerat att ett honträd af lönnen efter magra somrar slagit om till hanträd.

Årsmötet den 13 Maj 1882.

Årsmötet öppnades af ordföranden herr Lindberg med en berättelse öfver sällskapets verksamhet under det förflutna året, hvilken var af följande lydelse:

»Icke utan en viss stolthet kunna vi se tillbaka på det nu förflutna året, som bär en trogen prägel af det lif och det arbete som råder inom vårt samfund, genom att derunder offentliggjorts ej mindre än tre nya häften (6—8) af våra *Meddelanden*, hvarjemte, om ock icke i alldeles fullkomligt skick, öfverlemnats åt allmänheten det 8:de häftet af sällskapets *Notiser*, som under så många år förgäfves väntat på sin afslutning. Men, om äfven icke en viss grupp af sporväxter, nemligen mossorna, finnes i detta häfte representerad, torde likväl, i det hela taget, ej förlusten vara så synnerligt stor, emedan sagda afdelning ännu blifvit så litet undersökt inom ryska Lappmarken att, derest det för närvarande kända blifvit deri meddeladt, dock vårt vetande föga skulle vidgats. Ännu återstå nemligen derstädes så vidsträckta trakter för undersökning af den erfarne mosskännaren, att skäl vore att under någon af de närmaste åren ditsända lämplig person för att ifylla åtminstone de största mest gapande luckorna och skaffa oss en mera helgjuten bild af mossornas utbredning på Kola halfön.

Sedan sista årsmötet hafva till publikation i *Akterna* inlemnats: af herr Fr. Elfving *Anteckningar om finska Desmidiaceer*; af hr P. A. Karsten *Hymenomycetes fennici enumerati*; af herr S. O. Lindberg *Monographia praecursoria Peltolepidis, Sauteriae et Cleveae* och *Sandea et Myriorrhynchus nova Hepaticarum genera*, afhandlingar som äro tryckta, ehuru de långt ifrån ensamma fylla en ny volym af denna serie af sällskapets skrifter, som är afsedd för det naturvetenskapliga publikum äfven utom vårt land. Derjemte hafva för *Meddelandena* influtit från herr O. Collin, *Anteckningar till Tavastehustraktens fogelfauna*; herr Kiljander, *Bidrag till kännedom om Finlands Neuroptera planipennia*; herr O. M. Reuter, *Entomologiska exkursioner under Januari 1882*;

herr Sælan, *Hieracium pilipes n. sp.*; herr Hj. Schulman, *Ornitologiska iakttagelser under en resa i östra Karelen 1880;* herr G. Sundman, *Anteckningar om Näktergalens ankomst till den under Helsingfors underlydande holmen Sumparn i norra hamnen 1872—1880;* herr Edv. Wainio, *Observations sur les périodes de végétation des phanérogames dans le nord de la Finlande.* Slutligen har herr R. Enwald afgifvit tvänne reseberättelser, den ena rörande entomologiska insamlingar och iakttagelser i ryska Lappmarken sommaren 1880, den andra om likartade rön i norra delen af Karelen 1881.

Resenunderstöd för den instundande sommaren har till ett sammalagdt belopp af 1050 mark tilldelats tvänne unga insektforskare, nemligen 800 mk åt herr R. Enwald för insamling hufvudsakligen af Coleoptera, Hemiptera och Neuroptera inom östra delen af finska Lappmarken, företrädesvis inom Kuolajärvi och Sodankylä socknar, samt 250 mk åt herr K. Ehnberg för inhöstande särskildt af Coleoptera och Lepidoptera inom Kuhmois och Padasjoki socknar i nejderna kring Päijäne sjö. Då under de 3 sistförflutna åren icke några inhemska naturforskare anmält sig hugade att verkställa den undersökning af hafsfaunan och hafsfloran inom Kimito och angränsande skärgårdar, för hvilken baron E. Hisinger donerat 500 mk, har sällskapet bifallit till gifvarens förslag, att sagda understöd, af honom senare ökadt med 100 mk, må tilldelas tvenne unga svenskar, af hvilka dock hittills blott botanisten blifvit bestämd, nämligen kandidat Harald Strömfelt, zoologens tillsättande deremot ännu är beroende af professor Lilljeborgs i Upsala förslag.

Under ordinarie amanuensens vid botaniska museum herr Elfvings vistelse i utlandet har tjenstförrättande amanuensen herr A. Arrhenius fått uppdraget att derjemte vara sällskapets botaniska intendent.

Månadssammankomsterna hafva varit besökta af ungefär samma antal medlemmar som förut, dock synas föredragen, som hållits dervid, belöpa sig till en högre siffra samt böra fördelas på flera föredragare än förut. Så hafva vetenskapliga meddelanden af större eller mindre intresse mundt-

ligen gjorts af hrr *A. Arrhenius, E. Bergroth, A. von Bonsdorff, Fr. Elfving, Eriksson, Hougberg, Hällström, Lindberg, Lindman, Mela, Palmén, Reuter, Saelan, Sahlberg, Gösta* och *Nikolai Sundman, Wainio* och *Warén*.

Till utländska medlemmar af Societas pro Fauna et Flora fennica hafva under årets lopp inkallats: professoren *G. O. Sars* och stipendiaten *R. Collet*, begge i Christiania, pastoren *H. D. J. Wallengren* i Farhult i Skåne, lektorerne *S. Almqvist* i Stockholm och *H. W. Arnell* i Jönköping samt docenten *Hj. Théel* i Upsala. Såsom inländska ledamöter hade åter tillkommit professor *J. W. Runeberg*, d:r *K. E. Holm* samt studerandene frih. *M. Walléen*, frih. *A. von Bonsdorff, K. J. Ehnberg, K. Stenroth* och *A. V. Nykopp*.»

Derpå uppläste intendenten för de zoologiska samlingarne herr Palmén en årsberättelse öfver de samma, hvilken var af följande lydelse:

»De inhemska zoologiska samlingarna hafva under året förökats uti ungefär samma skala som under de nästföregående. Då de högre djuren hvad arterna beträffar småningom börja blifva temligen fulltaligt representerade, är det glädjande att kunna nämna, det icke mindre än 4 för samlingarne nya vertebrater tillkommit, nemligen tvenne däggdjur, *Vesperugo noctula* från Kyrkslätt, skänkt af kandidaten N. Sundman, och några från en i Siikajoki strandad hval, *Balaenoptera rostrata* tillvaratagna delar, nemligen en bulla ossea och några mindre barder af lyceisten J. A. Sandman, insända genom lektor Zidbäck, hvilken på anmodan jemväl tillvaratagit talrika benrester, som komma att till samlingarna öfverlemnas. Den tredje vertebraten är *Falco gyrfalco*, hvaraf kandidaten E. Hougberg skänkt tvenne praktexemplar från Enontekis, och den fjerde arten, som i dag torde för sällskapet anmälas, *Coronilla austriaca* från Åland, skänkt af stud. Helakoski. — Förutom dessa hafva enstaka ganska sällsynta arter jemväl erhållits såsom en Iller af d:r Backman, *Aqvila naevia* af mag. Grönfeldt, *Linaria sibirica* af lektor Lackström och eleven Bj. Lindberg m. m. Duplettsamlingen af foglar har ytterligare ökats hufvudsakligen genom gåfvor af

stud. A. von Bonsdorff, M. Walléen och N. Sundman, hvilken sistnämnde äfven egnat omsorg åt samlingens skötsel.

Utaf samlingarna af ryggradslösa djur har isynnerhet den af Coleoptera äfven denna gång förökats, mest genom doc. J. Sahlbergs gåfva af 247 arter utaf de grupper som han närmare studerat. Dernäst hafva värderika bidrag till denna samling blifvit lemnade af kand. R. Enwald, stud. A. v. Bonsdorff och K. Ehnberg, hvarigenom allt densamma förökats med 14 för densamma nya arter. Docenten Sahlberg har derjemte gjort samlingen den väsendtliga tjenst, att en del af Coleoptera blifvit ånyo uppstäld och ordnad, hvarigenom i samlingen kunnat införas en mycket stor mängd exemplar, som förut endast funnits i förråd och obestämda. Till fjärilsamlingen hafva tre arter tillkommit och till Hemiptersamlingen nio arter genom docenten Reuter.

För gåfvor af olika slag står finska zoologiska samlingen uti mycken förbindelse hos följande landsmän: prof. S. O. Lindberg, doc. J. Sahlberg och O. Reuter, d:r H. Backman, just. rådmannen Kr. Svanljung, lektor H. S. Zidbäck, kandidaterne E. Hougberg, Hj. Schulman, N. Sundman, R. Enwald, F. Hellström, mag. Grönfelt, med. kand. W. Lindman, possess. Lindfors och Meller, häradshöfding V. Spoof, herr H. Hollmerus, stationsinspektorn Appelberg, studd. M. Walléen, A. v. Bonsdorff, G. Wasenius, K. Ehnberg, Bj. Wasastjerna, preparator P. Meriläinen, eleverne Bj. Lindberg, Tallberg, J. A. Sandman, Hildén samt intendenten».

Den af botaniske intendenten herr A. Arrhenius afgifna årsberättelsen var af följande lydelse:

»De botaniska samlingarna hafva under det nu förflutna året blifvit ökade med 210 kärlväxter, 44 svampar samt 14 numror till den karpologiska samlingen. Orsaken till denna ringa tillväxt torde väl främst få sökas dels deri att inga mera omfattande botaniska exkursioner sistlidne sommar företogos, dels att en del redan under föregående somrar gjorda insamlingar till följd af hvarjehanda omständigheter ännu ej blifvit bearbetad. Det oaktadt har emellertid kärlväxterna riktats med icke mindre än 10 nya arter, hybrider och va-

rieter: *Lithospermum arvense v. coerulescens, Helianthemum vulgare v. petraeum, Sedum rupestre, Rubus corylifolius v. nemoralis, Salix aurita × repens* och *S. aurita × rosmarinifolia* från Åland, *Salix cinerea × nigricans* och *S. nigricans × lapponum* från Kuusamo samt *Calamagrostis gracilescens* från Valamo.

Artantalet af i finska museets herbarium nu förvarade kärlväxter torde sålunda uppgå till 1100, representerade af omkring 26,920 exx.

De talrikaste bidragen hafva under året inlemnats af lektorskan och lektor Hjelt (kärlväxter från Österbotten och Thusby äfvensom frön), doktor P. A. Karsten (svampar från Mustiala och Paltamo), student H. Hollmén (kärlväxter från Egentliga Finland), lyceisten L. Hasselblatt (kärlväxter från södra Savolax) samt af t. f. intendenten (kärlväxter från Åland). För öfriga välkomna och delvis värderika bidrag står sällskapet i tacksamhetsskuld till prof. Th. Sælan, kandidaten E. Hougberg, docenterne Edv. Wainio och J. Sahlberg, lektor K. Unonius samt studenterne J. Ehnberg, E. Eriksson och Ad. Neovius».

Af bibliotekarien herr Bergroths derpå upplästa berättelse framgick, att biblioteket under året vunnit en tillväxt af 261 volymer. Till de vetenskapliga samfund och institutioner, med hvilka sällskapet underhåller skriftutbyte, hade under året tillkommit följande 14:

Die Gesellschaft naturforschender Freunde i Berlin, Verein für schlesische Insektenkunde i Breslau, Botanischer Verein »Irmischia» i Sondershausen, Verein für Naturkunde i Zwickau, Verein zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse i Wien, Redaktionen af »Magyar Növénytani Lapok» i Koloszvar, Redaktionen af Revue Coléoptèrologique i Bruxelles, Nederlandsche botanische Vereeniging i Nijmegen, Société zoologique de France i Paris, Musée d'historie naturelle i Caen, Museo Civico di storia naturale i Genua, Accademia delle scienze i Bologna, Academy of science of St. Louis och American philosophical Society i Philadelphia.

De dyrbaraste gåfvorna hade biblioteket erhållit från

Museo Civico i Genua, som tillsändt sällskapet en i det närmaste fullständig serie af sina »Annali». Enskilda gåfvor hade influtit från herrar Lilljeborg, Mela, Nordstedt, Nyman, Palmén, Reuter, Sahlberg, Saint-Lager, Steenstrup och Trautvetter.

Derefter lemnade skattmästaren herr Elmgren en redogörelse för kassans tillstånd, ur hvilken bland annat framgick, att sällskapets tillgångar, som vid årsmötet 1881 utgjorde 22,074 mark 56 penni, under året förökats till 22,136 mark 51 penni, hvaraf den stående fonden innehöll 21,439 mark 15 penni eller 937 mark mera än vid senaste årsmöte.

Trenne af herr Z. Schalin insända skriftliga meddelanden upplästes. Det första af dessa innehöll en uppgift angående en Pelikan, som blifvit skjuten i början af September 1880 i en å benämnd Gränsån i Repola af en rysse, hvilken utbjudit dess skinn till salu åt den kände björnjägaren apotekar G. A. Nyman och statsrådet Arppe, hvilka dock låtit tillfället att för vårt universitets museum förvärfva denna i norden så ytterst sällan anträffade fogel gå sig ur händerna. I anledning häraf meddelade herr Mela, att detta exemplar utan tvifvel var detsamma, som han omtalat i sin nyligen utkomna fauna, och hvilket sedan blifvit fördt till Petersburg och befunnits tillhöra arten *Pelecanus onocrotalus*. Det andra meddelandet gällde förekomsten af stören, *Acipenser sturio*, i närheten af Jakobstad, der ett exemplar, som vägde 28 ℔, förliden sommar blifvit fångadt uti en österbottnisk storryssja och der dessutom ett annat exemplar af 5 lisp. vigt redan för ungefär 50 år tillbaka skall hafva erhållits. Det tredje meddelandet handlade om en ovanligt stor hafsörn, som blifvit fångad i räfjärn i Larsmo socken och hvilken höll goda fyra alnar mellan vingspetsarna samt vägde 13 ℔. En närmare beskrifning på fogeln upptagande mått på skilda kroppsdelar, uppgjord af herr L. W. Schalin, lemnades till Meddelandena.

Herr Mela förevisade ett exemplar af den s. k. släta snoken, hvilket blifvit taget i Getha kapell på Åland af studeranden Helakoski och inlemnats till de finska samlingarna,

der arten förut saknades. Vidare meddelade herr Mela, att enligt uppgift af lektor Zidbäck, ett exemplar af stormfågeln *Procellaria glacialis* nyligen blifvit dödadt i Kuolajärvi, men att ty värr endast hufvudet blifvit tillvarataget.

Herr Sahlberg förevisade i sprit förvarade exemplar af larver till en art *Lomechusa,* hvilka han sistlidne sommar, i början af Juli månad, tagit tillsammans med *Formica sanguinea* i Jaakimvaara socken samt meddelade de observationer han dervid gjort angående dessa förut obekanta larvers förhållande till de myror, tillsammans med hvilka de förekomma, och hvilka bekräftade åsigten, att dessa skalbaggar äro att betraktas såsom myrornas husdjur likaväl som bladlössen. Att de fullbildade Lomechusa-arterna afsöndra en vätska, som af myrorna med begärlighet förtäres, hade en längre tid varit kändt och en fransman Lespès hade t. o. m. observerat, hurusom myrorna bokstafligen matat en art af detta slägte, genom att öppna sitt gap och låta henne äta derifrån af en söt vätska, som myran sjelf nyligen hade intagit. Men då larverna erbjuda ett från imagon betydligt afvikande utseende var det af intresse att lära känna, huruvida äfven dessa åtnjöto någon särskild omvårdnad, och att så var fallet hade äfven tydligt visat sig. Då föredragaren först hade upplyftat den sten, hvarunder ifrågavarande myror hade sitt bo, hade han observerat, hurusom dessa genast skyndade sig att bortföra och undangömma dessa larver, hvilka vid närmare undersökning befunnits vara helt och hållet blinda och således temligen hjelplösa. För att närmare observera dem, hade flere exemplar jemte några arbetsmyror tagits hem uti en glasburk, full med sand och annat byggnadsmaterial från boet. Härvid hade myrorna efter en kort öfverläggning börjat rastlöst arbeta med gräfningar i burken och detta med den påföljd, att uti denna följande morgon funnits anlagda tvenne spiralformiga gångar, ledda ända till bottnen, samt alla Lomechusa-larverna placerade invid deras kant djupt ned i burken på den sidan, som var vänd bort från dagsljuset. Efter att hafva förstört dessa anläggningar genom att vända burken upp och ned, hade föredragaren flere gånger sett sam-

ma arbete ånyo utfördt. Sannolikt tillhörde larverna *Lomechusa strumosa*, en art som förekommer såsom fullbildad endast tidigt på våren, hvarför det är klart att myrorna under hela sommaren få underkasta sig mödan att sköta om larverna, för att först påföljande vår få njuta frukterna deraf. En utförligare notis härom jemte beskrifning af larven inlemnades till publikation i Meddelandena.

Vidare meddelade herr Sahlberg i korthet resultatet af sina undersökningar rörande i Finland förekommande former af familjen *Trichopterygia*, hvilken innefattar de minsta skalbaggar, samt förevisade en samling häraf, som han sammanbragt under sina resor i skilda delar af vårt land. Antalet af arter, som hittills voro kända från Finland, utgjorde 34, då från Sverige anförts endast 27, hvaribland dock 10 äro funna endast i Skåne. Af de nyskandinaviska arterna voro de flesta förut funna i Storbritannien, der dessa pygmeer inom insekternas verld blifvit studerade grundligare än i något annat land. Endast tre arter voro ännu ej tagna derstädes neml. *Ptilium marginatum* **Aubé** och *Pt. Foersteri* **Matth.**, hvilka förut voro kända endast från Frankrike, och *Ptinella rotundicollis* **Motsch.**, som ännu icke var funnen utom Finland. Särskildt fäste föredragaren uppmärksamhet vid de blinda och vinglösa arterna af sistnämnda slägte, hvilka befunnits varit dimorfa, i det man stundom bland öfriga finner enstaka exemplar, hvilka hafva både ögon och vingar samt en mörkare färg, men för öfrigt öfverensstämma med de vanliga formerna.

Slutligen anmälde och förevisade herr Sahlberg en för Finland och äfven den skandinaviska norden ny art af slägtet *Atheta*, *A. autumnalis* **Muls.**, hvilken utmärker sig bland sina samslägtingar genom den högst egendomliga byggnaden af hanens abdominalsegment och hvilken blifvit funnen i Kangasniemi af herr N. Sundman.

Den 7 Oktober 1882.

Herr Reuter redogjorde för sina senaste undersökningar rörande de europeiska former af Hemipter-slägtet *Dicyphus*,

som stå nära och blifvit sammanblandade med *D. pallidus* **H. Sch.** samt förevisade hithörande exemplar. Först meddelade han, att den art, som införts i vår fauna under detta namn, var ett från den rätta i mellersta och södra Europa förekommande *D. pallidus* **H. Sch.** väl skildt species, som utmärkte sig genom betydligt mindre och spädare kropp, olika antennbildning samt finhåriga ben, hvilka sakna svarta borst på undre sidan. Denna nordiska art, som bör kallas *D. constrictus* **Boh.**, var af föredragaren funnen på *Melandryum pratense* i Pargas och *Symphytum* i Scotland, och af hr Bj. Wasastjerna på *Rubus idæus* i Helsinge. Vidare var den art som Saunders anför under namn af *D. pallidus* från England *D. Stachydis* **Reut.** och den under samma namn af Douglas och Scott äfvenledes från England uppgifna arten, hvilken blifvit funnen på *Epilobium angustifolium,* ett nytt species, för hvilket föreslogs namnet *D. Epilobii.* Hvardera af dessa arter skilde sig från sina samslägtingar hufvudsakligast genom antennernas struktur. Hvad *Dicyphus*-arternas näringsämnen angår, hade föredragaren observerat att de åtminstone delvis utgöras af bladlöss.

Vidare omnämnde herr Reuter, att han funnit det den af honom förut under namn af *Psylla nigrita* **Zett.** efter exemplar, i Torneå Lappmark tagna af herr Palmén, beskrifna arten var en skild art, sedan han numera varit i tillfälle att granska Zetterstedts typexemplar af nämnda species, hvarför han för vår art föreslagit benämningen *Ps. Palmeni* samt att densamma äfven nyligen blifvit beskrifven under detta namn af d:r Fr. Löw såväl efter lappska som sibiriska exemplar uti hans arbete »Revision der paläarktischen Psylloden».

Herr Sahlberg förevisade tvänne för vår fauna nya arter af coleopterfamiljen *Trichopterygia,* hvilka han funnit sedan senaste möte. Den ena af dessa *Trichopteryx brevipennis Er.*, hvilken förut var känd äfven från södra Sverige, hade han anträffat vid Mejlans under nedfallna löf den 7 Oktober; den andra *Ptilium caledonicum* **Sharp**, som veterligen var funnen endast på ett ställe i Scotland och hvilken var större än de förut såsom skandinaviska kända arterna, hade blifvit funnen

i några få exemplar under sistlidne Augusti månad dels i Karislojo under barken af en stor kullfallen ek, dels i Yläne under bark af björk och asp. I sammanhang härmed omnämnde föredragaren att han senaste sommar i Karislojo socken funnit af slägtet *Ptilium*, sådant det numera begränsas och hvilket omfattar de minsta europeiska Coleoptera, icke mindre än 8 arter eller dubbelt så många, som hittills varit kända från Skandinaviska halfön, hvilket anfördes såsom ett bevis på att mycket ännu återstår att göras för utredningen af nordens insektfauna, särskildt beträffande de minsta formerna.

Vidare förevisade och anmälde herr Sahlberg några nykomlingar till vår insektfauna, hvilka under senaste sommar blifvit i landet anträffade och till finska samlingarna öfverlemnade. Den första af dessa *Bembidium varium* **Oliv.**, hvilken ej var sällsynt i sydligaste Sverige och på flere ställen i mellersta Europa, hade blifvit tagen i ett enda exemplar vid kanten af en lerpöl i Padasjoki socken af herr K. Ehnberg. Vidare hade herr Bj. Wasastjerna inlemnat en Cerambycid, tillhörande ett förut hos oss ej anmärkt slägte, *Gracilia pygmaea* **Fabr.** hvilken förut var känd såväl från södra Sverige som Petersburg och nu blifvit funnen här i Helsingfors af hans broder Lars, äfvensom den vackra Cicadarien *Idiocerus adustus* **H. Sch.**, hvaraf ett exemplar togs på Salix vid Borgs rusthåll i Helsinge socken under senare hälften af Augusti månad af hans broder Harald. Sistnämnda art, som ej är sällsynt i mellersta Europa, hade i Sverige endast en gång blifvit anträffad, nemligen i Östergötland af d:r Haglund.

Herr E. Hougberg lemnade några bidrag till landets fogelfauna, i det han förevisade 2 exemplar af *Tringa islandica* i ungdrägt, hvilka blifvit skjutna vid Torneå den 9 September, och ett bo med ägg af *Garrulus infaustus* funnet i Kittilä den 12 April samt meddelade att *Fulica atra* var skjuten i Torneå samt att *Perdix coturnix* blifvit funnen häckande vid Pajari äfvensom att han erhållit ägg af *Pernis apivorus* från Kepasto by ungefär 4 mil nordvest om Kittilä kyrka, hvilka hvardera lokaler voro de nordligaste kända häckningsorter i vårt land för dessa fogelarter.

Vidare meddelade herr Hougberg att han funnit *Adoxa moschatellina* växande i Kemi.

Den 4 November 1882.

Herr Lindberg lemnade nya bidrag till den skandinaviska nordens mossflora, utgörande till större delen resultat af hans senaste forskningsresa i Norges fjelltrakter och öfver hvilka utförligare kommer att offentliggöras i en till *Akterna* nu anmäld uppsats *Manipulus muscorum III*. Såsom nykomlingar till floran anmäldes följande arter: 1. *Lepidozia Wulfsbergii* **Lindb.**, en ny art, tillhörande en förut inom Skandinavien icke anmärkt grupp af detta slägte, hvilken har sitt egentliga utbredningsområde i jordens varma bälten, men hvaraf en form dock blifvit anträffad i Wales. Den nordiska arten åter är funnen redan 1876 vid Kråkevåg vid Nordfjorden i Norge af d:r Wulfsberg, hvilken dock insamlat endast sterila honexemplar. 2. *Cephalozia heterostipa* **Carr. et Spruce**, funnen flerstädes i Sverige, Finland, Norge och Lappland, men stående ytterst nära och knapt skild från *Jungermania inflata*, ett förhållande hvilket föredragaren ansåg för alldeles icke öfverraskande, då slägtet *Cephalozia* har skilda grupper, af hvilka flere bilda öfvergång till andra genera. 3. *Cephalozia myriocarpa* **(Carr.) Lindb.**, en art som var ytterst fin och svår att upptäcka och hvaraf talaren funnit ymniga exemplar, såväl af hanplantan som fruktbärande, i klippspringor inom björkregionen vid Kongsvold på Dovre den 25 Juli. 4. *Pohlia crassidens* **Lindb.**, en ny art, som inom slägtet var alldeles enstaka stående både till följd af tandkransens byggnad och sin *Meesea*-lika kapsel, samt derför måhända borde bilda ett eget subgenus, var först tagen på Väli- och Leutsuvaara i Torneå lappmark i Juli och Augusti 1867 af herr Norrlin samt senare funnen på Olmberget i Opdal i Norge i Juli 1871 af pastor Kaurin. 5. *Pohlia (Cacodon n. subg.) erecta* **Lindb.**, med utseende af en *Gymnostomum* och utmärkt genom sin ytterst outvecklade tandkrans, bladens form och derigenom, att den var tvåbyggare, på grund hvaraf för densamma uppstälts ett eget underslägte. Denna art var upp-

täckt inom fjellregionen på Vangsfjeldet i Opdal i Norge i Augusti 1880 af pastor Kaurin. 6. *Dicranum tenuinerve* **Zett.**, hvilken af namngifvaren var funnen på Reipasfjeld vid Alten i Norge i Juli 1868, hade efter granskning af originalexemplar befunnits vara en egen god art och likaså 7. *Dicranum spadiceum* **Zett.**, hvilken står nära *D. Muehlenbeckii* och blifvit funnen vid Kongsvold och Fokstuen på Dovre af d:r Berggren, vid Talvig i Alten af lektor Zetterstedt samt vid Ponoj i Ryska Lappmarken af lektor Brotherus. Samma art förekom äfven i M. Europas bergstrakter och har äfven blifvit beskrifven under namn af *D. neglectum* **Jur.** 8. *Campylopus Schimperi* **Mild.**, anträffad af föredragaren vid Kongsvold och Vårstien på Dovre. 9. *Seligeria obliqvula* **Lindb.** n. sp. tagen vid Vårstien på Dovre af pastor Kaurin. 10. *Hypnum (Brachythecium) Geheebii* (**Mild.**) **Lindb.**, förut känd från mellersta Europa, var tagen i närheten af Christiania på Skaum åsen af d:r Kiaer och föredragaren. Vidare meddelade herr Lindberg, att han varit i tillfälle att granska typexemplar af den af Schimper i Bryologia europaea beskrifna *Amblystegium enerve*, upptäckt på Dovre af Blytt och sedermera förgäfves eftersökt af skandinaviska forskare, samt dervid funnit, att den var intet annat än en förkrympt form af *Stereodon incurvatus* (**Schrad.**) **Mitt.**, äfvensom att den Leskeaart, som växte blandad med denna mossa, var *L. nervosa* och icke *L. catenulata* såsom i ofvannämnda arbete uppgifves. Den art, som föredragaren anfört från Ryska Lappmarken under namn af *Stereodon enerve* under förutsättning att det vore Schimpers nyss berörda art, var deremot ett nytt species, för hvilket föreslogs namnet *Stereodon alpicola.* Slutligen hade *Amblystegium Sprucei* **Br. et Sch.** befunnits höra till slägtet *Stereodon,* och närmast *St. conferroides.*

Herr Sælan förevisade tvänne för vår flora nya former af fröväxter, hvilka han senaste sommar funnit. Den ena af dessa var *Utricularia neglecta* **Lehm.** en form, hvilken enligt föredragarens åsigt var en underart af *U. vulgaris,* enär den skilde sig från denna utom genom spädare växt endast genom att blomkronans öfra läpp var ungefär dubbelt högre

än den nedres hufvudlika bas samt sporren nedtryckt till nedre läppen, hade blifvit funnen i ett ängsdike vid Barkarila nära Villmanstrand. Den andra var hybrider af *Lychnis viscaria* och *Lychnis alpina*, hvaraf några hade mera likhet med den förra af dessa arter (*forma subviscaria*), andra af den senare (*f. subalpina*), hvardera funna växande bland föräldrarne på klippor vid Monrepos nära Viborg.

Vidare anmälde herr Sælan såsom nya för södra Savolaks *Botrychium lanceolatum* och *B. matricariifolium*, hvilka han tagit vid Barkarila nära Villmanstrand.

Herr Reuter förevisade egendomliga rullformiga missbildningar på bladen af *Ulmus montana*, sådana senaste sommar förekommit i största myckenhet i Åbo skärgård och förorsakats af en bladlusart af familjen Pemphigidae, *Schizoneura Ulmi* L., samt redogjorde för Pemphigidernas högst egendomliga lefnadssätt och metamorfos med dess emigrerande och återvändande faser, särskildt med hänsyn till på Ulmus lefvande arter, sådan den numera var känd isynnerhet genom Kesslers år 1880 offentliggjorda upptäckter. Beträffande ofvannämnda art framhöll föredragaren, att tiden för utvecklingen här uppe var betydligt senare än i Tyskland, i det den första bevingade generationen hos oss ännu i början af Juli icke hade lemnat almen. Den 14 Juli voro likväl nästan alla bladrullor toma på aphides. Någon »andra bevingade generation» (återvändande till almen) hade föredragaren icke observerat, hvilket troligen berodde derpå, att han vid tiden för dennas återkomst icke mer befann sig på observationsorten. Såsom insekter, hvilka lifnära sig af dessa bladlöss, hade föredragaren iakttagit *Anthophagus caraboides*, *Malthodes biguttulus*, larverna till *Halyzia bipunctata* (förpuppad den 18 Juli, utkläckt den 25 och 26 i samma månad) och *Leucopsis annulipes* Zett., en icke förut för Finland antecknad liten fluga, som i stor mängd lefde af de unga bladlössen och utkläcktes den 17—20 Juli, samt larver och nymfer af *Anthocoris gallarum Ulmi* (utvecklade den 14—20 Juli.)

Vidare förevisade herr Reuter en intestinalmask, *Taenia*

pectinata Goeze, hvilken blifvit insänd från Mustiala af veterinären Fabritius, enligt hvilkens uppgift den skulle förekomma fritt i peritonealhålan hos haren och ej vara sällsynt i trakten.

Herr Palmén förevisade talrika i sprit förvarade och lefvande exemplar af en annelid, *Nereis (Hediste) diversicolor* **Müll.**, hvilken förekommer i stor ymnighet under stenar i vattnet längs våra hafsstränder och der den under hösten med lätthet kunnat insamlas till följd af det ovanligt låga vattenståndet. Denna mask, som förut i samlingarna saknades från Helsingfors trakten, hade först blifvit observerad härstädes af ingeniör Ekebom. I sammanhang härmed meddelade herr Palmén, att den annelidart, som för en längre tid sedan inlemnats till sällskapet af d:r Karsten från Merimasku och stått i samlingarne under samma namn, var en alldeles skild annelid, nemligen en art af af slägtet *Nephthys*, måhända *N. coeca* **Fabr.**, ehuru exemplaret, såsom något illa konserveradt, icke kunde med säkerhet bestämmas.

Herr Sahlberg förevisade några anmärkningsvärdare nykomlingar till Finlands insektfauna. Bland dessa framhölls först en biart *Megilla 4-maculata* **Panz.**, hvilken föredragaren tagit sistlidne sommar i Karislojo, der den i likhet med det i södra Sverige förekommande s. k. väggbiet, *Megilla parietina*, lefde kolonivis, byggande uti lerrappningen uti en mot söder liggande byggnads stenfot i närheten af Kukkasniemi villa. Hos dessa bin anträffades en äfvenledes för vår fauna ny art parasitbi, *Coelioxys hebescens* **Nyl.**, hvilkens rätta lefnadssätt förut torde hafva varit obekant. Hvartdera af dessa bin var förut kändt från södra Sverige, der det förra ej var sällsynt. Den tredje var en ny art af Capsidslägtet *Atractotomus*, hvilken föredragaren funnit i Jaakkimvaara socken sommaren 1881 och för hvilken föreslogs namnet *A. morio.* En beskrifning häröfver inlemnades till »Meddelandena».

Vidare förevisade herr Sahlberg en art af det egendomliga vinglösa oftast om vintern på snön anträffade Neuropterslägtet *Boreus,* neml. *B. Westwoodi* **Hag.**, hvilken, ehuru af namngifvaren anförd äfven från Finland, saknades i våra inhemska

samlingar och icke finnes upptagen i Kiljanders nyligen utgifna förteckning öfver Finlands Neuroptera planipennia. Denna art, som skilde sig från den vanliga *B. hyemalis* L. hufvudsakligast derigenom, att hanen har tvänne ungefär lika höga transversella uppstående kölar på abdomens öfre sida och olika formad genitalklaff, hade föredragaren funnit i ett exemplar af hvartdera könet bland mossa i djup granskog vid Hoplax träsk nära Helsingfors i medlet och slutet af Oktober. I sammanhang härmed omnämnde föredragaren, att den af herr Kiljander uti ofvannämnda arbete såsom ny beskrifna *Chrysopa minima* Kilj. af herr Mc Lachlan i London, hvilken haft godheten granska typexemplaren, befunnits vara identisk med den från södra Ryssland och Samarkand beskrifna *Chr. dasyptera* Mc Lachl., såsom utförligare visats i en uppsats i *Ent. Monthl. Mag. Oct. 1882.*

Slutligen förevisade herr Sahlberg en för Finska samlingen ny fjäril, *Scardia Polypori* Esp., hvilken jättelika malfjäril, den största kända Tineid, blifvit funnen i Kuhmois af herr K. Ehnberg, som sistlidne sommar med ett understöd af sällskapet anställt entomologiska forskningar i trakterna af Päijäne och återvändt med särdeles rika samlingar särskildt af Coleoptera och Lepidoptera.

Herr E. Hougberg förevisade exemplar af *Sminthus subtilis* och *Vespertilio mystacinus* från Ruskeala, hvilka blifvit till samlingarna inlemnade af folkskoleläraren P. Suhonen.

Herr Elfving förevisade V—IX fascikeln af Nylanders och Norrlins praktfulla exsiccatverk öfver Finlands lafvar, hvilka under sommaren utkommit.

Herr Palmén förevisade åtskilliga skelettdelar af den förut omtalta bardhvalen *Balaenoptera rostrata,* hvilken sommaren 1881 strandat i Siikajoki.

Den 2 December 1882.

Herr Hisinger förevisade en blommande gren af det så kallade Johannisbrödfruktträdet *Ceratonia siliqva,* hvilket bokhållaren Wesslander å Fiskars bruk uppdragit från frön och lyckats bringa till blomning i boningsrum, sedan det upp-

nått en höjd af omkr. 4 fot i buskform, den 4 December 1871, hvilket troligen var första gången denna växtart blommat i Finland. Exemplaret inlemnades till botaniska museum såsom gåfva af herr Wesslander.

Vidare förevisade herr Hisinger och inlemnade till de botaniska samlingarna några anmärkningsvärda af honom i vestra Nyland funna fröväxter.

Likaledes inlemnade herr Hisinger till samlingarna tvänne arter sällsynta svampar *Sparassis crispa* **Fr.** funnen i Fagerviks park och *Geoglossum viride* **Pers.** tagen på Stor Fagerön i Ingå skärgård äfvensom en alg *Trentepohlia lagenifera* **Hild.** tagen i varma växthus vid Fagervik.

Slutligen förevisade herr Hisinger exemplar af *Myrtillus nigra var. pallida* **Lindb.**, utmärkt genom hvita bär, taget vid Heinäsuo nära Brödtorp.

Herr Sælan meddelade, att han vid granskningen af musei förråder af slägtet *Sagina* gjort ett särdeles intressant fynd, i det han, funnit bland *S. nodosa* en icke allenast för vår utan för hela den skandinaviska nordens flora ny fröväxt *Alsine verna* **(L.) Bartl.** Denna form, som förekommer på berg och klippor i Europas fjelltrakter och är utbredd öfver större delen af mellersta och södra Europa från Skotland till Spanien och Kaukasus, i norra Afrika, Sibirien och Nord Amerika samt i centrala Europa är funnen nordligast på Hartz, är hos oss anträffad af herr Hjalmar Neiglick år 1877 på ett kalt berg i Impilaks socken. Arten skiljer sig från de i Lappmarken förekommande *Alsine biflora* **L.** och *A. stricta* **(Sw.)** utom genom sin betydligare storlek från den förra genom sina nerviga stjelkblad och spetsiga foderblad samt från den senare genom sin glandelhårighet och sina starkt trenerviga foderblad. En till denna mycket nära stående form var *Alsine hirta* **(Wormskj.)**, som förekommer i svenska Lappmarken och andra arktiska fjelltrakter i gamla och nya verlden, men hvilken ännu icke var anträffad inom vårt floraområde, och ansåg föredragaren denna vara en högnordisk form af *A. verna*, utmärkt genom låga lätt tufvade endast 1—2 blommiga stjelkar och derigenom att kronbladen äro

kortare än fodret och frökapseln vanligen knapt längre än detta. En utförligare beskrifning på den för floran nya arten skulle inlemnas till publikation i Meddelandena.

Herr Hult höll ett föredrag om våra *Calamagrostides* och förevisade anmärkningsvärdare former deraf, som förvarades i Universitetets finska museum och hvilka nyligen blifvit granskade af den utmärkta kännaren af nämnda växtgrupp, d:r Almqvist i Stockholm, hvilken anmärkt flere egendomliga dels för landet nya dels nu först säkert utredda former.

För underlättande af framtida efterforskningar hade föredragaren benämnt och beskrifvit de mest anmärkningsvärda bland dessa. Bland förut beskrifna former förtjenade att särskildt framhållas:

Calamagrostis acutiflora **DC.** en robust form från Onega Karelen anses för hybrid af *C. arundinacea* och *C. epigeios.*

C. Hartmaniana **Fr.**, hybrid af *C. arundinacea* och *C. lanceolata,* funnen vid Kuopio af A. J. Mela samt i Pärkjärvi i Ladoga-Karelen af V. F. Brotherus och Hj. Hjelt.

C. calybaea **Fr.**, från Umba i Ryska Lappmarken.

C. strigosa **Hn.** från Kemi prestgård, funnen af B. A. Nyberg.

C. stricta var. borealis **Laest.** från Kemi (funnen af F. Hellström) samt flere delar af Kola halfön.

C. gracilescens **Blytt** funnen flerstädes i landet från Åland till Ladoga och Kuusamo.

C. phragmitoides **Hn.** uppträder under många former, som af några författare anses för skilda arter. De utmärktaste bland dem äro: — *pulchella* **Blytt**, utmärkt genom sin späda växt, lilla vippa och korta skärmfjäll, funnen i Borgå skärgård af Th. Sælan och i Ryska Karelen af E. Wainio; — *rubicunda* **Blytt.** grof med tät vippa af stora småax, hvilkas färg är enformigt brun med stark violett anstrykning, funnen i Virdois af Hj. Hjelt, i Nedervetil af F. Hellström samt i Kuhmo i Kajanatrakten af M. Brenner; — *elata* (**Blytt**), hvilken synes vara en frodig skuggform med nästan helt och hållet gröna skärmfjäll, funnen i Satakunta.

C. epigeios var. riparia **Laest.** spädare än hufvudformen,

med smalare vippa, jemnare fördelade småax, mindre och föga utdraget spetsiga skärmfjäll, tillhör nordliga trakter, men en form som tyckes stå nära denna är funnen vid Petrosavodsk af V. Nylander. Af samma art, *C. epigeios* **L.** hade herr Sælan beskrifvit tvenne former, hvilka af föredragaren förevisades.

Herr Lindberg anmälte ett större antal för den skandinaviska mossfloran nya arter, hvilkas beskrifningar komma att ingå uti hans till Akterna anmälda arbete *Manipulus muscorum III.*

1. *Cephalozia islandica* (**Nees.**) **Lindb.**, hvilken förut varit känd endast såsom outvecklad honplanta hade nu af föredragaren blifvit anträffad såväl med fullständig frukt som med hanblommor vid Vårstien på Dovre den 13 sistlidne Juli.

2. *C. pleniceps* (**Aust.**) var funnen på öfver 40 lokaler i Danmark, Sverige, Finland, Norge och Lappland äfven med frukt.

3. *C. affinis* **Lindb.** n. sp. var funnen äfven med frukt på Sundö i Perno socken den 19 Juli 1873 af E. Juslin och i Lojo på ett par ställen i Juli 1877 och Aug. 1881 af föredragaren, vid Måsetorp i Motala i Östergötland i Juni 1869 af apothekar Hamnström äfvensom i Nordamerikas Förenta stater af Austin.

4. *C. Macounii* (**Aust.**) tagen vid Suomäki i Kangasniemi den 28 Juli 1874 af herr Lackström, hvilken funnit såväl hanplantor som fruktbärande exemplar.

5. *C. Jackii* **Limpr.** funnen med frukt vid Lojo jernvägs station den 10 Juli 1877 af föredragaren.

6. *C. biloba* **Lindb.** anträffad med frukt i klippspringor vid Tölö nära Helsingfors den 1 Juni 1875 af föredragaren.

7. *Jungermania decolorans* **Limpr.** tagen likaledes med frukt af talaren vid Blesebäcken inom björkregionen vid Kongsvold på Dovre den 8 Juli 1882.

8. *J. grandiretis* **Lindb.** n. sp. upptäckt med frukt af namngifvaren vid foten af Tronfjellet inom skogsregionen vid Lille Elvedalen den 23 Juni 1882 samt återfunnen vid Blesebäcken på Dovre den 8 Juli.

9. *Nardia latifolia* **Lindb.** n. sp. tagen både med frukt

och hanblommor af föredragaren inom fjellregionen på Knudshöe på Dovre den 13 Juli 1882.

10. *N. ustulata* (Spruce) **Lindb.**, hvilken var upptagen i *Musci scandinavici* under namn af *N. brevissima* (**Dum.**), hade blifvit funnen med frukt inom björkregionen på Laxfjellet i Umeå Lappmark af J. Ångström; den rätta

11. *Cesia adusta* (**Nees**) **Lindb.** var tagen äfvenledes fruktbärande på Eikeneshesten vid Nordfjord i Norge den 20 September 1876 af N. Wulfsberg.

12. *Didymodon uncinatus* (**Harv.**) **Lindb.** = *Dicranum circinatum* **Wils.** funnen steril på Kråkevåg vid Nordfjord af N. Wulfsberg.

13. *D. asperulus* (**Mitt.**) **Lindb.** = *Dicranodontium aristatum* **Schimp.** var funnen på flere ställen i Norge.

14. *Grimmia Ungeri* **Jur.**, hvilken syntes föredragaren icke vara nog skild från *G. alpestris* **Schleich.**, ehuru den var autoik, då sistnämnda art var dioik, var funnen fruktbärande inom björkregionen vid Kongsvold och Vårstien på Dovre samt i Opdal af föredragaren och pastor Kaurin samt på »Lomfjellet» af lektor Zetterstedt.

15. *Hyocomium flagellare* (**Dicks.**) **Br. Eur.**, hvilken utgjorde ett för den Skandinaviska floran nytt slägte, var tagen i Bergens stift i Norge af M. N. Blytt, enligt exemplar förvarade i d:r Kiaers samling.

Herr Sahlberg meddelade, att han vid granskningen af i Finland samlade exemplar af Coleopterslägtet *Orthoperus* funnit utom de tvänne från Skandinavien kända arterna *O. brunnipes* **Gyll.** och *O. picatus* **Marsh.** trenne species, neml. *O. pilosiusculus* **Duv.**, hvilken var utbredd öfver större delen af landet och af föredragaren funnits bl. a. uti torkade löfkärfvar, *O. punctulatus* **Reitt.** tagen i Yläne och Teisko samt *O. anxius* **Muls.** funnen i ett enda exemplar vid Åbo. Exemplar af alla dessa arter, hvilka komma att närmare beskrifvas i *Enumeratio Coleopterorum clavicornium Fenniae,* förevisades.

Vidare förevisade herr Sahlberg ett vackert exemplar af den intressanta albinosvarieteten af dagfjäriln *Argynnis*

aphirape, hvilken blifvit beskrifven af d:r Tengström enligt ett af hr Günther vid Petrosavodsk fångadt exemplar under namn af *var. Isabella*. Det förevisade exemplaret hade föredragaren funnit sistlidne sommar i Sammatti kapell flygande på ett kärr, der äfven *Argynnis Frigga*, *A. Freja*, *Oeneis Jutta*, *Erebia Embla* jemte några andra nordiska fjärilar, som förut hos oss veterligen icke blifvit anträffade så långt söderut, fångades. I fråga varande varietet, som utmärkte sig genom sin benhvita grundfärg, var ej anförd såsom funnen i något annat land.

Slutligen meddelade herr Sahlberg, att han varit i tillfälle att granska exemplar af den *Stenus* art, som af Sparre Schneider uti *Tromsö Museums Aarshefter II* upptages under namn af *St. brachycerus* Thoms., men hvilken ännu icke torde vara beskrifven af namngifvaren, samt dervid funnit, att den var identisk med den af föredragaren beskrifna *St. fasciculatus*, hvilken först upptäcktes på karelska näset, men sedermera funnits vara utbredd öfver större delen af Finland, der den förekommer på leriga sjöstränder invid vattenranden. Samma art hade föredragaren sjelf funnit i Norge, nemligen vid Innsö i Värdalen 1879.

Herr M. af Tengström förevisade och inlemnade till samlingarna en ung hane af *Falco peregrinus* L., hvilken blifvit tagen lefvande ur boet på en brant klippa vid Lojo sjö på Leersaari holme af föredragarens son Magnus den 8 Juli.

Den 3 Februari 1883.

Ordföranden herr Lindberg förevisade en hybrid emellan *Cirsium heterophyllum* och *C. palustre* och inlemnade till Meddelandena en af herr Norrlin författad uppsats *Om tvenne former af slägtet Cirsium*. Vidare föredrog ordföranden en af herr F. G. Strömfelt insänd berättelse om den undersökning af Finska vikens algvegetation, han senaste sommar med understöd af sällskapets af herr Hisinger donerade medel anställt.

Herr A. Arrhenius förevisade trenne af honom sommaren 1881 på Åland funna *Salix*-hybrider, af hvilka tvänne

voro för floran och finska samlingen nya. Den första af dessa var en hybrid af *Salix aurita* och *S. caprea* och anträffades i ett ensamt omkring 12 fot högt honträd med temligen tjock stam och yfvig krona växande jemte föräldrarne på en ängssluttning vid Degerby i Föglö. Denna hybrid, som till habitus och hängenas form erinrade om *S. caprea,* medan bladens form och nervatur tydde på dess härstamning från *S. aurita,* upptages icke såsom funnen i Sverige uti senaste upplagan af Hartmans flora, men hade dock enligt uppgift af d:r A. Lundström i Upsala, hvilken haft godheten att granska såväl denna som de öfriga nu förevisade Salix former, på senare tider anträffats i Östergötland och troligen äfven annorstädes inom Sverige. Den andra för floran nya hybriden var enligt d:r Lundströms åsigt hybrid af *S. vagans* och *S. repens* (= *S. stenoclados* **Döll**.). Af denna sällsynta hybrid hade föredragaren på en äng på Bergö i Finströms socken funnit flere några fot höga ända från roten starkt greniga och risiga buskar växande i sällskap med *S. cinerea, repens* och *nigricans,* då deremot *S. vagans* ej var derifrån antecknad. Exemplaren varierade betydligt isynnerhet till bladens storlek, form och beklädnad och hade herr Lundström ansett några vara hybrider emellan hufvudformen af *S. vagans* och *S. repens* och andra mellan *S. vagans β. cinerascens (S. cinerea?)* och *S. repens* samt anmärkt, att några närmade sig mer den ena, andra den andra af föräldrarne och derigenom varit något olika till habitus och karakterer. Denna hybrid, hvilken enligt föredragarens åsigt förtjenade att noggrannare studeras, förekom enligt Wimmers *Salices europaeae* och Anderssons *Monographia Salicum* på några ställen i Tyskland, men var veterligen icke anträffad i Skandinavien. Den tredje af de förevisade Salix formerna var en hybrid emellan *S. nigricans* och *S. cinerea,* hvilken föredragaren anträffat på en äng vid Mariehamn, der den växte tillsammans med *S. nigricans, cinerea* och *repens.* Den fanns förut i Finska samlingen från tvänne lokaler i Karelen.

Herr Lindberg anmälde åter ett antal för den skandinaviska mossfloran nya arter, samt lemnade åtskilliga upplys-

ningar och utredningar om andra nordiska mossor, utgörande resultatet af hans senaste undersökningar.

1. *Peltolepis sibirica* **Lindb.**, funnen af föredragaren på Dovre, Knudshöe, var knapt annat än en extrem form af den föränderliga *P. grandis.*

2. *Jungermania qvadriloba* **Lindb.**, en ny art stående emellan *J. Kunzei* och *J. lycopodioides var. Floerkei*, togs af föredragaren på samma lokal som föregående, men endast i hanexemplar.

3. *J. elongata* **Lindb.**, en ny art, som var paroik, men väl skild från *J. Limprichtii* m. fl., upptäcktes i Norge inom skogsregionen på sluttningen af Tronfjeldet nära Lille Elvedalen.

4. *J. subdichotoma* **Lindb.** var detsamma som *J. rigida* **Lindb.**, hvilken måste få nytt namn i följd af att Austin redan år 1869 under samma benämning beskrifvit en annan art från Sandwichs-öarne.

5. *J. saccatula* **Lindb.** n. sp. (= *J. rigida β grandis*) var enligt senare undersökningar mer än tillräckligt utmärkt från föregående.

6. *Plagiochila porelloides* (**Torr.**) **Lindb.** var af föredragaren redan i juli 1875 tagen vid Skäralid i Skåne, men måste anses för en form af *Pl. asplenioides.*

7. Till slägtet *Cephalozia* måste *Jungermania Helleri (J. verruculosa)* hänföras.

8. *Nardia (Eucalyx) subelliptica* **Lindb.** n. sp., hvilken alldeles liknar finare former af *J. pumila*, men var en äkta *Nardia*, närmast *N. obovata*, togs af föredragaren vid Blesebäcken nära Kongsvold på Dovre.

9. *Nardia (Marsupella) aemula* (**Limpr.**) **Lindb.** togs på Snehettan af Björn Lindberg och på Gjederyggen på Dovre af E. Eriksson.

10. *Bryum (Eubryum) laetum* **Lindb.**, en ny art, hvilken till frukten mest liknar *Br. erythrocarpon*, men till bladen *Br. Blindii*, fanns i Norge vid Mjöen i Opdal inom fjellregionen af pastor Kaurin och föredragaren.

Herr Mela anhöll att få beriktiga några uppgifter an-

gående tvänne fiskarters utbredning och förekomst, hvilka ingå i det nyligen utkomna första häftet af det af herrar Reuter och Sundman utgifna planchverket öfver Finlands fiskar. Om vimban *(Abramis vimba)* uppgifves nemligen, att den förekommer i norra Sverige, hvilken uppgift var oriktig och hade uppkommit genom en namnförvexling med en form af siken. Likaledes var uppgiften om samma fisks förekomst i norra Ladoga felaktig, i det den derstädes förekommande formen befunnits vara *A. ballerus,* då den rätta *A. vimba* veterligen var anträffad endast i Ladogas sydligaste del, såsom föredragaren redan i sitt arbete *Vertebrata fennica* utförligare visat. Dessutom vore det enligt föredragarens åsigt riktigare att om samma fiskart säga, att den är en *sällsynt irrgäst* vid Hogland, än att såsom herr Reuter uppgifva den förekomma sällsynt vid denna ö. Om gösen *(Lucioperca sandra)* säges, att den ej är anträffad vid Hogland af Sievers, ehuru just herr Sievers till finska samlingarna inlemnat den derifrån, hvilket särskildt anmälts för Societas pro Fauna et Flora fennica vid dess sammanträde den 16 November 1880, såsom omnämnes i 6:te häftet af Meddelandena p. 255, och på grund hvaraf föredragaren i sin fauna äfvenledes upptagit den såsom *irrgäst* vid Hogland.

Den 7 April 1883.

Herr Sælan tillkännagaf, att han vid genomgåendet af de i finska museets växtsamling förvarade formerna af slägtet *Spergularia* påträffat ett exemplar af en ännu icke för Finlands flora antecknad form *Spergularia marina* **Wahlb.**, tagen af herr A. Neovius vid Sköldvik ej långt från Borgå vid Svartbäcksfjärden. Ehuru intet var antecknadt om växtlokalen, var det sannolikt, att exemplaret vuxit på barlastplats, hvarför arten i egentlig mening, åtminstone ännu icke, borde räknas såsom medborgare af vår flora.

Ordföranden föredrog ett skriftligt meddelande från herr E. Hisinger om det på ett föregående möte omnämnda exemplaret af *Ceratonia siliqva,* hvilket i rum blommade på Fiskars bruk hos bokhållaren Westlander. Fröet såddes i rum

våren 1862, busken blommade första gången och detta mycket rikt redan i början af November 1873 och har derefter alla år ånyo blommat vid ungefär samma årstid samt har hittills uppnått en höjd af endast något öfver 2 fot.

Herr Sahlberg förevisade några nykomlingar till vår insektfauna. En af dessa utgjorde en ny art af Elateridslägtet *Negastrius*, hvilken stod närmast *N. tenuicornis* **Germar** och skilde sig från alla sina samslägtingar genom sin plattryckta kropp och i förhållande till täckvingarne korta prothorax, med starkt utstående bakhörn. Arten, för hvilken föreslogs namnet *N. algidus*, var anträffad i endast tvänne exemplar vid Ponoj i Ryska Lappmarken år 1881 af herr R. Enwald, äfvensom i några individer vid Dudinka inom tundra-området i nordvestra Sibirien nära Jeniseis mynning af föredragaren. Den andra var en för vår fauna ny art Humla, *Bombus nivalis* **Zett.**, hvilken herr Enwald funnit i några exemplar i Kuolajärvi under sistlidne sommar. Denna stora och vackra art var förut funnen i nordligaste delen af Sverige och Norge samt i Sibirien. Den tredje arten var en hos oss förut icke anträffad s. k. silfvermunstekel, *Crabro rubicola* **Duf.** Denna insekt hade herr A. Günther anträffat i närheten af Petrosavodsk i en utaf stekeln sjelf förfärdigad urholkning i stjelken af en Synantherea, dit honan till föda för sina larver infört några flugor af ungefär samma storlek med sig sjelf och hvilka, såvidt af de något stympade exemplaren kunde utredas, tillhörde dels *Henops marginatus* **Meig.**, dels *Aricia innocua* **Zett.** Fyndet ansågs särskildt anmärkningsvärdt, emedan det hittills veterligen icke var kändt att Crabronider anlägga sina bon på enåriga växtstammar.

Herr Reuter meddelade, att han nyligen erhållit bekräftelse på en af honom på ett föregående möte lemnad uppgift, att den dervid förevisade bandmasken *Taenia pectinata* var af veterinären Fabritius flere gånger anträffad fritt i peritonealhålan hos haren, hvilken uppgift af honom likasom af flere andra af sällskapets medlemmar betviflats. Han hade nemligen nyligen i ett arbete, *Die menschlichen Parasiten*, af prof. Leuckart, hvilken måste anses för en af de största auktorite-

ter beträffande intestinalmaskarne, i en not funnit angifvet, att just denna art *Taenia pectinata* är den enda bandmask, som veterligen anträffats fritt i peritonalhålan och detta just hos haren.

Herr Elfving omnämnde, att den föga kända diatomacé-vegetationen i Östersjön och Finska viken under åren 1879—1881 varit föremål för undersökning af d:r H. Juhlin-Dannfelt, som i fjol publicerat resultatet af sina studier i Bihang till Sv. Vet. Ak. Handlingar B. VI. Från Finland hade d:r D. undersökt egna insamlingar, gjorda mellan Helsingfors och Hangö samt en mindre samling af herr Elfving från södra Finland. Inalles upptager författaren 71 arter från de finska kusterna, bland dem tre förut obeskrifna: *Navicula thurholmensis, Berkeleya fennica* och *Stauroneis hyalina* alla från Helsingfors (den sistnämnda äfven funnen vid Kalmar). Såsom det var att förutse, var vegetationen företrädesvis bildad af brack och sötvattens former, under det att de rent marina arterna voro mycket svagt representerade. Vidare meddelade herr Elfving, att han genom herr A. Spoof, som nu vistas i Petersburg, fått underrättelse derom, att Rysslands zoologer numera fått till stånd en zoologisk observationsstation på de Solovetska öarne i Hvita hafvet, der 12 rum stodo till naturforskares disposition, och skulle de personer, som möjligen för sina studier önskade betjena sig af inrättningen, anmäla sig hos professor Wagner i Petersburg.

Herr Palmén meddelade, att han af d:r R. Blasius i Braunschweig fått sig tillsänd en årsberättelse öfver de vid Tysklands ornitologiska stationer gjorda iakttagelserna under år 1881, samt tillika en uppmaning att i Finland försöka få till stånd likartade observationer. Redan år 1875 hade nemligen på ett möte af Tysklands ornitologer i Braunschweig det beslut fattats att, hufvudsakligast för utredning af foglarnes flyttningar, på särskilda orter efter en gemensam plan anställa iakttagelser på fogellifvet samt årligen sammanställa resultaten deraf och utgifva dem i form af årsberättelser. Den första af dessa, hvilka ingått i Cabanis' Journal für Ornithologie, innehöll redan notiser från 35 särskilda stationer i Tyskland

och behandlade 256 fogelarter, och sedan dess hade antalet observatörer bibehållits temligen konstant samt antalet observerade arter årligen stigit. Dessutom hade numera äfven i andra länder likartade företag grundats, neml. i Österrike-Ungern 1881 med 130 observatörer och i England 1879 med 148 särskilda observationsstationer, hvarjemte äfven dylika hålla på att bildas i Schweiz, Frankrike, Italien och Sverige. Ehuru vårt lands ornitologer äro ganska få, hoppades likväl herr Palmén, att särskildt våra forstmästare och vetenskapligt bildade jägare, hvilka städse visat intresse för den vetenskapliga forskningen och redan lemnat så mänget värdefullt bidrag till kännedomen om vår fogelfauna, skulle åtaga sig att på särskilda orter deltaga uti detta internationella företag, af hvilket man hade att vänta utredning af flere hittills dunkla sidor af foglarnes lefnadshistoria, och förklarade sig föredragaren villig att med nöje lemna dem, som det önska, del af de i utlandet antagna instruktionerna samt sedan sammanställa de till honom insända iakttagelserna. Tillika framhöll herr Palmén, att alla exakta observationer, äfven om från samma ort ett fåtal kan erhållas, äro för företaget af värde, samt att äfven många af dem, som t. ex. i Tyskland medverkat uti ifrågavarande iakttagelser, ofta lemnat ganska ofullständiga uppgifter om fogellifvet inom sitt område, men äfven dessa med fördel kunnat användas vid sammanställandet af det årliga observationsresultatet. Till företeelser, som varit föremål för observatörernas uppmärksamhet, hörde bl. a. fogelfaunans sammansättning på orten, hvilka arter voro stannfoglar, hvilka flyttfoglar och sträckfoglar, samt deras talrikhet; flyttfoglarnes ankomst och affärd, flyttningssätt och riktning, äggläggning och kläckningstid, ruggning, färgförändring m. m.

Årsmötet den 16 Maj 1883.

Årssammanträdet öppnades på öfligt sätt af ordföranden herr Lindberg med en berättelse om sällskapets verksamhet under det förflutna året, hvilken var af följande lydelse:

»Sällskapets mest i ögonen fallande verksamhet under årets lopp består i utdelandet af talrika och i förhållande till

dess tillgångar rikliga understöd, dels för botaniska, dels för zoologiska forskningsresor, men isynnerhet för anställandet af växtfenologiska undersökningar. Orsaken härtill ligger deri, att Sällskapet, och det med rätta, ansett sin pligt vara att efter förmåga understödja dylika forskningar, så ytterst vigtiga för kännedomen om växtlighetens utveckling inom vårt vidsträckta och olikartade land, och detta nu så mycket mera, som väl lång tid torde förflyta innan åter så lyckliga konjunkturer härför inträffa som just för närvarande. Vi önska nemligen att i sammanhang med de särdeles intressanta och på vetenskapliga resultat redan så rika meteorologiska, magnetiska och fenologiska undersökningarna i och kring Sodankylä bringa andra punkter inom landet, som kunde vara af vigt genom de komparativa forskningar, som i sagda hänseende derstädes skulle anställas, och att härigenom komma till möjligast största allmänna slutsatser. För detta ändamål har Sällskapet tilldelat kand. A. H. Petander ett understöd af 600 mk, på det han må sättas i tillfälle att vid Värtsilä bruk iakttaga växternas gradvisa utveckling. Till ledning såväl härvid som för andra likartade undersökningar, har e. o. professor Norrlin utarbetat en gemensam plan, hvilken redan ligger till grund för de forskningar, som i fenologiskt afseende göras vid Sodankylä af stud. Blom. Men då Sällskapet i sin helhet fann sig icke kompetent i hithörande frågor, nedsatte detsamma en kommité af hrr Nordenskiöld, Palmén oc Saelan, som egde taga under ompröfning saken i hela dess vidd, samt fingo i uppdrag att vidtaga erforderliga åtgärder för planens förverkligande. En omedelbar följd häraf var att kommitterade jemte några andra medlemmar af vårt samfund, de der nitälskade för sakens lyckliga genomförande, ingingo till landets styrelse med en anhållan om ett penningebidrag af 3,000 mark, ett bidrag som med senatens bepröfvade och upplysta frikostighet genast beviljades. Härigenom yppar sig tillfälle att utföra växtfenologiska undersökningar ej allenast i Värtsilä, utan äfven invid Helsingfors, der kand. O. Kihlman åtagit sig i fråga varande arbete, samt i staden Vasas närmaste omgifning, hvarest stud. K. V. Hällberg blifvit stationerad,

och dessutom, hvad som är af synnerlig vigt och intresse, att låta stud. E. V. Blom fortsätta sina redan under fjolåret begynta undersökningar af vegetationens utveckling i Sodankylä. Så att vi ega allt hopp om, att dessa fyra forskare skola lemna vigtiga bidrag till kännedomen om de växtfenologiska förhållandena inom Finland. Åtminstone veta vi, att de skola uppbjuda alla sina krafter för att efter förmåga komma till goda resultat härutinnan.

Hvad de rent naturalhistoriska resorna angår, så har *Societas pro Fauna et Flora fennica* tilldelat magister V. F. Brotherus ett understöd af 500 mk för att anställa muskologiska undersökningar och insamlingar inom det på sporväxter så rika och ännu så litet genomforskade Kuusamo. Dessutom har tilldelats mag. R. Enwald och stud. H. Hollmén ett bidrag af 1,200 mk, på det att de måtte bli i stånd till att granska och inhösta dels kambiivexter och lafvar, dels insekter, hufvudsakligast af ordningarna Coleoptera, Hemiptera och Neuroptera i n. v. delen af Kolahalfön isynnerhet i de hittills nästan alldeles okända trakterna kring Nuortijaur; då denna summa är alldeles otillräcklig för en så långvarig, dyr och svår resa, har Consistorium academicum på Sällskapets derom gjorda hemställan behagat tilldela sagde resande ett tillskott från Henningska resefonden af 800 mk. Slutligen har stud. E. Eriksson erhållit 100 mk för växtgeografiska undersökningar inom Brändö och Getha inom det åländska gebietet.

Deremot måste beklagas, att ingen lämplig exkurrent anmält sig såsom sinnad att utföra den granskning af vår maritima fauna invid s. v. Finlands kuster, för hvilken baron E. Hisinger behagat donera 300 mk. Under fjolsommaren verkstäldes likväl, hvad algerna beträffar, forskningar i sagda hafsområde af filos. kand. grefve H. Strömfelt från Upsala, som meddelat Sällskapet resultatet af sitt arbete genom en afhandling bärande titeln *Om algvegetationen i Finlands sydvestra skärgård,* hvilka undersökningar möjliggjordes genom ett bidrag af 300 mk från nämnda Hisingerska donationsfond. Då ifrågavarande opus åtföljdes af åtskilliga taflor, hvilkas gravering och tryckning skulle bli för kostsamma för Sällska-

pets inskränkta penningemedel, öfverlemnades detsamma till Vetenskaps-Societeten, som välvilligt åtagit sig dess offentliggörande.

Sistlidne höst utbekom Sällskapet från Längmanska gåfvofonden 1,500 mk, som blifvit detsamma af landets ständer tilldelade, hvarigenom våra tillgångar vunno lika behöflig som välkommen förstärkning.

Sedan sista årshögtidsdag har icke något nytt häfte af våra *Meddelanden* utgifvits, lika litet som en del af *Acta*, men näst instundande höst böra 9 och 10 häftena af de förra hinna bli färdiga. Äfvenledes hafva sedan dess blott få uppsatser influtit, då nemligen till meddelandena lemnats af d:r P. A. Karsten *Symbolae ad Mycologiam fennicam* P. 10—12, af prof. Norrlin *Om tvenne former af slägtet Cirsium* samt af docenten Wainio *Adjumenta ad Lichenographiam Lapponiae fennicae atque Fenniae borealis*, *P. 2,* slutligen af prof. Lindberg för införande i sällskapets akter: *Manipulus muscorum tertius.*

Tvänne korta meddelanden af zoologiskt innehåll hafva mottagits från herr Z. Schalin äfvensom en reseberättelse benämnd *Några ornitologiska iakttagelser gjorda inom Salmis socken våren 1882* af studeranden A. v. Bonsdorff.

Sällskapets månadsmöten hafva varit talrikt besökta, om ock någon ojemnhet härutinnan försports; derunder ha hållits många föredrag, delvis af ej ringa vigt för ökandet af vårt vetande rörande landets organiska alster. De som lifligast deltagit i det andliga lifvet vid våra sammankomster äro hrr A. Arrhenius, Elfving, Hisinger, Hougberg, Hult, Lindberg, Mela, Palmén, Reuter, Saelan, Sahlberg och J. af Tengström. Kretsen af Sällskapets medlemmar har under året vidgats genom inkallandet af studeranden F. v. Wright. Antalet af de utländska ledamöterna har ökats med konservator J. Sparre-Schneider i Tromsö, kandidat W. M. Schöyen i Christiania, samt intendenten vid Göteborgs museum d:r Anton Stuxberg. Deremot hafva, för så vidt det är oss bekant, aflidit d:r August von Krempelhuber i München, ryktbar särskildt genom sitt digra och noggranna arbete öfver Lichenologiens

historia och professor Ph. Chr. Zeller på Grünhof nära Stettin, en af nutidens förnämste fjärilkännare; och af inhemske magister Emil Frithiof Lackström i Nyslott, hvilken den inhemska mossfloran har att tacka för många dyrbara fynd».

Intendenten för de zoologiska samlingarna herr Palmén afgaf derpå följande årsberättelse:

»Finska samlingarna af vertebrater hafva under året ökats med tvänne arter foglar, hvilka dock tillkommit så nyligen, att de först i dag blifva anmälda och förevisade. Den ena är en längesedan bekant medlem af vår fauna, vakteln *Coturnix communis*, hvaraf först nu ett exemplar från eget land erhållits, skänkt af apotekaren V. Sahlberg och skjutet i Gustaf Adolfs socken. Den andra arten är en oväntad främling från fjerran land, hvilken i dag skall blifva för Sällskapet förestäld, *Corvus dauricus*. För öfrigt har antalet vertebrater icke blifvit ökadt. Af stort intresse är dock tillkomsten af benresterna efter den i Siikajoki strandade hvalen, *Balaenoptera rostrata*, tillvaratagna af kollegan, mag. Zidbäck i Uleåborg; vidare tvänne illerskinn, det ena från Nyslott (gen. Lackström), det andra från Sordavala (gen. Siitonen) samt en tofslärka från Kuopio (gen. Frosterus).

Bland evertebraterna åter är det äfven nu främst insekterna, och bland dem särskildt skalbaggarne, som till artantalet väsendtligen ökats. Docenten J. Sahlberg har fortsatt arbetet med uppställandet af vår inhemska Coleoptersamling och numera afslutat den artrika gruppen Staphylinidae, hvadan alla af honom i detalj genomarbetade och offentliggjorda grupper af coleoptera nu äro tidsenligt uppstälda. Derjemte har docenten Sahlberg rikligen tillökat samlingen med för densamma nya arter, neml. med 79. Rik tillväxt har samlingen äfven haft derigenom, att mag. R. Enwald inlemnat ett ovanligt stort bidrag, en gång 97 arter och ytterligare 660 arter i sammanräknadt 4,720 exemplar Coleoptera från sina resor under senare år i norra och mellersta delarne af landet. Vidare har stud. K. Ehnberg biträdt vid ordnandet af Coleoptera och Lepidoptera samt inlemnat 665 arter af den förra och 284 af den senare ordningen. Sammanräknadt

har under året influtit följande antal för samlingen nya arter af de olika insektordningarna, nemligen Coleoptera 95, Hymenoptera 5, Lepidoptera 5, Hemiptera och Diptera hvardera en art.

Med gåfvor hafva under året följande personer välvilligt ihågkommit finska zoologiska samlingarna: doc. J. Sahlberg, prof. O. Reuter, d:r J. M. J. af Tengström, frih. d:r Edv. Hisinger, mag. R. Enwald, studd. K. Ehnberg och Bj. Wasastjerna, lektor G. Hedström, kollegan Zidbäck, just. rådm. Kr. Svanljung, ingeniörerne O. Lindebäck och K. G. Ekebom, forstmästarene A. Günther och C. Brander, apothekar V. Sahlberg, magg. E. Hougberg, Kihlman, Lackström, Bodén, Löfström, Stenroth, Collin och Flink, protokollssekreteraren W. Spoof, veterinärläkaren L. Fabritius, possess. V. Wikström, folkskolläraren P. Suhonen, farmaceuten Lojander, studd. G. Wasenius, Frosterus, A. v. Bonsdorff, Grönroos och Eurén, herr Håkansson, eleverne Bj. Lindberg och Glad, underträdgårdsmästaren Högberg och vaktmästaren Forsell».

Derpå uppläste intendenten för de botaniska samlinlingarna herr Elfving en redogörelse öfver dessas tillväxt, hvilken var af följande lydelse:

»Under det förflutna året hafva de botaniska samlingarne förökats med 889 kärlväxter, 83 mossor, 395 lafvar, 85 alger och 47 svampar. I jemförelse med den klena tillväxten under närmast föregående år, har tillökningen sålunda varit ganska betydlig. I främsta rummet beror detta derpå, att herbariet fått emottaga en stor kollektion kärlväxter från Enare Lappmark och Ost-Finmarken, insamlade sommaren 1880 af Sällskapets stipendiater herrar A. Arrhenius, R. Hult och O. Kihlman, en samling, hvilken hvad beträffar såväl fullständighet som exemplarens riklighet och skönhet är mönstergiltig. — För andra, mer eller mindre omfattande bidrag har Sällskapet att tacka H. H. professorer Fristedt (Upsala) och J. P. Norrlin, doktorerne baron E. Hisinger, P. A. Karsten och F. Elfving (lafvar från Olonets-Karelen), lektorerne V. F. Brotherus och Hj. Hjelt, forstmästar F. Silén (lafvar från Enare), magistrarne A. Arrhenius och E. Hougberg, stu-

derandene H. Hollmén, A. Lagus, V. Sederholm, grefve Hj. Strömfelt (alger från sydvestra skärgården) och A. Tigerstedt samt lyceisterne K. A. Hjelt och Laurén, hvarjemte genom herr lektor K. Unonii förmedling åtskilliga växter, insamlade af elever vid härvarande läroverk, blifvit till Sällskapet öfverlemnade.

Granskningen och bestämningen af fanerogam-herbariet har under året fortsättningsvis verkstälts af hrr Saelan, Arrhenius och Kihlman, dessutom har herr d:r S. Almqvist i Stockholm benäget granskat *Calamagrostides* och *Carices distigmaticae*. I följd häraf har floran ökats med två nya arter *Calamagrostis acutiflora* **DeC.** och *Alsine verna* (**L.**) **Bartl.** (Impilaks). Då dessutom bland de under året inlemnade fanerogamerna *Cirsium palustre* × *heterophyllum* **Norrl.** samt *Salix aurita* × *caprea* och *Salix vagans* × *repens* varit för samlingen nya, så uppgår artantalet af de i Herbarium Musei fennici förvarade kärlväxterna numera till 1,105.

Under året har äfven svampsamlingen blifvit fullständigt granskad af herr d:r P. A. Karsten, så att dess systematiska uppställning inom kort kan slutföras».

Biblioteket hade, enligt bibliotekarien herr Bergroths deröfver afgifna redogörelse, sedan senaste årsmöte erhållit en tillväxt af 253 volymer, till största delen utgörande publikationer insända från de vetenskapliga institutioner, med hvilka Sällskapet underhåller skriftutbyte; till dessas antal hade under året tillkommit treune: Oberhessische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde i Giessen, Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst i Münster och Academia Real das sciencias i Lissabon. För enskilda gåfvor stod Sällskapet i förbindelse till herrar Arnell, Blytt, Lindberg, Norman, Nyman, Reuter och Trautvetter.

Af den redogörelse för kassans ställning, hvilken skattmästaren derefter lemnade, framgick att Sällskapets tillgångar, som vid årsdagen 1882 utgjorde 22,136 mark 56 penni under året stigit till 23,918 mark 20 penni samt att den stående fonden för närvarande innehåller 23,906 mark 90 penni eller 2,467 mark 75 penni mer än vid senaste årsmöte.

Herr Lindberg förevisade exemplar af *Lepidium campestre*, hvilka blifvit tagna i närheten af Eriksberg i Uskela och inlemnade till finska samlingen af stud. Axel Wasastjerna, hvilken funnit arten växande temligen talrikt vid en åkerväg på lergrund. Denna växt var förut veterligen icke anträffad på Finlands fasta land, men förekom inom Sverige ända upp i Ångermanland.

Herr Sahlberg förevisade en nykomling till vår fogelfauna, den dauriska eller bergskajan, *Corvus dauricus* Pall., hvilken blifvit honom tillskickad af lektor G. Hedström i Nykarleby, i närheten af hvilken stad den i början af Maj sköts af seminaristen Weckman. Denna fogelart, som har sitt egentliga hem i sydöstra Sibiriens högland, Mongoliet, Korea och Japan och endast högst sällan blifvit anträffad i vestra Sibirien, men ännu icke inom Europas gränser, är närbeslägtad med kajan, men har i sin utbildade drägt en fläck i nacken samt hela nedre delen af bröstet och buken hvita. Exemplaret, som var något mindre än ett af föredragarens fader från Daurien medfördt exemplar, hvilket förvarades å zoologiska museum, var sannolikt en yngre fogel, som på något gåtlikt sätt förirrat sig hit upp från sitt aflägsna hemland. Det anträffades ensamt promenerande på ett fält och visade sig så litet skyggt, att herr Weckman en gång sköt bom, utan att det bortflög. En utförligare notis om fogeln inlemnades till införande i Meddelandena.

Vidare förevisade herr Sahlberg en för vår fauna ny skalbagge, den vackert glänsande Buprestiden *Agrilus subauratus* Gebl., hvilken blifvit funnen i Salmis socken af herr Grönroos och förärad till finska samlingen. Denna insekt, som först beskrefs från Sibirien samt sedan blifvit funnen på spridda orter i mellersta Europa och äfven en gång i Östersjöprovinserna, var veterligen ännu ej anträffad i Skandinavien. Slutligen framlade herr Sahlberg till påseende å herr Ehnbergs vägnar några nykomlingar till vår fjärilfauna, hvilka denne dels sjelf fångat i mellersta Finland, dels anträffat bland musei gamla förråder, under det han varit sysselsatt med fjärilsamlingens ordnande. En närmare uppgift härom

skulle hr Ehnberg sjelf lemna vid sin återkomst till staden.

Herr Palmén förevisade ett exemplar af den i vår finska fogelsamling så länge saknade vakteln, *Perdix coturnix*, hvilket blifvit skjutet i Gustaf Adolfs socken och till Sällskapet föräradt af apotekar V. Sahlberg, äfvensom skinnet af en iller, som blifvit dödad vid Sordavala och hvilket blifvit inköpt samt till Sällskapet föräradt af handlanden derstädes K. Siitoin.

Herr Mela förevisade exemplar af *Abramis ballerus* från trakten af Tavastehus, inlemnade till samlingarna af stud. Eurén samt meddelade, att han numera fått säker uppgift om malfiskens (*Silurus glanis*) förekomst i Olonetz-Karelen.

Herr Saelan tillkännagaf, att han bland i finska musei herbarium förvarade exemplar af *Epilobium origanifolium* från Ristijärvi i Kajana-Österbotten, Rovaniemi i norra Österbotten samt från Kuusamo påträffat en form af *Epilobium*, som enligt all sannolikhet är en icke förut inom den skandinaviska floran anmärkt hybrid af *E. origanifolium* och *E. palustre*. Den står nemligen till sina karaktärer midt emellan begge dessa arter, än något närmande sig till den förra, än till den senare. Bladen äro smalare än hos den förra men kortare och jemförelsevis bredare än hos den senare och alltid mer eller mindre tandade. Kapseln är hårigare än hos *E. origanifolium*, men på långt när ej så hårig som hos *E. palustre*. Den stora mängden felslagna frön i mogna frukter angaf äfven, att vi här hafva att göra med en hybrid form.

Herr Kihlman förevisade en för vår flora ny kärlväxt *Poa bulbosa* L., hvilken han funnit bland andra *Poa*-former i finska musei herbarium. Exemplaret var taget vid Helsingfors af Fredrik Nylander, men, då det saknade närmare anteckning om växtplats m. m., kunde man ej afgöra, om arten kunde räknas såsom en rätt medborgare i vår flora eller icke. Inom Sverige var den dock funnen äfven så långt norrut som i Uppland. Likaså förevisade herr Kihlman exemplar af en bland Skandinaviens sällsyntaste kärlväxter, *Crepis multicaulis* Led., tagna af herr A. Arrhenius vid Varanger fjord invid gränsen till vårt naturhistoriska område.

De zoologiska samlingarnes vid Universitetets finska museum tillväxt med för dem nya arter från den 13 Maj 1881 till samma dag 1883.

Mammalia.

Vesperugo noctula Schreb. — Kyrkslätt (N. Sundman).
Balaenoptera rostrata Fabr. (endast barder och skelettdelar). — Siikajoki (J. A. Sandman och H. S. Zidbäck).

Aves.

Corvus dauricus Pall. — Nykarleby (G. Hedström).
Falco gyrfalco Linn. — Enontekis (E. Hougberg).
Ortygion coturnix L. — Sysmä (V. Sahlberg).

Reptilia.

Coronella austriaca Laur. — Åland (Helakoski).

Insecta.

Hymenoptera.

Bombus nivalis Dahlb. — Kuolajärvi (R. Enwald).
Megilla 4-maculata Panz. — Karislojo (J. Sahlberg).
Coelioxys hebescens Nyl. — (d:o) (d:o).
Ectemnius rubicola Dufour. — Petrosawodsk (A. Günther).

Coleoptera.

Bembidium varium Oliv. — Padasjoki (K. J. Ehnberg).
Hydroporus pectoralis J. Sahlb. — Jaakkimvaara (J. Sahlberg).
H. niger Sturm. — d:o (d:o).
H. opacus Wehncke. — d:o (d:o).
Laccobius decorus Gyll. — Pargas (d:o).
Tasgius pedator Grav. — Yläne (d:o).
Acylophorus Wagenschieberi v. Kies. — Jaakkimvaara (d:o).
Othius volans J. Sahlb. — Helsingfors (d:o).
Leptacinus parumpunctatus Gyll. — Åbo (d:o).
Baryodma succicola Thoms. — Ruskeala (d:o).
Crataræa suturalis Mann. — Jaakkimvaara (d:o).
Falagria sulcatula Grav. — Åbo (d:o).

Chilopora rubicunda Er. — Yläne (J. Sahlberg).
Acrostiba borealis Thoms. — d:o (d:o).
Oxypoda humidula Kraatz. — d:o (d:o).
O. rugulosa Kraatz. — Helsingfors (d:o).
O. solitaria Kraatz. — Ryska Karelen (d:o).
Bessopora nigrescens Rey. — Jaakimvaara (d:o).
Acrotona muscorum Bris. — Yläne (d:o).
A. parens Muls. et Rey. — Helsingfors (d:o).
Ocalea agilis J. Sahlb. — Helsingfors (d:o).
Placusa pumilio Grav. — Jaakkimvaara (d:o).
Amischa soror Kraatz. — Åbo (d:o).
Liogluta microptera Thoms. — Svir (d:o).
Atheta hybrida Thoms. — Åland (d:o).
A. erythrocera Heer. — Yläne (d:o).
A. dilaticornis Kraatz. — Parikkala (d:o).
A. depressicollis Fauv. — Jaakkimvaara (d:o).
A. autumnalis Er. — Kangasniemi (N. Sundman).
A. canescens Sharp. — Yläne (J. Sahlberg).
A. cinnamoptera Thoms. — Yläne (d:o).
A. laevana Rey. — Muonio (d:o).
Dochmonota clancula Er. — Ryska Lappmarken (R. Enwald).
Hypocyptus discoideus Er. — Parikkala (J. Sahlberg).
H. seminulum Er. — Helsingfors (d:o).
Platystethus nitens C. Sahlb. — Helsingfors (d:o).
Mycetoporus piceus Mäkl. — d:o (d:o).
Megacronus striatus Oliv. — Åbo (d:o).
Protinus clavicornis Steph. — d:o (d:o).
Micropeplus porcatus Fabr. — Helsinge (O. Reuter).
Euplectus sangvineus Denny. — Karislojo (J. Sahlberg).
Triarthron Märkelii Schmidt. — Sammatti (d:o).
Hydnobius ciliaris Thoms. — Kuhmois (K. J. Ehnberg).
Anisotoma fracta Seidl. — Petrosavodsk (A. Günther).
Agathidium nigrinum Sturm. — Karislojo (J. Sahlberg).
Trichopteryx lata Motsch. — Helsingfors (d:o).
Tr. convexiuscula Motsch. — Karislojo (d:o).
Tr. cantiana Matth. — Iisalmi (d:o).
Tr. brevipennis Er. — Helsingfors (d:o).
Tr. volans Motsch. — Enontekis (d:o).
Tr. bovina Motsch. — Yläne (d:o).
Tr. picicornis Mann. — Jaakkimvaara (d:o).
Tr. Guerini Allib. — Ruovesi (d:o).
Tr. Chevrolati Allib. — Petrosavodsk (d:o).
Nephanes Titan Newm. — Helsingfors (d:o).
Ptinella aptera Guér. — Ryska Karelen (d:o).
Pt. rotundicollis Motsch. — Yläne (d:o).
Ptilium Caledonicum Sharp. — Karislojo (d:o).
Pt. marginatum Aubé. — Ryska Karelen (d:o).
Pt. Foersteri Matth. — Karislojo (d:o).
Pt. exaratum Allib. — Helsingfors (d:o).
Pt. foveolatum Allib. — Yläne (d:o).
Ptenidium fuscicorne Er. — Karelska näset (d:o).
Orthoperus punctulatus Reitt. — Teisko (d:o).
O. picatus Marsh. — Yläne (d:o).
O. anxius Rey? — Åbo (d:o).
Clambus armadillo De Geer. — Helsingfors (d:o).
Scaphisoma subalpinum Reitt. — Nurmis (d:o).

Sc. Boleti Panz. — Helsingfors (J. Sahlberg)
Sc. limbatum Er. — Ryska Karelen (d:o).
Olibrus liqvidus Er. — Willmanstrand (d:o).
O. pygmaeus Sturm. — Petrosavodsk (J. Sahlberg).
Rhizophagus nitidulus Fabr. — Ruovesi (d:o).
Rh. parallelicollis Gyll. — Helsingfors (d:o).
Rh. perforatus Er. — Helsingfors (d:o).
Rh. cæruleipennis Sahlb. — Yläne (d:o).
Meligethes corvinus Er. — Karelska näset (d:o).
M. fuliginosus Er. — Helsingfors (d:o).
M. picipes Sturm. — Parikkala (d:o).
M. brunneicornis Sturm. — Svir (d:o).
M. mellitulus Keitt. — Karelska näset (d:o).
Epuraea mellina Er. — Ruovesi (d:o).
E. parvula Sturm. — Ruovesi (d:o).
E. neglecta Heer. — Sulkava (J. Faust).
E. angustula Er. — Kantalaks (J. Sahlberg).
E. læviuscula Gyll. — Ruovesi (d:o).
E. limbata Fabr. — Karislojo (d:o).
Hister merdarius Hoffm. — Padasjoki (K. Ehnberg).
Aphodius tristis Panz. — d:o (d:o).
Agrilus subauratus Gebl. — Salmis (Hj. Grönroos).
A. integerrimus Ratz. — Hausjärvi (Bj. Wasastjerna).
Cryptohypnus hyperboreus Gyll. — Ponoj (R. Enwald).
Negastrius algidus J. Sahlb. — d:o (d:o).
Hapalus bimaculatus L. — S:t Michel (K. Ehnberg).
Mordella fasciata Fabr. — Kuhmois (d:o).
Erirrhinus bimaculatus Fabr. — Ryska Lappmarken (J. Sahlberg et R. Enwald).
Dorytomus Tremulæ Payk. — d:o (J. Sahlberg).)
D. pectoralis Panz. — Svir (J. Sahlberg).
D. flavipes Panz. — Petrosavodsk (d:o).
Clytus pantherinus Sav. — Taipalsaari (K. Ehnberg).
Gracilia pygmaea Fabr. — Helsingfors (Bj. Wasastjerna).
Acmæops marginata Fabr. — Salmis (A. v. Bonsdorff).
Orina tristis Fabr. — Petrosavodsk (A. Günther).
Hyperaspis reppensis Hbst. — Padasjoki (K. Ehnberg).

(Dessutom 5 nya arter, hvilkas beskrifningar ännu ej blifvit offentliggjorda).

Lepidoptera.

Thecla Qvercus L. — Kaxkerta (E. J. Bonsdorff).
Euchelia Jacobaeae L. — d:o (d:o).
Harpyia bifida Hübn. — Hausjärvi (Bj. Wasastjerna).
Cucullia Gnaphalii Hübn. — Kangasala (Bj. Wasastjerna).
Hadena gemmea Tr. — S:t Michel (K. Ehnberg).
Moma orion L. — Taipalsaari (d:o).
Eugonia alniaria S. V. — Helsingfors (A. v. Bonsdorff).
Scardia Polypori Esp. — Kuhmois (K. Ehnberg).
Anecastia lotella Zck. — Österbotten (F. Hellström).

Diptera.

Leucopsis annulipes Zett. — Pargas (O. Reuter).

Hemiptera.

Orthotylus nassatus Fabr. — Åbo (O. Reuter).
Atractotomus morio J. Sahlb. — Jaakkimvaara (J. Sahlberg).
Idiocerus adustus H Sch. — Helsinge (Bj. Wasastjerna).
Pediopsis Tiliæ Germ. — Åbo (O. Reuter).
Psyllopsis discrepans Flor. — Åbo (d:o).
Psylla Ulmi Foerst. — d:o (d:o).
Ps. Rhamni cola Scott. — Åland (d:o).
Ps. itheophila Löw. — Pargas (d:o).
Ps. stenolabis Löw. — Kyrkslätt (d:o).
Trioza striola Flor. — Åbo (d:o).
Tr. Chrysanthemi Löw. — Kyrkslätt (d:o).

Förteckning

öfver de vetenskapliga samfund, med hvilka Societas pro Fauna et Flora fennica står i skriftutbyte, jemte uppgift på skrifter anlända från den 15 oktober 1881 till den 1 december 1883.

Alger: Société des sciences phys., naturelles et climatologiques.
Bulletin XVIII.

Amiens: Société Linnéenne du Nord de la France.
Mémoires 1883.
Bulletin 99—122.

Amsterdam: K. Akademie van Wetenschappen.
Verhandelingen, Afd. Natuurk., XXI.
Verslagen, d:o, XVI.

Angers: Société d'études scientifiques.
Bulletin X—XII.

Augsburg: Naturhistorischer Verein.
Bericht XXVI.

Basel: Naturforschende Gesellschaft.
Verhandlungen VII: I.

Berlin: K. Akademie der Wissenschaften.
Monatsbericht 1881: Juni—Dec.
Sitzungsberichte 1882: 1—54; 1883: 1—37.

» Gesellschaft naturforschender Freunde.
Sitzungsberichte 1874—1882.

» Botanischer Verein der Provinz Brandenburg.
Verhandlungen XXI—XXIII.

Bern: Naturforschende Gesellschaft.
Mittheilungen 1866—79, 1881, 1882: 1.

» Schweizerische entomologische Gesellschaft.
Mittheilungen VI: 5—9.

Béziers: Société d'étude des sciences naturelles.
Bulletin IV—VI.

Bologna: Accademia delle scienze.
Memorie, Ser. IV, T. I—III.

Bonn: Naturhistorischer Verein der preuss. Rheinlande.
Verhandlungen XXXVIII: 2; XXXIX: 1, 2; XL: 1.
Westhoff, Die Käfer Westfalens II.

Bordeaux: Société Linnéenne.
Actes XXXIV, XXXV.

Boston: American Academy of sciences and arts.
Proceedings IX—XVI.

» Society of Natural History.
Proceedings XX: 4; XXI 1.
Anniversary memoirs 1880.

Braunschweig: Verein für Naturwissenschaft.
Jahresbericht 1880—81.

Bremen: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen VII: 3; VIII: 1.

Breslau: Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur.
Jahresbericht LVIII, LIX.

» Verein für schlesische Insektenkunde.
Zeitschrift für Entomologie I—VIII.
Entomologische Miscellen.

Brünn: Naturforschender Verein.
Verhandlungen XIX, XX.

Bruxelles: Académie Royale des sciences.
Bulletin XLVIII—L.

» Société Royale de Botanique.
Bulletin XX, XXI.

» Société entomologique.
Annales XXIII—XXVI.

» Société malacologique.
Annales XIII, XIV, XVI.

Budapest: K. Akademie der Wissenschaften.
Math. és term. Közlemények XVI, XVII.
Ertek. a term. köreböl X: 9, 15, 18; XI: 1—20.

» Naturwissenschaftlicher Verein.
Herman, Ungarns Spinnen-Fauna I—III.
Horvath, Monographia Lygaeidarum Hungariae.
Bartsch, Rotatoria Hungariae.
Maderspach, Magyarország Vasércz-fekhelyei.
Stahlberger, Die Ebbe und Fluth in der Rhede von Fiume.
Kerpely, Magyarorszag Vaskövei és Vastermények.

» Ungarisches National-Museum.
Természetrajzi Füzetek V: 2—4; VI.

Buenos Aires: Sociedad cientifica Argentina.
Anales XII: 3—6; XIII—XV; XVI: 1—4.

Caen: Musée d'histoire naturelle.
Annuaire I.

Cambridge, U. S. A.: Museum of comparative Zoology.
Bulletin VI: 12; VII: 9, 10; IX; 1—8; X: 1—6; XI: 1, 2.

Cassel: Verein für Naturkunde.
Bericht V—X, XXVIII—XXX.

Catania: Accademia Giœnia di scienze naturali.
Atti XVI.

Chemnitz: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht VII, VIII.

Cherbourg: Société nationale des sciences naturelles.
Mémoires XXIII.

Chur: Naturforschende Gesellschaft Graubündens.
Jahresbericht XXV, XXVI.

Colmar: Société d'histoire naturelle.
Bulletin XXII & XXIII.

Courrensan: Société française de Botanique.
Revue de Botanique II, pag. 97—112, 145—152.

Danzig: Naturforschende Gesellschaft.
Schriften V: 3, 4.
Goeppert u. Menge, Die Flora des Bernsteins I.

Dorpat: Naturforscher-Gesellschaft.
Archiv, 1 Serie, IX: 1, 2.
» 2 Serie, VIII: 3, 4.
Sitzungsberichte VI: 1, 2.

Dresden: Naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis.
Sitzungsberichte 1881, 1882: 1.

Edinburgh: Royal Society.
Transactions XXX: 1.
Proceedings 1880—81.

Erlangen: Physikalisch-medicinische Societät.
Sitzungsberichte XIII, XIV.

Firenze: Società entomologica Italiana.
Bullettino XIII: 3, 4; XIV; XV: 1—3.

Frankfurt a. M.: Senckenbergische naturforschende Gesellschaft.
Bericht 1880—82.

Frankfurt a. O.: Naturwissenschaftlicher Verein.
Monatliche Mittheilungen 1.

Freiburg i. B.: Naturforschende Gesellschaft.
Berichte VIII: 1.

St. Gallen: Naturwissenschaftliche Gesellschaft.
Bericht 1879—81.

Genova: Museo Civico di storia naturale.
Annali XVI, XVII.

Giessen: Oberhessische Gesellschaft für Natur-und Heilkunde

Glasgow: Natural History Society.
Proceedings V: 1, 2.

Graz: Naturwissenschaftlicher Verein für Steiermark.
Mittheilungen 1881, 1882.

Greifswald: Geographische Gesellschaft.
Jahresbericht I.

Görlitz: Naturforschende Gesellschaft.
Abhandlungen XVII.

Göteborg: K. Vetenskaps och Vitterhets Samhället.
Handlingar XVII.

Göttingen: K. Gesellschaft der Wissenschaften.
Nachrichten 1881, 1882.

Haag: Nederlandsche entomologische Vereeniging.
Tijdschrift voor Entomologie XXIV: 3, 4; XXV; XXVI: 1, 2.

Hamburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Abhandlungen VII: 2.
Verhandlungen VI.

» Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung.
Verhandlungen 1877.

Hanau: Wetterauische Gesellschaft für die ges. Naturkunde.
Bericht 1879—82.

Harlem: Société hollandaise des sciences.
Archives néerlandaises XVI, XVII, XVIII: 1.

Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten.
Acta XII.
Öfversigt XXIII, XXIV.
Bidrag XXXV—XXXVIII.

Hermannstadt: Siebenb. Verein für Naturwissenschaften.
Verhandlungen XXXI, XXXIII.

Innsbruck: Naturwissenschaftlich-medicinischer Verein.
Berichte XII.

Kesmark: Ungarischer Karpathen-Verein.
Jahrbuch IX: 1—4.

Kiel: Naturwissenschaftlicher Verein für Schleswig-Holstein.
Schriften IV: 2; V: 1.

Kijew: Naturforskarsällskapet.
Ryska skrifter.

Kolozsvár; Redaktionen af Magyar Növénytani Lapok.
M. N. Lapok I—VI.

Kristiania: Universitetet.
Nyt Magazin for Naturvidenskaberne XXV: 4; XXVI, XXVII.
18 separataftryck.

Köpenhamn: K. Danske Videnskabernes Selskab.
Oversigt 1881: 2, 3; 1882; 1883; 1.
Boas, Om en fossil Zebra-Form fra Brasiliens Campos.
Krabbe, Nye Bidrag til Kundskab om Fuglenes Bændelorme.
Steenstrup, Sepiadarium og Idiosepius.
Warming, Familien Podostemaceæ I, II.

» Naturhistorisk Forening.
Videnskabelige Meddelelser 1882.

» Botanisk Forening.
Botanisk Tidsskrift XIII: 2—4.

Landshut: Botanischer Verein.
Berichte VIII.
Hofmann, Flora des Isar-Gebietes.

Lausanne: Société Vaudoise des sciences naturelles.
Bulletin 86—88.

Leiden: Nederlandsche dierkundige Vereeniging.
Tijdschrift V: 4; VI: 1; Supplement I.

Lissabon: Academia Real das sciencias.

London: Royal Society.
Proceedings 206—220.

Linnean Society.
Journal: Botany 108—121.
» Zoology 84—94.

St. Louis: Academy of science.

Lund: Universitetet.
Acta XVII.

» Redaktionen af Botaniska Notiser.
Bot. Notiser 1881: 5, 6; 1882; 1883: 1—4.

Luxembourg: Société botanique.
Mémoires VI—VIII.

Lyon: Société Linnéenne.
Annales XXVI—XXIX.

» Société botanique.
Annales VIII: 2; IX; X: 1.

Magdeburg: Naturwissenschaftlicher Verein.
Jahresbericht IX—XII.

Marburg: Gesellschaft für die gesammten Naturwissenschaften.
Sitzungsberichte 1880, 1881.

Metz: Société d'histoire naturelle.
Bulletin I—XV.

Milano: Società Italiana di scienze naturali.
Atti XXII: 3, 4; XXIII; XXIV; XXV: 1, 2.

» Società crittogamologica Italiana.
Memorie I.
Atti III: 2.

Modena: R. Accademia delle scienze, lettere ed arti.

» Società dei Naturalisti.

Montpellier: Académie des sciences et lettres.
Mémoires, sect. d. scienc., X: 1, 2.

Moskva: Société Imp. des naturalistes.
Nouveaux mémoires XX: 2—4.
Bulletin 1881: 2—4; 1882; 1883: 1, 2.

München: K. Akademie der Wissenschaften.
Abhandlungen, math. phys. Cl., XIV: 2.
Sitzungsberichte, d:o, 1881: 4; 1882: 1—5.

Münster: Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst.
Jahresbericht X.

Nancy: Société des sciences.
Bulletin XII—XIV.

Neuchatel: Société des sciences naturelles.
Bulletin XII: 2, 3.

Newcastle-upon-Tyne: Natural History Society.
Transactions VII: 2.

New Haven: Connecticut Academy of arts and sciences.
Transactions IV: 2; V: 2.

Nijmegen: Nederlandsche botanische Vereeniging.
Nederl. kruidkundig Archief III: 4.

Nimes: Société d'étude des sciences naturelles.
Bulletin 1881: 5 — 1883: 6.

Nürnberg: Naturhistorische Gesellschaft.
Abhandlungen VII.

Odessa: Naturforskarsällskapet.
Ryska skrifter.

Padova: Società Veneto-Trentina di scienze naturali.
Atti VII: 2; VIII: 1.
Bullettino II: 2—4.

Paris: Société botanique de France.
Bulletin XXVIII: Compt. rend. 4—6.
» Sess. extraord.
» Revue bibl. B—C.

Société entomologique de France.
Annales 1880—1882.

Société zoologique de France.
Bulletin I—VII, VIII: 1—3.

Société de Géographie.
Bulletin 1881: avril — 1883: 3.

Rédaction de la Feuille des jeunes naturalistes.
Feuille d. j. n. I—XIII, XIV: 1.

Passau: Naturhistorischer Verein.
Bericht I—XII.

St. Petersburg: Académie Imp. des sciences.
Mémoires XXVIII: 8; XXIX: 3; XXX: 1, 6, 10, 11.
Bulletin XXVII: 4; XXVIII: 1, 3.

» Hortus botanicus.
Acta VII: 2; VIII: 1, 2.

» Societas entomologica rossica.
Horae XIV—XVI.
Trudi XI—XIII.

Rédaction de la Revue mensuelle d'entomologie.
Revue I: 1.

Philadelphia: Academy of natural sciences.
Proceedings 1880, 1881, 1883: 1.

» American philosophical Society.
Proceedings 107, 108.

Pisa: Società Toscana di scienze naturali.
Atti V: 1, 2.

Prag: K. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften.
Abhandlungen, math. nat. Cl., VI: 10, 11.
Sitzungsberichte 1879–1881.
Jahresbericht 1879—1881.

» Naturhistorischer Verein Lotos.
Lotos XXII–XXV; (N. F.) III & IV.

Regensburg: Zoologisch-mineralogischer Verein.
Correspondenzblatt XXXIV–XXXVI.

Riga: Naturforschender Verein.
Correspondenzblatt XXIV—XXVI.

La Rochelle: Académie.
Annales, sect. d. sc. nat., XVII.

Rouen: Société des amis des sciences naturelles.
Bulletin 1881: 1. 2; 1882: 1, 2.

Sondershausen: Botanischer Verein Irmischia.
Abhandlungen I, II.

Stettin: Entomologischer Verein.
Entom. Zeitung XLII, XLIII.

Stockholm: K. Svenska Vetenskaps-Akademien.
Handlingar XVIII.
Bihang VI: 1, 2.
Öfversigt XXXVIII.

» Entomologiska Föreningen.
Entom. Tidskrift II: 3, 4; III: 1—4.

Stuttgart: Verein für vaterländische Naturkunde.
Jahreshefte XXXVIII.

Sydney: Linnean Society of New South Wales.
Proceedings V, VI, VII: 1, 2.

Throndhjem: K. Norske Videnskabers Selskab.
Skrifter 1879—1881.

Toulouse: Société d'histoire naturelle.
Bulletin XI: 3; XII: 3, 4; XIII—XVI.

Tromsö: Museum.
Aarshefter IV, V.

Upsala: R. Societas scientiarum.
Nova Acta XI: 1, 2.

Utrecht: Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.
Verslag 1881.
Aanteekeningen 1880, 1881.

Washington: U. S. geological Survey.
» Department of Agriculture.
Report 1879.
» Smithsonian Institution.
Annual Report 1880.

Wien: K. Akademie der Wissenschaften.
Sitzungsberichte, math. nat. Cl., 1 Abth., LXXXII: 3—5; LXXXIII—LXXXV.
» K. k. zoologisch-botanische Gesellschaft.
Verhandlungen XXXI.
» K. k. geographische Gesellschaft.
Mittheilungen XXIV, XXV.
» Verein zur Verbreitung naturwiss. Kenntnisse.
Schriften XXII, XXIII.

143. **Zwickau:** Verein für Naturkunde.
Jahresbericht 1881, 1882.

MEDDELANDEN

AF

SOCIETAS

PRO FAUNA ET FLORA FENNICA.

NIONDE HÄFTET.

HELSINGFORS,
J. SIMELII ARFVINGARS TRYCKERI.
1883.

Genom bokhandeln kunna följande häften af Sällskapets publikationer erhållas:

Notiser ur Sällskapets pro Fauna et Flora fennica förhandlingar, 8:de häftet . . . . à Fm. 2: 50.

D:o, 9:de häftet . . . . „ „ 4: —.

D:o, 10:de „ . . . . „ „ 5: —.

D:o, 11:te „ . . . . „ „ 6: —.

D:o, 12:te „ . . . . „ „ 6: —.

D:o, 13:de „ . . . . „ „ 6: —.

D:o, 14:de „ . . . . „ „ 4: —.

Acta Societatis pro Fauna et Flora fennica, Vol. I . . . . „ „ 10: —.

Meddelanden af Societas pro Fauna et Flora fennica, 1:sta häftet . . . . „ „ 1: 50.

D:o, 2:dra häftet . . . . „ „ 2: —.

D:o, 3:dje „ . . . . „ „ 2: —.

D:o, 4:de „ . . . . „ „ 2: —.

D:o, 5:te „ . . . . „ „ 2: 50.

D:o, 6:te „ . . . . „ „ 3: —.

D:o, 7:de „ . . . . „ „ 2: —.

D:o, 8:de „ . . . . „ „ 2: —.

Innehåll: